

บทที่ 2

โครงสร้างพื้นฐาน

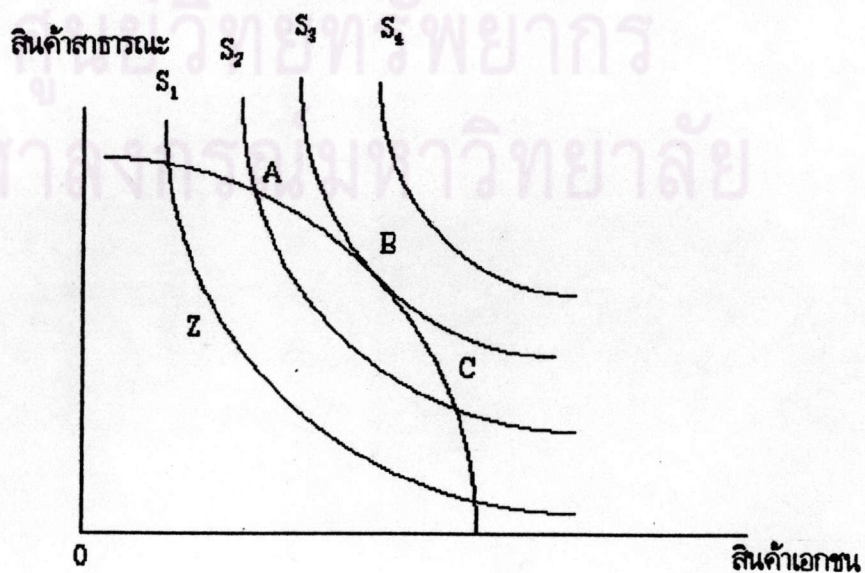
2.1 ลักษณะของโครงสร้างพื้นฐาน

โครงสร้างพื้นฐานเป็นสินค้าและบริการที่มีคุณสมบัติพิเศษ 2 ประการคือ

1. เป็นสินค้าสาธารณะที่การบริโภคของแต่ละบุคคลไม่ได้ทำให้บุคคลอื่นสูญเสียโอกาสในการบริโภคด้วย ทุกคนจะได้รับการบริโภคหรือได้รับการบริการเท่ากันหมดไม่ว่าจะเป็นผู้เสียภาษีมากหรือน้อยหรือไม่เสียภาษีเลยก็ตาม ดังนั้นผู้บริโภคจึงมีแนวโน้มที่จะหลีกเลี่ยงและไม่แสดงออกถึงความต้องการสินค้าอย่างชัดเจน

2. เป็นโครงการที่ต้องใช้เงินลงทุนในระยะเริ่มแรกสูงมาก และผลตอบแทนที่ได้รับคืนต้องใช้ระยะเวลายาวนาน แต่เนื่องจากโครงการขั้นพื้นฐานต่าง ๆ มีความสำคัญต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศ และมีส่วนที่จะทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของคนในประเทศดีขึ้น รัฐบาลจึงเป็นผู้เข้ามาลงทุนในโครงการเหล่านี้ เพราะถ้ารัฐไม่เข้ามาเกี่ยวข้องอาจก่อให้เกิดการขาดแคลน หรือการมีไม่เพียงพอในโครงการขั้นพื้นฐานต่าง ๆ สำหรับการจัดสรรทรัพยากรในการผลิตสินค้าและบริการโครงสร้างพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม และทำให้สังคมได้รับสวัสดิการสูงสุดนั้น สินค้าและบริการต่าง ๆ ที่ผลิตขึ้นจะต้องเป็นไปตามความต้องการของคนส่วนใหญ่ ก็จะต้องผลิตสินค้าและบริการที่มีลักษณะเป็นสินค้าเอกชน และสินค้าสาธารณะให้อยู่ในอัตราส่วนที่เหมาะสมตามความต้องการของประชาชน และการแบ่งสรรการใช้

รูปที่ 2.1 การจัดสรรทรัพยากรในการผลิตสินค้าและบริการสาธารณะ

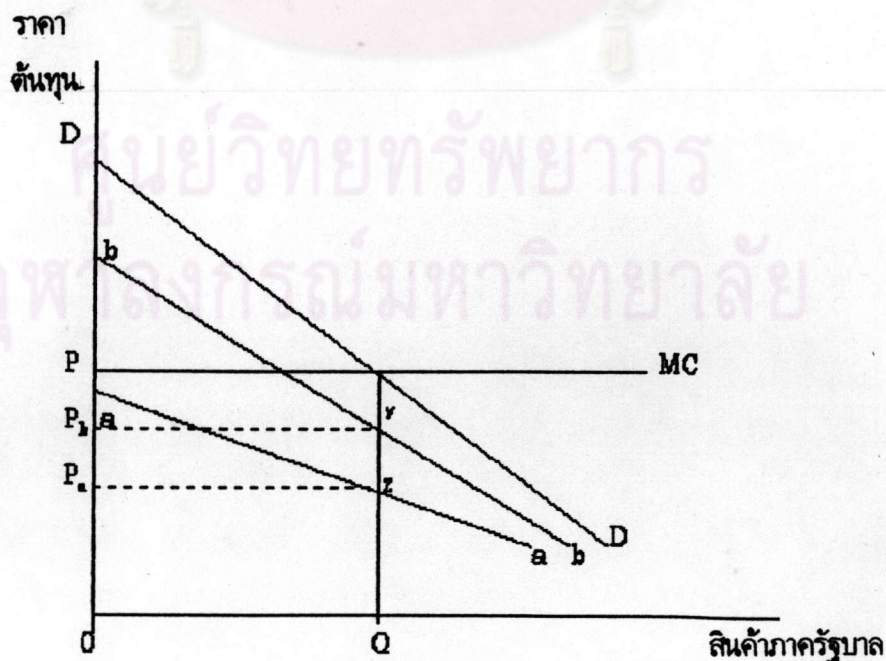

ทรัพยากรของสังคมระหว่างภาคเอกชนและภาครัฐบาลจะต้องเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพที่สุด จนทำให้จุดการผลิตจริงอยู่บนเส้นการเป็นไปได้ในการผลิต

จากรูปที่ 2.1 จุด A, B และ C เป็นจุดการผลิตที่อยู่บนเส้นการเป็นไปได้ในการผลิตหรือเป็นการแบ่งสรรการใช้ทรัพยากรระหว่างภาคเอกชน และภาครัฐบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่จุด B เป็นจุดที่ทำให้สังคมได้รับสวัสดิการสูงสุด เนื่องจากสินค้าและบริการต่างๆ ที่ได้ผลิตอย่างมีประสิทธิภาพนั้นได้เป็นไปตามความต้องการของสังคมด้วย นั่นคือ อัตราการใช้ทดแทนส่วนเพิ่ม (marginal rate of transformation) ของการใช้ทรัพยากรในการผลิตระหว่างสินค้าเอกชนกับสินค้าสาธารณะเท่ากับอัตราการทดแทนส่วนเพิ่ม (marginal rate of substitution) ของการบริโภคระหว่างสินค้าเอกชนกับสินค้าสาธารณะ ($MRT_{PG} = MRS_{PG}$)

ดังนั้นการกำหนดราคาสินค้าและบริการสาธารณะ โดยการเก็บภาษีอากร เป็นการกำหนดราคาจากการแลกเปลี่ยนกันอย่างสมัครใจภายใต้ระบบราชการ ระบบตลาด กล่าวคือ ผู้ต้องการได้รับบริการจะต้องจ่ายค่าตอบแทน (ภาษีอากร) บางสิ่งและบริการที่รัฐบาลเสนอให้แก่ผู้ต้องการ ใครมีความต้องการในสินค้าและบริการมากก็ต้องจ่ายค่าตอบแทนให้แก่รัฐบาลในรูปภาษีอากรมาก สินค้าและบริการในระดับที่เหมาะสมที่รัฐบาลจะเสนอให้แก่ประชาชนและการกระจายต้นทุนที่เกิดขึ้นจากการเสนอสินค้าและบริการไปยังบรรดาผู้ซื้อ ซึ่งเป็นผู้เสียภาษีในระดับที่เหมาะสมนั้น จะเกิดขึ้นได้เมื่อความต้องการซื้อส่วนรวมหรืออุปสงค์ของผู้ซื้อส่วนรวมเท่ากับต้นทุนเพิ่มหรือต้นทุนค่าเสียโอกาสในการเสนอสินค้านั้น

รูปที่ 2.2 การกำหนดราคาสินค้าและบริการสาธารณะ

สมมติว่ามีผู้เสียภาษีอยู่ 2 คน คือ A กับ B ซึ่งอุปสงค์ (demand) ของ A และ B ที่มีต่อสินค้าและบริการสินค้าภาครัฐบาล (public goods) แสดงด้วยเส้น aa และ bb ต้นทุนเพิ่มหรือต้นทุนหน่วยสุดท้ายในการผลิตสินค้าของรัฐบาลแสดงด้วยเส้น MC ซึ่งเป็นเส้นตรงขนานกับแกนนอน แสดงว่าต้นทุนในการผลิตสินค้าของรัฐบาลคงที่ ไม่ว่าจะผลิตสินค้าเพิ่มขึ้น เส้นการเสนอซื้อรวม (total demand) dd คือ ผลรวมของการเสนอซื้อของ A และ B แต่ละระดับจำนวนของสินค้าและบริการ ระดับผลผลิตที่พอเหมาะของรัฐบาล (Optimum public output) คือผลผลิตระดับ OQ เพราะว่า ณ ระดับนี้ การเสนอซื้อทั้งหมดของสังคมเท่ากับต้นทุนเพิ่มหรือต้นทุนหน่วยสุดท้าย ต้นทุนที่เหมาะสมในการผลิตผลผลิต OQ หน่วยเท่ากับพื้นที่ $\square OP \times Q$ (ทั้งนี้เพราะเมื่อ MC เป็นเส้นขนานกับแกนนอนนั้น MC จะเท่ากับ AC) ซึ่งต้นทุนทั้งหมดนี้จะถูกกระจายไปยังผู้เสียภาษีคือ A กับ B สำหรับ A จะรับภาระต้นทุนนี้ไว้เท่ากับพื้นที่ $\square OP_a \times Q$ และ B จะรับภาระไว้เท่ากับ $OP_b \times OQ$ หรือเท่ากับพื้นที่ $\square OP_b \times Q$ ดังนั้นจำนวนสินค้าและบริการที่รัฐบาลเสนอให้แก่สังคมและการกระจายต้นทุนในการเสนอสินค้านั้นสืบเนื่องมาจากการเสนอซื้อ (demand) ของผู้เสียภาษีหรือผู้ซื้อแต่ละราย

2.2 บทบาทของโครงสร้างพื้นฐานต่อการพัฒนาประเทศ

การส่งเสริมและสนับสนุนเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ด้านโครงสร้างพื้นฐานนั้นก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาและช่วยสนับสนุนความคล่องตัวแก่ธุรกิจภาคเอกชน เนื่องจากโครงสร้างพื้นฐานมีประโยชน์ดังนี้ คือ

1. ช่วยส่งเสริมและเร่งรัดการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการของเมืองให้เร็วขึ้น การพัฒนาเศรษฐกิจของเมืองจะเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยความร่วมมือในการจัดบริการสาธารณูปโภค สาธารณูปการที่ดี มีคุณภาพและเพียงพอตามความต้องการ เช่น ไฟฟ้า การสื่อสาร การประปา การขนส่ง และการป้องกันน้ำท่วม อันเป็นปัจจัยสำคัญในการจูงใจให้เกิดการลงทุนธุรกิจ การค้า และอุตสาหกรรมเพิ่มมากขึ้น
2. ส่งเสริมให้เกิดความเสมอภาคเท่าเทียมกันระหว่างภาค การจัดการขั้นพื้นฐานให้กระจายไปตามเมืองศูนย์กลางภาคต่างๆ จะเป็นการช่วยลดความเหลื่อมล้ำในโอกาสที่จะได้รับบริการจากรัฐระหว่างประชาชนในพื้นที่ภาคนครหลวงและภาคอื่นๆของประเทศ ผลที่เกิดขึ้นจะเป็นการปรับปรุงคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนเมืองของประเทศให้ดีขึ้น นอกจากนี้การลงทุนก่อสร้างบริการขั้นพื้นฐานยังก่อให้เกิดการกระตุ้นด้านเศรษฐกิจ ช่วยเพิ่มรายได้และสวัสดิการของประชาชนให้ดีขึ้น
3. เสริมสร้างการพัฒนาเชื่อมโยงระหว่างเมืองและชนบท การจัดการขั้นพื้นฐานของเมืองก่อให้เกิดการพัฒนาในลักษณะสนับสนุนซึ่งกันและกันระหว่างเมือง และพื้นที่ใกล้เคียง ประชาชนในชนบทพื้นที่ใกล้เคียงเมืองจะมีโอกาสได้รับประโยชน์จากบริการขั้นพื้นฐานทางสังคมและทางเศรษฐกิจ การบริการด้านนี้ จะก่อให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมขึ้นโดยเฉพาะอุตสาหกรรมการเกษตร ซึ่งจะช่วยเป็นแหล่งรองรับแรงงาน

ภาคเกษตรในชนบทได้อย่างดี ยิ่งกว่านั้นการใช้ผลผลิตการเกษตรเป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรม จะช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตร และช่วยเพิ่มรายได้ของประชาชนในท้องถิ่นชนบทอีกด้วย

4. เป็นการสนับสนุนนโยบายการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค นโยบายการพัฒนาประเทศที่สำคัญประการหนึ่งของรัฐบาล คือ การกระจายความเจริญออกจากเมืองหลวงไปสู่เมืองในส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น โดยการวางแผนทางพัฒนาระบบเมืองและชุมชนให้สอดคล้องกัน

2.3 แนวทางการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

การพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1-2 ได้ให้ความสำคัญในการเร่งรัดพัฒนาความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจส่วนรวมของประเทศ โดยมุ่งเน้นเสริมสร้างการพัฒนาในด้านการลงทุนที่เป็นสิ่งก่อสร้างขั้นพื้นฐาน เช่น ระบบการคมนาคมขนส่ง พลังงานไฟฟ้า และสาธารณูปการอื่น ๆ เพื่อเพิ่มผลผลิต โดยเฉพาะด้านการเกษตร แม้ว่าแนวทางนี้ได้ส่งผลให้ผลผลิตรวมของประเทศ และรายได้ประชาชาติมีอัตราเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่ปรากฏว่าประชาชนในส่วนภูมิภาคและชนบทส่วนใหญ่ยังอยู่ในสภาพที่ไม่เปลี่ยนแปลง จึงทำให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ และความเป็นอยู่ระหว่างภูมิภาคต่างๆมากขึ้น แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 ได้เริ่มให้ความสนใจในการแก้ปัญหาการพัฒนาดังกล่าว แต่ยังคงดำเนินการได้จำกัด ทำให้มีปัญหาด้านการกระจายผลการพัฒนาไปสู่ส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น เกิดความแตกต่างและเหลื่อมล้ำกันระหว่างเมืองและเมือง ระหว่างเมืองและชนบท ที่สังเกตเห็นได้ชัดคือ ระดับรายได้ของประชาชน และการจัดบริการขั้นพื้นฐานทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ดังนั้นแนวทางการพัฒนาประเทศตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4 เป็นต้นมา รัฐบาลจึงมีนโยบายการกระจายการพัฒนาออกไปสู่ภาคต่างๆของประเทศและจะอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ เช่น การก่อสร้างปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจและการสาธารณูปโภค สาธารณูปการในภาคต่างๆ นอกจากนี้ยังให้สิทธิประโยชน์แก่ผู้ลงทุนอุตสาหกรรมในภูมิภาคมากขึ้น โดยจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมขึ้นรอบๆกรุงเทพมหานครและภาคต่างๆ อย่างไรก็ตามอุตสาหกรรมต่างๆยังไม่กระจายไปสู่ภูมิภาคนั้น เนื่องจากกรุงเทพมหานครและบริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาที่เป็นพื้นฐานอำนวยความสะดวกเป็นอย่างดี รวมทั้งเป็นจุดศูนย์กลางของการคมนาคมขนส่ง แหล่งเงินทุน และการตลาดที่สำคัญ กลวิธีในการพัฒนาภาคที่เห็นเด่นชัดในแผนพัฒนาฯ คือ การพัฒนาพื้นที่เฉพาะและการพัฒนาเมืองหลักในภูมิภาคเพื่อให้เป็นแกนกลางของความเจริญทางเศรษฐกิจของส่วนภูมิภาค

การพัฒนาพื้นที่เฉพาะและเมืองหลักในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4

การพัฒนาพื้นที่เฉพาะได้แบ่งพื้นที่ออกเป็น 4 เขต คือ

1. ภาคเหนือ ได้ดำเนินการเร่งรัดเพิ่มผลผลิตโดยการจัดทำระบบการชลประทาน โดยเฉพาะอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่เพิ่มขึ้น เช่น โครงการแมกวง แมก้า และห้วยสัก เป็นต้น
2. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นภาคที่มีประชากรหนาแน่น มีรายได้ต่ำ และสภาพภูมิประเทศแห้งแล้ง จึงมีการพัฒนาโดยจัดโครงการพัฒนาชนบทแบบสมบูรณ์แบบลงในพื้นที่ เช่น จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดร้อยเอ็ด และบุรีรัมย์

3. ภาคใต้ ในบริเวณจังหวัดที่มีปัญหาประชาชนรายได้ต่ำสุดเมื่อเทียบกับจังหวัดอื่นๆของภาค เช่น สตูล ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส ได้มีการเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจ พร้อมทั้งจัดโครงสร้างพื้นฐาน และโครงการพัฒนาสังคมเพิ่มขึ้น

4. ภาคกลาง ได้มีการปฏิรูปที่ดิน เนื่องจากในภาคนี้มีปัญหาการถือครองที่ดิน

การพัฒนาเมืองหลัก รัฐได้กำหนดนโยบายและมาตรการในการพัฒนาโดยเร่งรัดและสนับสนุนให้มีการจัดทำแผนการใช้ที่ดินบริเวณรอบเมืองในรูปของการจัดทำผังเมืองรวมและผังเมืองเฉพาะเร่งรัดการพัฒนาอุตสาหกรรมไปสู่เมืองหลัก พัฒนาด้านสาขาพาณิชย์และบริการเศรษฐกิจ เมืองหลักได้แก่ ขอนแก่น อุดรธานี นครราชสีมา อุบลราชธานี เชียงใหม่ พิษณุโลก สงขลา ภูเก็ต และชลบุรี

ระยะแผนพัฒนาฉบับที่ 5 ในช่วงของแผนพัฒนาฉบับที่ 5 การพัฒนาระบบบริการพื้นฐานได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องจากแผนก่อนๆ แม้ว่าโครงการขยายการก่อสร้างและบูรณะโครงข่ายหลัก ได้แก่ ถนน น้ำ ไฟฟ้า และการสื่อสารมีการชะลอตัวลงบ้าง เพราะภาวะเศรษฐกิจของประเทศตกต่ำ อย่างไรก็ตามระบบบริการพื้นฐานที่มีอยู่ยังไม่ได้ใช้ประโยชน์เต็มที่ คุณภาพการใช้บริการหลายประเภทยังต่ำกว่ามาตรฐานสากล ในด้านการพัฒนาพื้นที่เฉพาะ รัฐให้ความสำคัญกับพื้นที่เฉพาะที่จะพัฒนา 5 แห่ง คือ พื้นที่ 3 จังหวัดชายทะเลฝั่งตะวันออก ได้แก่ ชลบุรี ระยอง ฉะเชิงเทรา ซึ่งพัฒนาให้เป็นแหล่งอุตสาหกรรมหลัก โดยจัดระบบบริการโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ เช่น ท่าเรือน้ำลึก นิคมอุตสาหกรรม ท่อส่งน้ำมายังแหล่งอุตสาหกรรม ทางรถไฟ ระบบถนน ระบบสื่อสาร และโทรคมนาคม พื้นที่เฉพาะในภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง และภาคเหนือตอนบน พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

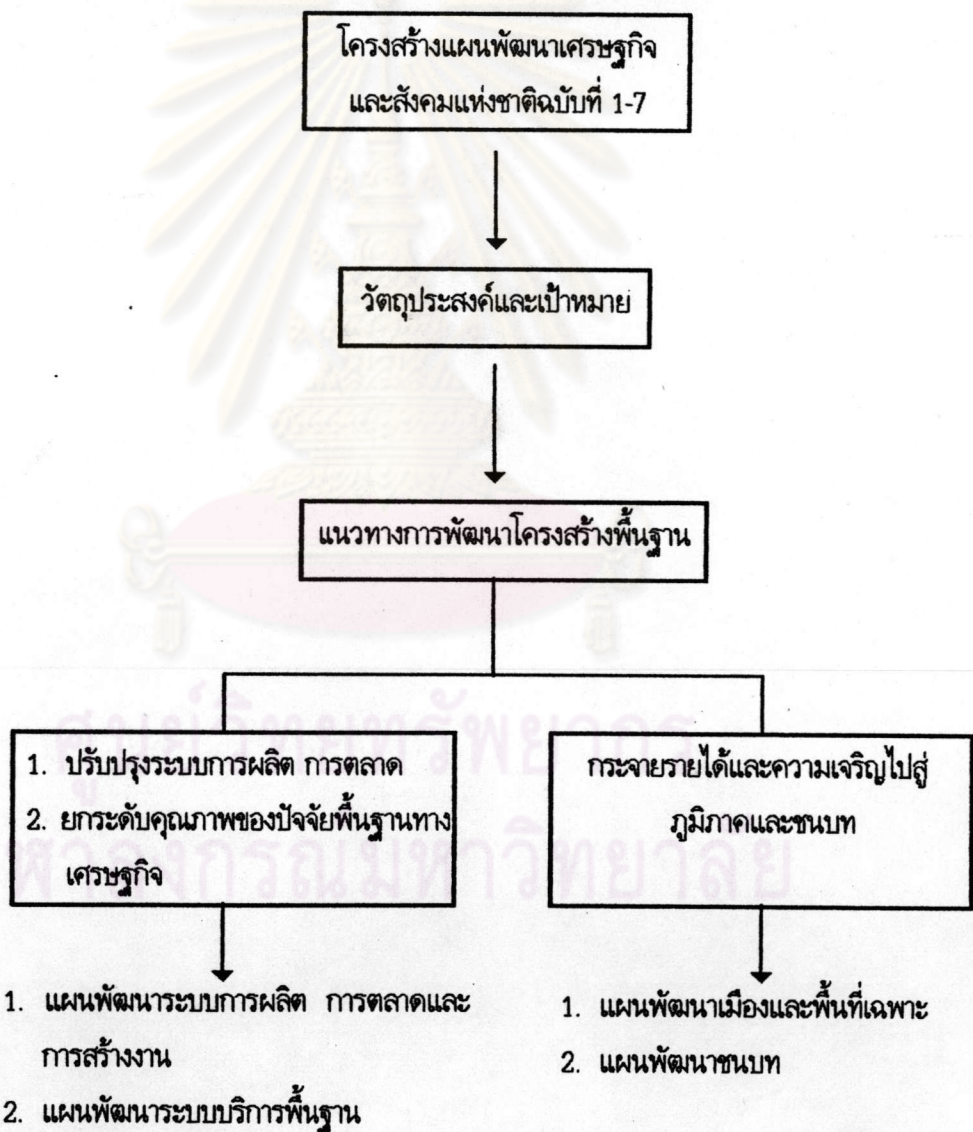
สำหรับการพัฒนาเมืองหลักในแผนนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เป็นแหล่งของการจ้างงานและวัตถุประสงค์ของท้องถิ่น โดยมี เชียงใหม่ ขอนแก่น นครราชสีมา อุบลราชธานี ชลบุรี และสงขลา เป็นเมืองหลัก

ในแผนพัฒนาฉบับที่ 6 เน้นการนำบริการพื้นฐานที่มีอยู่แล้วมาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ และวางแผนเชื่อมโยงโครงข่ายบริการพื้นฐานที่มีอยู่ให้สมบูรณ์เพียงพอและมีคุณภาพสูง การพัฒนาพื้นที่เฉพาะและเมืองหลัก ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาเป็นการพัฒนาเมืองศูนย์กลาง โดยการวางระบบโครงข่ายบริการพื้นฐานควบคู่กับมาตรการทางผังเมืองและการใช้ที่ดิน กระตุ้นให้มีการลงทุน เพื่อพัฒนาฐานเศรษฐกิจในส่วนภูมิภาคให้มีความพร้อม พัฒนาเมืองศูนย์กลางความเจริญเพิ่มขึ้นในภูมิภาค ได้แก่ พิษณุโลก นครสวรรค์ อุดรธานี ราชบุรี สุราษฎร์ธานี ภูเก็ต ทาดใหญ่ เป็นต้น จัดระบบพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม ให้สอดคล้องกับมาตรการทางผังเมือง พร้อมทั้งวางโครงข่ายการคมนาคมขนส่งหลักที่เชื่อมโยงเมืองศูนย์กลางเข้ากับระบบเศรษฐกิจของประเทศ เช่น ท่าอากาศยาน ท่าเรือน้ำลึก

ในช่วงแผนพัฒนาฉบับที่ 7 การพัฒนาเมืองและพื้นที่เขตเศรษฐกิจใหม่บริเวณชายฝั่งตะวันออกและภาคกลางตอนบน จะมุ่งพัฒนาเมืองศูนย์กลางความเจริญในส่วนภูมิภาคให้เป็นฐานเศรษฐกิจหลักของแต่ละภาคตลอดทั้งจะริเริ่มพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจใหม่เพิ่มขึ้นโดยใช้ศักยภาพและโอกาสที่มีอยู่ของแต่ละภาคเพื่อจะรองรับการกระจายการพัฒนาไปสู่ภูมิภาค และลดความแออัดให้กรุงเทพมหานครและปริมณฑลรวมทั้งให้เมืองศูนย์กลางในแต่ละภาคเป็นฐานกระจายความเจริญออกสู่เมืองบริวารโดยรอบอย่าง

เป็นระบบ โดยสนับสนุนการพัฒนาเมืองศูนย์กลางความเจริญของภาคต่างๆเช่นเดียวกับแผนพัฒนาฉบับที่ 5 และฉบับที่ 6 ได้แก่ เชียงใหม่ ลำปาง เชียงราย พะเยา โสภณ นครสวรรค์ อุตรดิตถ์ ขอนแก่น นครราชสีมา อุบลราชธานี ร้อยเอ็ด สุรินทร์ ราชบุรี กาญจนบุรี เพชรบุรี สุราษฎร์ธานี สงขลา-หาดใหญ่ ปัตตานี นราธิวาส และยะลา และพัฒนาบริการพื้นฐานระดับภาคเพื่อเชื่อมโยงฐานเศรษฐกิจ พัฒนาโครงข่ายบริการพื้นฐานระดับเมือง นอกจากนี้ยังดำเนินนโยบายกระจายการพัฒนาไปสู่ภูมิภาคและชนบทอย่างจริงจังโดยการกระจายอุตสาหกรรมไปสู่ต่างจังหวัด เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของจังหวัดที่จะเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมในภูมิภาค

รูปที่ 2.3 แนวทางการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

ในการพัฒนาบริการพื้นฐานของเมืองและพื้นที่เขตเศรษฐกิจเฉพาะ ระดับการให้บริการพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาเมืองมีอยู่จำกัด และทรุดโทรมไม่ได้มาตรฐานมีสาเหตุมาจากความแตกต่างทางโครงสร้าง

สร้างเศรษฐกิจระหว่างชุมชนเมือง ส่งผลให้การจัดบริการขั้นพื้นฐานของเมืองมีความแตกต่างกันทั้งขนาดและคุณภาพ นอกจากนี้ระดับของบริการพื้นฐาน มีความสัมพันธ์โดยตรงกับระดับของการพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรม เมืองหลักในภาคต่างๆโดยทั่วไปยังมีการพัฒนาอุตสาหกรรมอยู่ในระดับต่ำ ทำให้การพัฒนาบริการขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการอุตสาหกรรมมีจำนวนน้อยตามไปด้วย รัฐบาลจึงได้กำหนดแผนงานพัฒนาบริการขั้นพื้นฐานของเมืองขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อขยายฐานการพัฒนาเศรษฐกิจทางด้านอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรมตลอดจนการเพิ่มประสิทธิภาพในบทบาทและหน้าที่ของเมืองยิ่งขึ้น ซึ่งสามารถดึงดูดความสนใจในการลงทุนและก่อให้เกิดการพัฒนาเมืองด้านต่างๆ โครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญในช่วงแผนพัฒนาฉบับที่ 5 - ฉบับที่ 7 มีดังนี้คือ

การคมนาคมขนส่ง ไม่ว่าจะเป็นทางบก ทางน้ำ หรือทางอากาศ นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการเชื่อมโยงระบบการผลิตและการตลาด โดยช่วยกระจายผลผลิตจากแหล่งผลิตไปยังผู้บริโภคในภูมิภาคต่างๆ

โครงข่ายถนน ประกอบด้วย ทางหลวงแผ่นดิน ทางหลวงจังหวัด (รับผิดชอบโดยกรมทางหลวง) ทางหลวงชนบท (รับผิดชอบโดยกรมโยธาธิการ กรมพัฒนาชุมชน สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท และสำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม) และถนนบนคันคลองชลประทาน (รับผิดชอบโดยกรมชลประทาน) ในปัจจุบันพื้นที่ถนนขยายตัวไม่ทันต่อปริมาณการใช้รถยนต์ ทำให้เกิดปัญหาต่างๆ หลายนประการ อาทิ การจราจรติดขัดในกรุงเทพมหานคร พื้นที่ถนนชำรุดเสียหาย ขาดโครงข่ายถนนเชื่อมโยงระหว่างแหล่งวัตถุดิบกับบริเวณพื้นที่อุตสาหกรรม บริเวณพื้นที่ชายฝั่งตะวันออก

ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 ได้วางเป้าหมายไว้ว่าจะมีการก่อสร้างและบูรณะทางหลวง จำนวน 667 โครงการ คิดเป็นระยะทาง 14,681 กิโลเมตร ใช้เงินในการก่อสร้างและปรับปรุงจำนวน 95,833 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 19 ของการลงทุนในหมวดของการขนส่ง ในแผนพัฒนาฉบับที่ 7 โดยแบ่งเป็นการก่อสร้างทางหลวงระหว่างเมือง 5 โครงการ ระยะทาง 198 กิโลเมตร วงเงินลงทุน 14,800 ล้านบาท การก่อสร้างเพิ่มมาตรฐานทาง 98 โครงการ ระยะทาง 2,394 กิโลเมตร มูลค่าก่อสร้าง 30,036 ล้านบาท การก่อสร้างทางแยกต่างระดับและสะพานลอย 38 โครงการ ระยะทาง 14 กิโลเมตร มูลค่าก่อสร้าง 6,004 ล้านบาท การก่อสร้างถนนแนวใหม่ 61 โครงการ ระยะทาง 987 กิโลเมตร คิดเป็นมูลค่าก่อสร้าง 6,882 ล้านบาท การก่อสร้างเป็นทางลาดยาง 215 โครงการ ระยะทาง 15,221 ล้านบาท การก่อสร้างสะพานข้ามทางรถไฟ 15 โครงการ ระยะทาง 7 กิโลเมตร มูลค่าก่อสร้าง 627 ล้านบาท และการก่อสร้างบูรณะและปรับปรุงถนนลาดยางเดิม 235 โครงการ ระยะทาง 5,995 ล้านบาท มูลค่าก่อสร้าง 22,263 ล้านบาท รวมแล้วจะมีโครงการก่อสร้างของทางหลวงในแผนพัฒนาฉบับที่ 7 รวม 677 โครงการ ระยะทาง 14,681 กิโลเมตร มูลค่าการก่อสร้างทั้งสิ้น 95,833 ล้านบาท ซึ่งการลงทุนเกือบครึ่งหนึ่งเป็นการลงทุนในการเพิ่มมาตรฐานถนน เช่นจากถนนลาดยางเป็นถนนคอนกรีต หรือจากถนนดินลูกรังเป็นถนนลาดยาง เป็นต้น

โครงการแก้ไขปัญหาการคมนาคมขนส่งทางบก ส่วนใหญ่เป็นโครงการแก้ไขปัญหาการจราจรติดขัดในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ได้แก่

โครงการทางด่วนขั้นที่ 2 มีเส้นทางเชื่อมโยงกับโครงการทางด่วนขั้นที่ 1 และมีแนวทางการสร้างเป็น 3 แนวทาง คือ บางโคล่-แจ้งวัฒนะ เชื่อมจากจุดต่อทางด่วนดาวคะนองท่าเรือที่บางโคล่ตัดผ่านถนนจันทน์ ถนนสาทร ถนนสี่พระยา หัวลำโพง ถนนอุรุพงษ์ ถนนพระรามที่ 6 ย่านพหลโยธิน ถนนงามวงศ์วาน ไปจนถึงถนนแจ้งวัฒนะ ระยะทาง 25.1 กิโลเมตร สายพญาไท - ศรีนครินทร์ ระยะทาง 13.5 กิโลเมตร เริ่มจากโรงกรองน้ำสามเสนไปทางตะวันออกผ่านถนนพหลโยธิน เชื่อมกับทางด่วนขั้นที่ 1 ที่มักกะสัน แล้วซ้อนทับกับถนนพระรามที่ 9 ข้ามถนนรามคำแหงไปจนถึงถนนศรีนครินทร์ สายอุรุพงษ์ - วิทยุ เริ่มจากจุดเชื่อมต่อกับสายบางโคล่ - แจ้งวัฒนะ ที่บริเวณอุรุพงษ์ ไปตามคลองแสนแสบข้ามถนนพญาไท ราชดำริ จนถึงถนนวิทยุ รวมระยะทาง 2.8 กิโลเมตร ใช้เงินลงทุนรวม 30,000 ล้านบาท เป็นค่าจัดกรรมสิทธิ์ที่ดิน ซึ่งรับผิดชอบโดยการทางพิเศษแห่งประเทศไทย จำนวน 14,100 ล้านบาท ส่วนเอกชนผู้ลงทุน รับผิดชอบค่าก่อสร้าง

โครงการทางด่วนขั้นที่ 3 เป็นการก่อสร้างเส้นทางต่อเนื่องกับทางด่วนขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 ทางด้านเหนือเชื่อมระหว่างนนทบุรี - บางกะปิ - มีนบุรี และทางด้านตะวันออกตั้งแต่บางนา - สมุทรปราการ โดยดำเนินการก่อสร้างในปี 2538 ใช้เงินลงทุนประมาณ 22,440 ล้านบาท

โครงการทางด่วนขั้นที่ 4 จะเป็นทางด่วนเชื่อมติดต่อกันระหว่างกรุงเทพฯ กับ 18 จังหวัดใกล้เคียง ได้แก่ นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ นครปฐม ราชบุรี สมุทรสงคราม เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สุพรรณบุรี อ่างทอง สระบุรี อโยธยา นครนายก ปราจีนบุรี นครราชสีมา ชลบุรี ฉะเชิงเทรา และระยอง

ทางด่วนแอกมัย - รามอินทรา เป็นทางด่วนต่อเนื่องกับทางด่วนขั้นที่ 2 ยาว 18.7 กิโลเมตร ใช้เงินลงทุนประมาณ 10,467 ล้านบาท เป็นค่าจัดกรรมสิทธิ์ที่ดิน 2,643 ล้านบาท โดยรัฐบาลรับผิดชอบค่าจัดกรรมสิทธิ์ที่ดินทั้งหมด ส่วนค่าก่อสร้างเป็นเงินกู้ยืมต่างประเทศ และเงินยืมรัฐบาล ส่วนค่าควบคุมงานเป็นเงินยืมรัฐบาล ใช้เวลาดำเนินการ 4 ปี คือระหว่างปี 2535 - 2538

โครงการระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน มีแนวเส้นทางผ่านไปตามถนนที่อยู่ในบริเวณชุมชน ย่านธุรกิจการค้า และหน่วยราชการที่สำคัญ รวม 3 เส้นทาง มีระยะทางประมาณ 59 กิโลเมตร

สายที่ 1 สายพระโขนง-หัวลำโพง-บางซื่อ ระยะทาง 23 กิโลเมตร เป็นแนวเส้นทางผ่านบริเวณสำคัญ ได้แก่ พระโขนง - พระราม 4 - หัวลำโพง - มหานคร - นางเลิ้ง - เทเวศร์ - ศรียาน - ประชากราษฎร์-บางซื่อ - พหลโยธิน - สถานีขนส่งสายเหนือ

สายที่ 2 สายวงเวียนใหญ่-สาทร-ลาดพร้าว ระยะทาง 20 กิโลเมตร มีแนวเส้นทางตลาดพลู - ศาลเจ้าแม่ลิ้ม - สะพานสาทร-ถนนวิทยุ-ปิ่นเกล้า-สุขุมวิท-มักกะสัน-หัวขวง-รัชดาภิเษก-ลาดพร้าว

สายที่ 3 สายดาวคะนอง-สะพานพุทธ-มักกะสัน ระยะทาง 16 กิโลเมตร โดยมีเส้นทางผ่าน ดาวคะนอง - วงเวียนใหญ่ - สะพานพุทธ - จักรวรรดิ - หลานหลวง - อุรุพงษ์ - ราชปรารภ - มักกะสัน

โครงการก่อสร้างทางรถไฟยกระดับตามจุดตัดระหว่างทางรถไฟกับถนนที่สำคัญ เป็นระยะทางรวม 13 กิโลเมตร ใช้เงินลงทุนประมาณ 2,000 ล้านบาท

โครงการก่อสร้างทางยกระดับถนนวิภาวดีรังสิต ช่วงดินแดน-ดอนเมือง โดยจะสร้างเป็นทางยก ระดับสูง 14 เมตร กว้าง 25 เมตร ขนาด 6 ช่องจราจร มีทางขึ้นลง 20 จุด ระยะทาง 16.4 กิโลเมตร ซึ่งกรมทางหลวงเปิดให้สัมปทานแก่เอกชน คือ บริษัทดอนเมืองโกลด์เวย์ จำกัด ใช้เงินลงทุนค่าก่อสร้างประมาณ 7,717 ล้านบาท ระยะเวลาในการดำเนินงานระหว่างปี 2533 - 2536

โครงการก่อสร้างทางหลวง (สร้างถนนเชื่อมระหว่างจังหวัด) ที่สำคัญมี 7 สาย ได้แก่

1. สายสระบุรี - นครราชสีมา ระยะโครงการปี 2532 - 2535
2. สายบางปะอิน - นครสวรรค์ ระยะโครงการ ปี 2532- 2535
3. สายพระราม 2 (ธานี - ปากท่อ ขยายจาก 4 เลน เป็น 6 เลน) ระยะโครงการ ปี 2531-2535
4. สายชลบุรี - พัทยาสายใหม่ เงินลงทุน 826 ล้านบาท ระยะโครงการปี 2532 - 2534
5. สายคลองตัน - หนองงูเห่า โดยในช่วงต้นจะก่อสร้างจะก่อสร้างช่วงคลองตัน - ถนนศรีนครินทร์ ระยะทาง 4 กิโลเมตร เริ่มก่อสร้างปี 2532
6. ทางหลวงกรุงเทพ - ชลบุรีสายใหม่ ความยาว 82 กิโลเมตร มูลค่าการก่อสร้าง 15,500 ล้านบาท โดยก่อสร้างในลักษณะเดียวกับวงแหวนรอบนอกด้านตะวันออกและเสร็จในปี 2539
7. บางปะอิน - บางนาตราด (ถนนวงแหวนรอบนอกด้านตะวันออก) ความยาวประมาณ 62 กิโลเมตร มูลค่าการก่อสร้าง 12,000 ล้านบาท สร้างเป็นถนนขนาด 4 ช่องจราจร และเสร็จในปี 2539

การก่อสร้างจะใช้งบประมาณแผ่นดินทั้งหมด ระยะเวลาในการก่อสร้างส่วนใหญ่จะอยู่ระหว่าง ปี 2533 - 2538 สำหรับเส้นทางสายรังสิต - สระบุรีนั้นจะเป็นถนนขนาด 10 ช่องจราจร ระยะทาง 73 กิโลเมตร โดยจะแบ่งการดำเนินงานเป็น 3 ช่วง ช่วงแรกเป็นเส้นทางต่อเนื่องกับสายปักธงชัย - นครราชสีมา เงินลงทุน 1,600 ล้านบาท ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในปี 2535

กรมโยธาธิการมีโครงการก่อสร้างสะพานแม่น้ำเจ้าพระยา 3 แห่ง คือ บริเวณสะพานพระราม 6 สะพานกรุงเทพ และบริเวณวัดนครอินทร์ต่อเชื่อมถนนติวานนท์ เพชรเกษม และรัตนธิเบศร์ การก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณสะพานพระราม 6 จะแล้วเสร็จในปี 2535 โดยใช้เงินลงทุนรวม 1,589.4 ล้านบาท สำหรับบริเวณสะพานกรุงเทพ เริ่มก่อสร้างได้ในปี 2536 โดยใช้เวลาก่อสร้าง 3 ปี เงินลงทุน 2,000 ล้านบาท เป็นงบประมาณของรัฐร้อยละ 70 ที่เหลือเป็นเงินกู้จาก OECF ส่วนสะพานข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณวัดนครอินทร์นั้นกำลังอยู่ในระหว่างการศึกษาค่าความเป็นไปได้ของโครงการ นอกจากนี้ยังมีการก่อสร้างถนนเพิ่มอีก 2 สาย คือ สายตากสิน - เพชรเกษม เชื่อมต่อกับถนนวงแหวนรอบนอกฝั่งตะวันตก อีกสายหนึ่งได้แก่ สายตากสิน - เพชรเกษม ระยะทาง 11.5 กิโลเมตร โดยใช้เวลาในการดำเนินการระหว่างปี 2534 - 2539

โครงการขยายทางรถไฟ ถึงแม้จะมีเส้นทางผ่านเข้าไปทั่วทุกภาคของประเทศ แต่การให้บริการยังไม่พัฒนาเท่าที่ควร รถโดยสารส่วนใหญ่เป็นรถเก่า และการบริหารยังขาดประสิทธิภาพ จึงไม่มีเงินทุนเพียงพอที่จะใช้ในการปรับปรุงหรือขยายบริการ

โครงการก่อสร้างทางรถไฟ เพื่ออำนวยความสะดวกและรองรับการขยายตัวของบริเวณพื้นที่ชายฝั่งตะวันออก ที่สำคัญ ได้แก่

1. สายคลองสิบเก้า-แก่งคอย ระยะทาง 80 กิโลเมตร เป็นทางเชื่อมโยงระหว่างภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก เงินลงทุน 2,725.8 ล้านบาท เป็นเงินงบประมาณ 1,269 ล้านบาท ที่เหลือเป็นเงินกู้จาก OECF ระยะเวลาในการดำเนินการตั้งแต่ปี 2533-2536
2. เขาสัจจรรย์-ระยอง เงินลงทุน 977.4 ล้านบาท ระยะเวลาในการดำเนินการระหว่างปี 2529-2535
3. ศรีราชา - แทลมนั่ง เงินลงทุน 315 ล้านบาท ระยะเวลาในการดำเนินการระหว่างปี 2532-2535

ทางด่วนและทางรถไฟยกระดับ มีบริษัทไฮโปเวลล์ (ประเทศไทย) จำกัด เป็นผู้ได้รับสัมปทานในด้านการก่อสร้างมี 2 สาย คือ

1. สายเหนือ-ใต้ ตั้งแต่สถานีรังสิต-เอไอที-หลักหก-ดอนเมือง-แจ้งวัฒนะ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์-บางเขน-ประชาชื่น-บางซื่อ-ประดิพัทธ์-ระนอง-สามเสน-ดุสิต-มหานาค-หัวลำโพง-ตลาดน้อย-คลองสาน-ลาดหญ้า-วงเวียนใหญ่-โพธิ์นิมิตร รวมระยะทาง 34.2 กิโลเมตร
2. สายตะวันออก-ตะวันตก เริ่มตั้งแต่สถานีหัวหมาก-คลองเตย-คลองกระจะ-คลองตัน-วัดภาชี-ศูนย์วิจัย-วัดใหม่ช่องลม-อโศก-มักกะสัน-ประตูน้ำ-พญาไท-ยมราช-กรุงเกษม-ประชาธิปไตย-ปิ่นเกล้า-ธนบุรี-บางกอกน้อย-คลองซึกพระ-คลังชั้น ระยะทาง 25.9 กิโลเมตร

การก่อสร้างแบ่งออกเป็น 5 ระยะ ดังนี้คือ

ระยะที่ 1 ทางด่วนและทางรถไฟยกระดับยาว 18.8 กิโลเมตร แบ่งเป็น 3 ช่วงคือ ดอนเมือง - บางเขน บางเขน - บางซื่อ และบางซื่อ - ยมราช ใช้ระยะเวลาก่อสร้าง 4 ปี

ระยะที่ 2 ทางด่วน 15.2 กิโลเมตร ทางรถไฟ 18.5 กิโลเมตร แบ่งเป็น 4 ช่วงคือ ยมราช - หัวลำโพง ยมราช - อโศก อโศก - หัวหมาก และมักกะสัน - แม่น้ำ

ระยะที่ 3 ทางด่วนและทางรถไฟสายรังสิต-ดอนเมือง ระยะทาง 7 กิโลเมตร ใช้เวลาก่อสร้าง 4 ปี เริ่มสร้างหลังวันเซ็นสัญญามีผลบังคับใช้ 2 ปี

ระยะที่ 4 ทางด่วนและทางรถไฟยาว 6.7 กิโลเมตร แบ่งเป็น 2 ช่วงคือ หัวลำโพง - วงเวียนใหญ่ และธนบุรี - ยมราช เริ่มก่อสร้างหลังวันที่สัญญามีผลบังคับใช้ 3 ปี ใช้เวลาก่อสร้าง 4 ปี

ระยะที่ 5 ทางรถไฟยาว 9.1 กิโลเมตร แบ่งเป็น 2 ช่วง คือ วงเวียนใหญ่ - โพธิ์นิมิตร และคลังชั้น-ธนบุรี เริ่มก่อสร้างหลังสัญญามีผลบังคับใช้ 4 ปี และใช้เวลาก่อสร้าง 4 ปี

โครงการเปลี่ยนแรงรถไฟทั่วประเทศเป็นรางคู่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการขนส่งทางรถไฟให้มากขึ้นโดยไม่ต้องรอกการสับหลัก

การก่อสร้างทางรถไฟเพิ่มเติม มี 2 สายคือ

- สายสัสดีหีบ - มาบตาพุด ระยะทาง 24 กิโลเมตร วงเงินในการก่อสร้าง 1,608 ล้านบาท สร้างเสร็จในปี 2536

- สายคลอง 19 - แก่งคอย ระยะทาง 82 กิโลเมตร ใช้เงินลงทุน 3,934 ล้านบาท สร้างเสร็จในปี 2537

การขนส่งทางอากาศ

หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบการพัฒนาการขนส่งทางอากาศได้แก่ กรมการบินพาณิชย์ และ การท่าอากาศยานแห่งประเทศไทย กรมการบินพาณิชย์ มีโครงการก่อสร้างและพัฒนาสนามบินเพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจของภูมิภาคต่างๆ รวม 7 แห่ง ได้แก่ จังหวัดอุบลราชธานี เชียงราย บุรีรัมย์ ระนอง แม่สะเรียง ร้อยเอ็ด และกระบี่ โดยสนามบินที่จังหวัดอุบลราชธานีนั้นจะพัฒนาปรับปรุงให้เป็นสนามบินพาณิชย์สากล เพื่อส่งเสริมการขยายตัวทางเศรษฐกิจในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งได้เริ่มปรับปรุงแล้ว ตั้งแต่ปี 2531 และสร้างเสร็จในปี 2534 ใช้เงินลงทุนรวม 583 ล้านบาท ส่วนที่จังหวัดเชียงราย ได้เริ่มโครงการตั้งแต่ปี 2531 สร้างเสร็จในปี 2535 และที่จังหวัดบุรีรัมย์ เริ่มดำเนินการในปี 2533 และเสร็จในปี 2535 ส่วนการก่อสร้างสนามบินหนองงูเห่า เป็นการก่อสร้างเพื่อใช้ร่วมกับท่าอากาศยานกรุงเทพ

การท่าอากาศยานแห่งประเทศไทย การคมนาคมขนส่งทางอากาศภายในประเทศ ปัจจุบันยังมีปัญหาความแออัดของอาคารผู้โดยสารภายในประเทศที่ทำอากาศยานดอนเมือง นอกจากนี้สนามบินบางแห่งในภูมิภาคยังไม่สามารถขยายตัวเพื่อรองรับเครื่องบินขนาดใหญ่ได้ ประกอบกับจำนวนเที่ยวบินยังมีไม่เพียงพอ โดยเฉพาะในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ จึงมีโครงการก่อสร้างปรับปรุงสนามบินดอนเมือง ที่สำคัญได้แก่ การต่อเติมอาคารผู้โดยสารระหว่างประเทศให้สามารถรองรับผู้โดยสารได้ถึง 25 ล้านคนต่อปี ซึ่งจะสามารถรองรับได้ถึงปี 2543 นอกจากนี้ก็มีการขยายลานจอดเครื่องบินระยะที่ 1-3 ใช้เงินลงทุนประมาณ 989.46 ล้านบาท การขยายอาคารคลังสินค้าเพิ่มขึ้นจากเดิม ซึ่งมีเพียง 57,000 ตารางเมตร เป็น 104,000 ตารางเมตร ใช้เงินลงทุน 1,728 ล้านบาท การปรับปรุงลานจอดและสร้างสถานีไฟฟ้าย่อย ใช้เงินลงทุน 258.75 ล้านบาท และ 103.5 ล้านบาท ตามลำดับ ทุกโครงการเริ่มดำเนินงานแล้วตั้งแต่ปี 2531 แล้วเสร็จในปี 2534 ปรับปรุงสนามบินหาดใหญ่ เงินลงทุน 65 ล้านบาท ก่อสร้างสนามบินพาณิชย์ที่เชียงใหม่ เงินลงทุน 350 ล้านบาท

ในด้านการขนส่งระหว่างประเทศส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาทั้งอาคารที่พักผู้โดยสาร และเที่ยวบิน ส่วนการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศโดยเฉพาะขนส่งผักผลไม้ต่างๆยังมีปัญหาในด้านการท่าเครื่องบินขนส่ง เนื่องจากอัตราค่าขนส่งถูก

การก่อสร้างท่าอากาศยานในต่างจังหวัดเพิ่มเติม 9 แห่ง กรมการบินพาณิชย์จะพัฒนาสนามบินเก่าของทหารเรือ โดยสร้างสนามบินใหม่ที่มีศักยภาพเชิงพาณิชย์ให้ครอบคลุมพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศ และจัด

สร้างสนามบินใหม่เพิ่มขึ้นอีก 9 แห่ง มูลค่า 4,500 ล้านบาท ได้แก่ แม่สะเรียง หล่มสัก บุรีรัมย์ ร้อยเอ็ด นครราชสีมา ระนอง ชุมพร นครศรีธรรมราช และกระบี่

พัฒนาท่าอากาศยานภูมิภาคให้เป็นท่าอากาศยานนานาชาติมากขึ้น ได้แก่ ท่าอากาศยานที่อยู่ตะเภ เชียงราย และอุบลราชธานี

การใช้สนามบินอยู่ตะเภเป็นแหล่งอุตสาหกรรมส่งออกทันทีทางอากาศ

การขนส่งทางน้ำ

การทำเรือแห่งประเทศไทยมีโครงการก่อสร้างบริเวณท่าเรือน้ำลึกแหลมฉบัง และมาบตาพุดเพื่อรองรับการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก นอกจากนี้ก็มีโครงการ ก่อสร้างท่าเทียบเรือที่จังหวัดนครราชสีมา รายละเอียดมีดังนี้คือ

1. ท่าเรือน้ำลึกแหลมฉบัง ระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่ปี 2527-2535 ใช้เงินลงทุนรวม 2,029 ล้านบาท โครงการนี้เริ่มดำเนินการก่อสร้างเมื่อประมาณเดือนธันวาคม 2530 และกำหนดแล้วเสร็จปลายปี 2534 การก่อสร้างที่สำคัญได้แก่

1.1 ท่าเทียบเรือเอนกประสงค์ 1 ท่า ยาว 300 เมตร ลึก 14 เมตร สามารถรับเรือสินค้า ขนาด 25,000 เดดเวทตัน ได้ในเดือนมกราคม 2534

1.2 ท่าเทียบเรือคอนเทนเนอร์ 3 ท่า กว้าง 50 เมตร ลึก 15 เมตร รับเรือคอนเทนเนอร์ ขนาด 33,000-50,000 เดดเวทตัน สินค้าผ่านท่าปีละ 5.01 ล้านตัน ใช้ได้ในเดือนสิงหาคม 2534

1.3 ท่าเรือชายฝั่ง 1 ท่า ยาว 200 เมตร ลึก 6.5 เมตร รับเรือชายฝั่งขนาด 1,000 เดดเวทตัน ใช้ได้ในเดือนสิงหาคม 2534

1.4 ท่าเรือบริการ 1 ท่า ยาว 100 เมตร ลึก 6.5 เมตร เรือบริการขนาด 1,000 เดดเวทตัน สินค้าผ่านท่าปีละ 0.163 ล้านตัน

1.5 ท่าเทียบเรือสินค้าเกษตร 2 ท่า ยาว 650 เมตร ลึก 124 เมตรสามารถรับเรือบรรทุกแป้งมันสำปะหลังขนาด 70,000 เดดเวทตัน เรือบรรทุกน้ำตาล กากน้ำตาลขนาด 40,000 เดดเวทตัน สินค้าผ่านท่าปีละประมาณ 2.08 ล้านตัน การก่อสร้างเสร็จในเดือนธันวาคม 2534

นอกจากนี้ ยังมีโครงการขุดลอกร่องน้ำลึก 14 เมตร ยาว 2.5 กิโลเมตร เชื่อมกันคลื่น ยาว 1,300 เมตร โครงสร้างพื้นฐานเช่น โรงพักสินค้า ถนน อาคารที่ทำการ ทางรถไฟ และสาธารณูปโภคอื่นๆ

2. ท่าเรือน้ำลึกมาบตาพุด เป็นโครงการในนิคมอุตสาหกรรมภาคตะวันออกเริ่มดำเนินการระหว่างปี 2526 - 2535 ใช้เงินลงทุนรวม 1,782 ล้านบาท มีรายละเอียดดังนี้คือ

2.1 ท่าเทียบเรือสินค้าเกษตรและแร่ ยาว 330 เมตร ลึก 10 เมตร สามารถรับเรือขนาด 20,000 เดดเวทตัน

2.2 ท่าเทียบเรือสินค้าเหลว 2 ท่า ลึก 9 เมตร รับเรือได้ประมาณ 8,000 เดดเวทตัน

2.3 ท่าเทียบเรือสำหรับเรือเล็กทั่วไป ยาว 135 เมตร ลึก 5 เมตร

3. ท่าเทียบเรือนาทวี เป็นโครงการที่เริ่มดำเนินงานในปี 2532 ใช้เงินลงทุนรวม 57 ล้านบาท และสร้างเสร็จในปี 2534

การไฟฟ้าและพลังงาน

รัฐบาลมีนโยบายที่จะเพิ่มการผลิตไฟฟ้าให้เพียงพอต่อความต้องการใช้ โดยจะกระจายบริการไฟฟ้าทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพไปสู่พื้นที่เศรษฐกิจและอุตสาหกรรมใหม่ในภูมิภาคและพื้นที่ชนบทที่ยังขาดแคลนบริการไฟฟ้าอยู่ ตลอดจนพัฒนาพลังงานในภูมิภาคเพื่อชักนำให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่อง รวมทั้งพิจารณากระจายผลประโยชน์ของรัฐจากการพัฒนาแหล่งพลังงาน เช่น ค่าภาคหลวงให้แก่ท้องถิ่นเพื่อความเป็นธรรมในการกระจายรายได้

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย มีโครงการขยายกำลังการผลิตไฟฟ้า เพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมทั้งโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าที่ใช้พลังน้ำ พลังงานความร้อน และถ่านหิน รวมทั้งโครงการระบบส่งไฟฟ้า ใช้เงินลงทุน 100,000 ล้านบาท โดยโครงการส่วนใหญ่สร้างเสร็จในปีสุดท้ายของแผนฯ 6 ได้แก่

โครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังน้ำ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ มีโครงการขยายโรงไฟฟ้า ที่สำคัญ ได้แก่ โรงไฟฟ้าที่เขื่อนศรีนครินทร์เครื่องที่ 5 กำหนดแล้วเสร็จเดือนเมษายน 2534 เพื่อเสริมกำลังการผลิตในช่วงเพื่อเสริมกำลังการผลิตในช่วงที่มีความต้องการใช้ไฟฟ้าสูง โรงไฟฟ้าที่เขื่อนสิริกิติ์ เครื่องที่ 4 เขื่อนปากมูล เครื่องที่ 1-4 เขื่อนแก่งกรุง เครื่องที่ 1-2 เขื่อนภูมิพลเครื่องที่ 8 พร้อมกับปรับปรุงเครื่องที่ 1 และ 2 ด้วย กำหนดแล้วเสร็จในปี 2537

โครงการโรงไฟฟ้าพลังความร้อน ได้แก่ โครงการเหมือง เป็นโครงการขยายเหมืองแม่เมาะเพื่อเพิ่มกำลังการผลิตสำหรับโรงไฟฟ้าแม่เมาะ สำหรับโรงไฟฟ้าแม่เมาะเครื่องที่ 10-11 แล้วเสร็จในเดือนตุลาคม 2536 นอกจากนี้ยังมีโครงการพัฒนาและขยายระบบส่งไฟฟ้าเพื่อเชื่อมระหว่างจังหวัดอีกหลายโครงการด้วย โครงการไฟฟ้าพลังความร้อนร่วมบางปรังชุดที่ 3 และ 4 จ. ฉะเชิงเทรา โครงการนี้ประกอบด้วยโรงไฟฟ้า พลังความร้อนร่วมขนาด 300 เมกะวัตต์ 2 ชุด

การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค มีโครงการขยายและปรับปรุงเสริมระบบไฟฟ้าแรงดัน สร้างเสร็จในปี 2535 และการพัฒนาระบบสายส่ง และสถานีไฟฟ้าย่อยระยะที่ 1 ซึ่งกำหนดแล้วเสร็จในปี 2539 นอกจากนี้ก็มีโครงการพัฒนาระบบสายส่งไฟฟ้าย่อยและ สถานีไฟฟ้าย่อยระยะที่ 2 การก่อสร้างและปรับปรุงเสริมระบบจำหน่ายระยะที่ 5 และการเสริมประสิทธิภาพการให้บริการและการกระจายไฟฟ้าระยะที่ 1 อีกด้วย

การประปา รัฐบาลมีนโยบายจะเร่งขยายระบบประปาไปยังพื้นที่ชนบทอย่างทั่วถึง โดยในแผนพัฒนาฉบับที่ 7 ได้กำหนดเป้าหมายไว้ดังนี้

1. จัดบริการน้ำประปาให้เพียงพอกับความต้องการในการขยายตัวของชุมชนเมือง และอุตสาหกรรม โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจสูง และพื้นที่เศรษฐกิจใหม่

2. ขยายกำลังการผลิตน้ำประปาในเขตนครหลวงเพิ่มขึ้นจาก 2.8 ล้านลูกบาศก์เมตร / วัน เป็น 4.5 ล้านลูกบาศก์เมตร / วัน ในปี 2539
3. ขยายกำลังการผลิตน้ำประปาในภูมิภาคเพิ่มขึ้นจาก 1.3 ล้านลูกบาศก์เมตร / วัน เป็น 2.9 ล้านลูกบาศก์เมตร / วัน ในปี 2539
4. จัดให้มีการสำรวจและก่อสร้างระบบประปาชนบทในหมู่บ้านทั้งขนาดใหญ่ กลาง และเล็ก เพิ่มขึ้นจำนวน 13,800 หมู่บ้าน

การประปานครหลวง มีโครงการขยายกำลังการผลิตน้ำที่บางเขนเพิ่มขึ้นอีก 4 แสนลูกบาศก์เมตรต่อวัน เริ่มดำเนินการมาแล้วตั้งแต่ปี 2532 แล้วเสร็จในปี 2534 การปรับปรุงระบบอุโมงค์ส่งน้ำเพื่อเพิ่มปริมาณและแรงดันน้ำให้สูงขึ้น รวมทั้งการปรับปรุงกิจการประปาตามแผนหลักครั้งที่ 3 (2528-2535) เพื่อเพิ่มกำลังการผลิตน้ำอีก 542,000 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน เป็น 2.8 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน ในปี 2532 ใช้เงินลงทุน 6,897.9 ล้านบาท และครั้งที่ 3/1 (2530 - 2535) เพิ่มกำลังการผลิตน้ำอีก 400,000 ลูกบาศก์เมตรต่อวันเป็น 3.2 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน ในปี 2533 ใช้เงินลงทุน 1,694.9 ล้านบาท นอกจากนี้ยังมีโครงการปรับปรุงกิจการประปาตามแผนหลักครั้งที่ 4 (2534 - 2538) โดยใช้เงินกู้จาก OECF เพื่อเพิ่มกำลังผลิตน้ำอีก 400,000 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน ทำให้มีกำลังการผลิตรวม 4.2 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน

ในการดำเนินการตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 การประปานครหลวงจะลงทุนก่อสร้างเพื่อเพิ่มกำลังการผลิตและขยายพื้นที่จ่ายน้ำ รวม 4 โครงการ เป็นวงเงินลงทุนทั้งสิ้น 29,046 ล้านบาท ซึ่งจะทำการผลิตน้ำเพิ่มขึ้นจาก 3.1 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน ในปี 2535 เพิ่มขึ้นเป็น 4.56 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน ในปี 2539

การประปาส่วนภูมิภาค ปัจจุบันการผลิตน้ำยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการได้อย่างเพียงพอ การให้บริการยังไม่สามารถกระจายได้อย่างทั่วถึงและยังมีปัญหาการขาดแคลนน้ำในหลายพื้นที่ แม้ว่าการประปาภูมิภาคสามารถผลิตน้ำได้ 1.24 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน ให้บริการแก่ผู้ใช้ 4.3 ล้านคน หรือร้อยละ 58 ของประชากรในพื้นที่จ่ายน้ำ และมีประปาสัมปทาน เช่น สุขาภิบาล เทศบาล เอกชน และรัฐวิสาหกิจ มีกำลังการผลิตน้ำรวม 383,000 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน มีจำนวนผู้ใช้ 1.3 ล้านคน หรือร้อยละ 46 ของพื้นที่จ่ายน้ำ ดังนั้นการประปาภูมิภาคจึงลงทุนก่อสร้างเพื่อปรับปรุงและเพิ่มกำลังผลิตน้ำประปาอีกประมาณ 7,000 ล้านบาทต่อปี ซึ่งทำให้กำลังการผลิตที่มีอยู่ 1.24 ล้านลูกบาศก์เมตร / วัน เพิ่มขึ้นเป็น 2.7 ล้านลูกบาศก์เมตร/วัน ในปี 2539 และยังได้อนุมัติให้เอกชนเข้าร่วมทุนในกิจการประปา 5 โครงการ คือ โครงการปรับปรุงขยายการประปาพุมธานี - รังสิต โครงการปรับปรุงขยายการประปาภูเก็ต โครงการสร้างระบบประปาจังหวัดฉะเชิงเทรา โครงการจัดหาน้ำประปาให้พื้นที่บริเวณทะเลฝั่งตะวันตก และโครงการเชื่อมโยงระบบประปาในประเทศ และพื้นที่อ่าวไทยฝั่งตะวันตก รวมทั้งมีโครงการขยายกำลังการผลิตน้ำเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำใช้สำหรับโรงงานอุตสาหกรรมและประชาชนในภูมิภาคต่างๆ ที่สำคัญ ได้แก่ การก่อสร้างโรงกรองน้ำระบบ Mobile Plant ที่บางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งเป็นระบบที่ทันสมัยสามารถเคลื่อนย้ายได้ ผลิตน้ำประปาได้วันละ 20,000 ลูกบาศก์เมตร การวางท่อส่งน้ำเชื่อมอ่างเก็บน้ำ 7 แห่ง จาก

หนองปลาไหลไปหนองค้อยาว 45 กิโลเมตร เพื่อเพิ่มกำลังผลิตน้ำอีก 142,000 ลูกบาศก์เมตรต่อวันในเขตพื้นที่แหลมฉบัง พัทยา และฉะเชิงเทราตอนใต้ นอกจากนี้มีการปรับปรุงขยายกิจการประปาในจังหวัดขอนแก่น อุดรธานี สงขลา ทาดใหญ่ กาญจนบุรี สะเดา ชุมแพ มุกดาหาร บ้านไผ่-ชนบท อำนาจเจริญ อุบลราชธานี และสุพรรณบุรี สร้างเสร็จในปี 2537-2539 ยกเว้นที่ขอนแก่น ซึ่งสร้างเสร็จในปี 2534

สำหรับการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในภาคตะวันออก การประปาส่วนภูมิภาคได้จัดตั้งบริษัทบริหารน้ำภาคตะวันออก จำกัด ขึ้นเพื่อพัฒนาและจัดการระบบท่อส่งน้ำสายหลักในพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก 6 จังหวัด โดยในระยะแรกจะบริการในเขต 4 จังหวัดก่อน ได้แก่ ชลบุรี ระยอง ฉะเชิงเทรา และปราจีนบุรี ส่วนอีก 2 จังหวัดคือ จันทบุรี และตราด จะพิจารณาความเหมาะสมเมื่อมีความพร้อมด้านอุตสาหกรรมและการลงทุน

การสื่อสารโทรคมนาคม

รัฐบาลมีนโยบายเร่งขยายโครงข่ายการสื่อสารออกไปต่างจังหวัดมากขึ้น คือโครงการเร่งดำเนินการขยายโครงข่ายวิทยุ โทรทัศน์ และวิทยุกระจายเสียง เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ข้อมูลและข่าวสารให้ครอบคลุมทั่วประเทศ เพิ่มจำนวนเลขหมายโทรศัพท์ในต่างจังหวัดและขยายโทรศัพท์สาธารณะทางไกลชนบทให้ครอบคลุมทุกตำบล

องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยได้ขยายโทรศัพท์เร่งด่วนในเขตนครหลวง 161,800 เลขหมาย และเขตภูมิภาค 45,500 เลขหมายในปี 2535 นอกจากนี้ยังมีโครงการจัดตั้งชุมสายชลบุรีอีก 17 ชุมสาย ซึ่งดำเนินการไปแล้วในปี 2534 - 2535 สำหรับในปี 2539 เนื่องจากองค์การโทรศัพท์ฯ ได้ประมาณความต้องการใช้โทรศัพท์ว่าจะมี 6.1 ล้านเลขหมาย แต่ในปัจจุบันสามารถติดตั้งโทรศัพท์ได้เพียง 1.8 ล้านเลขหมายรวมกับที่องค์การฯ ได้ติดตั้งเอง 8 แสนเลขหมายจากเป้าหมายที่กำหนด 1.3 ล้านเลขหมาย และที่อนุญาตให้บริษัทเทเลคอมเอเชีย จำกัด และบริษัททีทีแอนด์ที จำกัด ดำเนินการติดตั้งโทรศัพท์ 3 ล้านเลขหมายในปี 2535-2539 ซึ่งเป็นการติดตั้งในเขตนครหลวง 2 ล้านเลขหมายและเขตภูมิภาค 1 ล้านเลขหมายนั้น ทำให้ในปี 2539 จะมีโทรศัพท์รวมทั้งสิ้น 5.6 ล้านเลขหมายซึ่งมากกว่าเดิมกว่า 2 เท่าตัวแต่ยังต่ำกว่าปริมาณความต้องการใช้โทรศัพท์ ซึ่งองค์การโทรศัพท์ฯ กำลังพิจารณาว่าจะดำเนินการเองหรือให้เอกชนเป็นผู้ดำเนินการ

ทางการสื่อสารแห่งประเทศไทย มีโครงการจัดตั้งชุมสายโทรศัพท์ระหว่างประเทศแบบ SPC II ขนาด 3,000 วงจร และศูนย์ควบคุมข่ายการติดต่อที่นนทบุรี พร้อมทั้งจัดตั้งชุมสาย Front End สำหรับบริการสื่อสารข้อมูลและโทรสารขนาด 3,000 เลขหมายที่บางรัก นอกจากนี้ยังมีโครงการจัดสร้าง ระบบเคเบิลใต้น้ำใยแก้วระยะที่ 1 (2533 - 2537) โดยจัดสร้างระบบเคเบิลใต้น้ำใยแก้วทั้งภายในและระหว่างประเทศ เครือข่ายเคเบิลใต้น้ำใยแก้วอาเซียน 5 เส้นทาง และผ่านมหาสมุทรแปซิฟิก 8 เส้นทาง ซึ่งการพัฒนาดังกล่าวจะช่วยอำนวยความสะดวกในการติดต่อสื่อสารระหว่างประเทศได้อย่างมาก

นอกจากนี้เพื่อส่งเสริมการพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยร่วมกับการสื่อสารแห่งประเทศไทยจัดโครงการบริการโทรคมนาคมในเขตพื้นที่เฉพาะ (Teleport) เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการในบริเวณชายฝั่งตะวันออกให้สามารถติดต่อกับต่างประเทศได้โดยตรง โดยไม่ต้องผ่านชุมสายโทรศัพท์ทางไกลขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยที่กรุงเทพฯ รวมทั้งมีบริการสื่อสารร่วมที่ทันสมัยในระบบดิจิทัล (ISDN) และขยายโทรศัพท์สาธารณะทางไกลชนบทให้ครอบคลุมทุกตำบล

ด้านการศึกษา

ในปีการศึกษา 2537 กระทรวงศึกษาธิการได้สนองนโยบายรัฐบาลในการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานจาก 6 ปีเป็น 9 ปี โดยการขยายโอกาสทางการศึกษาเพื่อให้เกิดความเสมอภาคทั้งในสังคมเมืองและสังคมชนบท โดยดำเนินการต่างๆ ดังนี้

- จัดตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษาใหม่ 100 โรงเรียน จัดเงินอุดหนุนทางการศึกษา และหนังสือพิมพ์เรียน จัดที่พักนักเรียนพร้อมอุปกรณ์การเกษตร

- จัดโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์และโรงเรียนสอนคนพิการ คือ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ จังหวัดพิษณุโลก พะเยา ภูเก็ต มุกดาหาร และระยอง

- จัดตั้งวิทยาลัยชุมชนในวิทยาลัยเกษตรกรรม วิทยาลัยพลศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์ และวิทยาลัยช่างศิลป์ เพื่อเปิดสอนในสาขาวิชาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และตลาดแรงงานท้องถิ่นระดับปวช. ปวส. และหลักสูตรระยะสั้น

- ขยายการศึกษาระดับอุดมศึกษาทั้งหลักสูตรประกาศนียบัตรอนุปริญญา และปริญญาตรี โดยมุ่งเน้นการกระจายโอกาสทางการศึกษาไปยังส่วนภูมิภาคให้มากขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการคนในท้องถิ่นและประเทศเป็นสำคัญ นอกจากนี้ยังได้วางแผนจัดตั้งโรงเรียนการศึกษาพิเศษขึ้นในปี 2537-2539 ปีละ 10 แห่ง รวม 30 แห่งทั่วประเทศ

- ด้านอาชีวศึกษา มีการจัดตั้งวิทยาลัยการอาชีพระดับอำเภอ 7 แห่ง วิทยาลัยสารพัดช่าง 5 แห่ง วิทยาลัยเทคนิคและวิทยาลัยอาชีวศึกษาใหม่ 3 แห่ง

- โครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาที่เหมาะสม ยกระดับคุณภาพชีวิต และส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาในระบบโรงเรียนและนอกโรงเรียน พัฒนาความรู้ ทักษะแก่ประชาชนนอกระบบโรงเรียนในการพัฒนาตนเองและสังคม เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้กระจายเครือข่ายการให้บริการการศึกษาไปยังศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนประจำภาค จังหวัดและอำเภอทั่วประเทศ นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาแห่งชาติและเครือข่าย ซึ่งดำเนินงานในปี 2538-2540 โดยใช้งบประมาณ 470.5 ล้านบาท

ด้านสาธารณสุข

กระทรวงสาธารณสุข มีนโยบายที่จะพัฒนาให้ภาคต่างๆมีสาธารณสุขมูลฐานอยู่ในระดับที่ได้มาตรฐาน จึงมีโครงการต่างๆเกิดขึ้น ดังนี้

1. โครงการก่อสร้างโรงพยาบาลระดับจังหวัด โดยก่อสร้างอาคารบำบัดรักษาและอาคารผู้ป่วย เพื่อให้โรงพยาบาลต่างๆในส่วนภูมิภาคมีอาคารรักษาพยาบาลเพิ่มขึ้น สามารถให้บริการประชาชนได้กว้างขวาง และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ระยะเวลาดำเนินการ ปี 2535-2540
2. โครงการก่อสร้างสถานอนามัยตามโครงการทศวรรษแห่งการพัฒนาสถานอนามัย เพื่อพัฒนาสถานอนามัยให้มีขีดความสามารถเพียงพอในการให้บริการสาธารณสุข โดยก่อสร้างปรับปรุงสถานอนามัยขนาดใหญ่ และอนามัยทั่วไป
3. โครงการแพทย์ทางไกลผ่านดาวเทียมระยะที่ 2 เป็นการติดตั้งสถานีรับสัญญาณดาวเทียมและอุปกรณ์สำหรับโรงพยาบาล 12 สถานี เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริการรักษาพยาบาลผู้ป่วยและการเรียนรู้ของบุคลากรทางการแพทย์
4. งานบริการสาธารณสุขระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล เป็นการสร้างโรงพยาบาลและขยายโรงพยาบาลชุมชน เพื่อให้ประชาชนในชนบทได้รับบริการสาธารณสุขอย่างทั่วถึง และเป็นการพัฒนาระบบบริการสาธารณสุขให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
5. โครงการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียโรงพยาบาลชุมชนระยะที่ 1 และ 2 เป็นการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียเพื่อลดมลภาวะและป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรค
6. โครงการก่อสร้างอาคารผู้ป่วยนอก 7 ชั้น โรงพยาบาลนพรัตนราชธานี เพื่อพัฒนาและเพิ่มศักยภาพในการให้บริการเพื่อให้การตรวจวินิจฉัย วิเคราะห์ บำบัดรักษาพยาบาลและฟื้นฟูสภาพผู้ป่วยเฉพาะโรคได้อย่างทั่วถึง โดยมีระยะเวลาดำเนินการก่อสร้างในปี 2539-2541
7. โครงการก่อสร้างอาคารบริการผู้ป่วยโรงพยาบาลเลิดสิน เป็นการก่อสร้างอาคารบริการผู้ป่วยใน 24 ชั้น จำนวน 1 หลัง เพื่อพัฒนาให้เป็นสถาบันบริการทางการแพทย์ที่มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานแก่ประชาชน โดยมีระยะเวลาดำเนินงานในปี 2537-2541
8. โครงการก่อสร้างอาคารผู้ป่วยในและอาคารฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วยและห้องผ่าตัด โรงพยาบาลประสาทเชียงใหม่ เพื่อให้บริการผู้ป่วยทางประสาทวิทยาแก่ประชาชนที่มาใช้บริการอย่างทั่วถึงและเป็นอาคารฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วยที่มาใช้บริการทั้ง 17 จังหวัดในภาคเหนือ และเพื่อขยายการให้บริการด้านประสาทศัลยกรรม โดยโครงการแรกมีระยะเวลา 4 ปี (ปี 2536-2539) และโครงการหลังใช้เวลา 3 ปี คือ 2539-2541
9. โครงการก่อสร้างของโรงพยาบาล เป็นการก่อสร้างอาคารและสิ่งก่อสร้างอื่นของโรงพยาบาล ในสังกัดกรมควบคุมโรคติดต่อให้สามารถบริการผู้ป่วยได้อย่างทั่วถึง และมีอาคารสถานที่เหมาะสมสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีระยะเวลาดำเนินงานปี 2538-2541 ที่จังหวัดนนทบุรีและสมุทรปราการ

2.4 ลักษณะทางกายภาพและโครงสร้างพื้นฐานที่มีผลต่อสภาพทางเศรษฐกิจของภาค

ภาคต่างๆในแต่ละภาคของประเทศไทยมีความแตกต่างในโครงสร้างทางกายภาพและทรัพยากรธรรมชาติ ภาคที่มีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์และมีคุณภาพจะมีความได้เปรียบในด้านโอกาสและแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจ ทำให้ภาคนั้นมีรายได้และการจ้างงานมากขึ้น นอกจากนี้ระดับการพัฒนาของตลาดการเงินและโครงสร้างพื้นฐาน ส่วนใหญ่จะอยู่ในเขตกรุงเทพและปริมณฑล ขณะที่ภาคอื่น ๆ มีมูลค่าการลงทุนต่ำ (TDRI, 1991) ทำให้ความแตกต่างของโครงสร้างพื้นฐานดังกล่าวส่งผลกระทบต่อระดับการพัฒนาอุตสาหกรรมในต่างจังหวัด โดยกรุงเทพฯและปริมณฑลมีความได้เปรียบในด้านตลาด การประหยัดที่เกิดจากการรวมตัวกัน มีอุตสาหกรรมตั้งอยู่ในบริเวณเดียวกัน (Agglomeration Economy) จากการศึกษาของเจษฎา โสทนฺจิตร (2533) พบว่า ระดับการพัฒนาอุตสาหกรรมในต่างจังหวัดมีความสัมพันธ์กับระดับการลงทุนด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และด้านการศึกษาของรัฐ เนื่องจากเป็นปัจจัยสำคัญในการเลือกที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมของผู้ประกอบการ หรือนักลงทุน นอกจากนี้แหล่งที่ตั้งของภูมิภาคยังสร้างความได้เปรียบในด้านการเข้าถึงปัจจัยการผลิต และตลาดสินค้าที่ทำให้นักลงทุนหรือผู้ประกอบการตัดสินใจเข้ามาลงทุนในภาคอีกด้วย อย่างไรก็ตามรัฐสามารถวางนโยบายและมาตรการที่จะส่งผลกระทบได้โดยตรง เพื่อให้กระจายอุตสาหกรรมไปสู่ต่างจังหวัดมากขึ้น ซึ่งรายละเอียดของภาคมีดังต่อไปนี้คือ

ภาคเหนือ

ภาคเหนือเป็นภาคที่มีลักษณะภูมิประเทศเต็มไปด้วยภูเขา ทางตอนเหนือของภาคมีเทือกเขาแดนลาวเป็นเขตแดนระหว่างไทยกับพม่า เทือกเขาหลวงพระบางและแม่น้ำสาละวินกั้นเขตแดนระหว่างไทยกับลาว ทางด้านตะวันตกมีเทือกเขาถนนธงชัยทอดตัวยาว และมีแม่น้ำสาละวิน แม่น้ำเมยกั้นเขตแดนไทย-พม่า ทางภาคตะวันออกเฉียงมีเทือกเขาเพชรบูรณ์และมีที่ราบลุ่มที่เหมาะสมแก่การทำนา จากลักษณะดังกล่าวจึงเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ คือ ป่าไม้ แหล่งแร่ธาตุและแหล่งน้ำ สำหรับทรัพยากรแร่ที่สำคัญๆ ได้แก่ ฟลูออไรท์ ยิปซัม หังสเทน พลวง ตะกั่ว สังกะสี แมงกานีส ลิทไนท์ แร่เหล็ก และหินน้ำมัน ทางด้านแหล่งน้ำ เนื่องจากตอนบนของภาคเป็นภูเขาปกคลุมด้วยป่าไม้ จึงมีแหล่งต้นน้ำสำหรับอุปโภคบริโภค และเป็นแหล่งเกษตรกรรมของภาค นอกจากนี้ยังมีเขื่อนและอ่างเก็บน้ำ โครงการชลประทานอีกหลายแห่งที่สามารถส่งน้ำให้แก่เกษตรกรรมได้

ในปี 2536 ภาคเหนือมีเนื้อที่ป่าไม้ประมาณ 47 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 44.4 ของพื้นที่ภาค ลดลงจากปี 2525 ซึ่งมีร้อยละ 52 จังหวัดที่มีพื้นที่ป่าไม้เหลืออยู่มากที่สุด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วนจังหวัดอื่นๆ นั้นมีจำนวนน้อย เพราะมีการเผาป่าทำไร่เลื่อนลอยของชาวไทยภูเขา และลักลอบตัดไม้ในเขตป่าสงวน อย่างไรก็ตามขณะนี้เนื้อที่ป่าไม้มีจำนวนลดลงอย่างรวดเร็ว ปรากฏว่าเนื้อที่ถือครองทำการเกษตรของเกษตรกรภาคเหนือกลับมีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็นลำดับและส่วนมากจะเป็นเนื้อที่เพาะปลูกพืชไร่ ไม้ผลและไม้ยืนต้น และทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์

ด้านกำลังแรงงาน ปรากฏว่าจำนวนผู้มีงานทำในภาคเหนือเพิ่มขึ้นจาก 6.2 ล้านคนในปี 2531 เป็น 6.4 ล้านคน ในปี 2534 และ 6.5 ล้านคน ในปี 2536 ซึ่งกำลังแรงงานโดยส่วนใหญ่ได้รับการศึกษา

น้อย คือประมาณร้อยละ 75 เป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาไม่เกินระดับประถมศึกษา ร้อยละ 9.5 เป็นผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษาเลย และเพียงร้อยละ 1.5 เป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย ซึ่งต่ำกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับทั้งประเทศ นอกจากนี้แรงงานส่วนใหญ่อยู่นอกเขตเทศบาลถึงร้อยละ 92.9 และยังมีอาชีพทางการเกษตรอยู่ประมาณร้อยละ 64.2

ปัจจุบันแรงงานในภาคเกษตรมีแนวโน้มลดลงอย่างรวดเร็ว และเปลี่ยนเป็นแรงงานนอกภาคเกษตรมากขึ้น ผู้ที่ทำงานในภาคเกษตรมีแนวโน้มลดลงจาก 4.2 ล้านคนในปี 2534 เหลือ 3.8 ล้านคน ในปี 2536 และผู้ทำงานนอกภาคเกษตรมีแนวโน้มขึ้นจาก 1.7 ล้านคน ในปี 2534 เป็น 2.5 ล้านคนในปี 2536 นอกจากนี้มีประชากรอพยพเข้ามาจากภาคอื่นๆ และจากประเทศเพื่อนบ้านค่อนข้างสูง ส่วนใหญ่มาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลางและกรุงเทพมหานคร ทำให้ภาคนี้มีอัตราการเพิ่มของประชากรโดยเฉลี่ยระหว่างปี 2530 - 2535 ที่มีร้อยละ 1.83 เป็นร้อยละ 4.41 ในปี 2536

เศรษฐกิจของภาคเหนือในระยะ 7 - 8 ปีที่ผ่านมา มีอัตราการเจริญเติบโตโดยเฉลี่ยร้อยละ 5.6 ต่อปี ในปี 2536 ผลผลิตรวมในราคาสตลาดของภาคมีมูลค่า 288,873 ล้านบาท โครงสร้างเศรษฐกิจของภาคยังคงพึ่งพภาคเกษตรในอัตราที่สูง เนื่องจากมีภูมิอากาศและปริมาณน้ำธรรมชาติและชลประทานที่อุดมสมบูรณ์ ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ยังคงประกอบอาชีพเกษตรกรรม และในปี 2537 ขยายตัวในอัตราร้อยละ 4.5 เทียบกับปี 2536 ซึ่งขยายตัวร้อยละ 3.7

ภาคเกษตร

ความสำคัญของภาคเกษตรในภาคเหนือมีแนวโน้มลดลง สัดส่วนของมูลค่าผลผลิตภาคเกษตรในปี 2536 ลดลงเหลือร้อยละ 23.7 ของมูลค่าผลผลิตรวมของภาคเหนือ เทียบกับปี 2531 ร้อยละ 31.8 พื้นที่ทำการเกษตรและเลี้ยงสัตว์มี 27.84 ล้านไร่ในปี 2536 ผลผลิตหลักของภาคเหนือมีราคาลดลง แต่พืชที่ปลูกทดแทนหลายชนิดยังมีราคาดี ในปี 2537 การผลิตภาคเกษตรขยายตัวในเกณฑ์สูงตามสภาพภูมิอากาศที่เอื้ออำนวย และราคาสินค้าเกษตรที่ปรับตัวสูงขึ้นต่อเนื่องจากปี 2536 ผลผลิตสาขาเกษตรขยายตัวร้อยละ 4.6 เทียบกับอัตราเพิ่มร้อยละ 0.1 ในปีก่อน

พืชหลักสำคัญของภาคเหนือ คือข้าว ข้าวโพด มันสำปะหลัง อ้อย ถั่วเขียว และถั่วเหลือง ในปี 2536 ข้าวมีผลผลิตลดน้อยลงและราคาตกต่ำ ส่วนถั่วเหลืองมีการเพาะปลูกเพิ่มขึ้นและมีราคาอยู่ในเกณฑ์ดี พืชเกษตรอื่นๆ ที่มีผลผลิตดีและมีราคาในเกณฑ์ดี ได้แก่ ข้าวโพด ถั่วลิสง ถั่วเขียว และดอกไม้เมืองหนาว ผลผลิตที่มีปัญหาราคาคตกต่ำได้แก่ กระเทียม หอมหัวใหญ่และยาสูบ ภาคปศุสัตว์ยังมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องจากปี 2535 แม้ว่าจะมีต้นทุนผลิตสูงขึ้น ส่วนภาคป่าไม้มีผลผลิตลดลงเนื่องจากมาตรการปิดป่าสัมปทาน

ภาคอุตสาหกรรม

สำหรับภาคอุตสาหกรรม การผลิตส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือนที่มีการจ้างงานต่ำได้แก่ โรงสีข้าว โรงงานน้ำตาล อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม อุตสาหกรรมสินค้าหัตถ์พื้นเมือง ในช่วงระยะหลังได้มีการกระจายอุตสาหกรรมไปสู่อุตสาหกรรมแปรรูปอาหารประเภทผัก ผลไม้ เซรามิก เครื่องจักรกลการเกษตร

ตารางที่ 2.1 ผลิตภัณฑ์ภาคเหนือ ณ ราคาคงที่ (2531) ตั้งแต่ปี 2527 - 2536

	หน่วย : ล้านบาท											
	2527	2528	2529	2530	2531	2532	2533	2534	2535	2536	2537 *	2538 *
เกษตรกรรม	47,886.3	47,047.5	48,018.1	46,992.0	56,829.8	55,548.3	51,337.9	52,306.6	53,405.2	52,669.2		
สัดส่วน	34.3	32.4	31.6	29.6	31.8	30.0	26.3	25.0	24.9	23.7		
อัตราเพิ่ม	11.2	-1.3	2.1	-2.1	20.9	-2.3	-7.6	1.9	2.1	-1.4	2.0	0.8
พืชผล	36,347.2	35,262.4	35,370.0	34,292.0	43,412.4	41,767.1	37,770.8	38,608.0	39,703.0	38,602.2		
สัดส่วน	26.2	24.2	23.3	21.6	24.3	22.5	19.4	18.4	18.5	17.4		
อัตราเพิ่ม	15.8	-3.0	0.3	-3.0	26.6	-3.8	-9.6	2.2	2.8	-2.8	1.5	0.8
ปศุสัตว์	3,715.3	3,884.3	4,234.0	4,854.4	4,902.9	5,624.7	5,958.6	6,356.3	6,196.1	6,611.4		
สัดส่วน	2.7	2.7	2.8	3.1	2.7	3.0	3.1	3.0	2.9	3.0		
อัตราเพิ่ม	-0.7	4.5	9.0	14.7	1.0	14.7	5.9	6.7	-2.5	6.7		
อุตสาหกรรม	8,671.2	9,286.5	10,120.2	10,686.9	12,193.4	14,164.8	15,246.1	17,808.2	17,539.4	17,818.6		
สัดส่วน	6.2	6.4	6.7	6.7	6.8	7.6	7.8	8.5	8.2	8.0		
อัตราเพิ่ม	6.9	7.1	9.0	5.6	14.1	16.2	7.6	16.8	-1.5	1.6	3.0	7.0
การก่อสร้าง	9,926.9	10,133.8	10,095.2	11,225.6	11,017.9	11,109.1	13,157.0	14,305.2	14,698.4	15,485.2		
สัดส่วน	7.2	7.0	6.6	7.1	6.2	6.0	6.7	6.8	6.9	7.0		
อัตราเพิ่ม	25.5	2.1	-0.4	11.2	-1.9	0.8	18.4	8.7	2.7	5.4	5.0	4.0
กำลังและค้ำปสิก	21,554.1	22,198.1	23,183.1	25,369.5	29,051.7	31,690.0	34,050.2	36,049.8	36,837.7	39,268.6		
สัดส่วน	15.5	15.3	15.3	16.0	16.3	17.1	17.5	17.2	17.2	17.7		
อัตราเพิ่ม	7.5	3.0	4.4	9.4	14.5	9.0	7.5	5.9	2.2	6.6		
บริการ	17,836.9	20,222.6	21,507.4	22,945.1	24,648.2	26,728.1	28,739.0	31,868.5	30,234.9	30,542.5		
สัดส่วน	12.9	13.9	14.2	14.4	13.8	14.4	14.7	15.2	14.1	13.7		
อัตราเพิ่ม	5.8	13.4	6.4	6.7	7.4	8.4	7.5	10.9	-5.1	1.0	1.0	1.2
มูลค่าผลิตภัณฑ์	138,795.1	145,427.2	151,830.5	158,821.4	178,598.1	185,327.4	194,998.6	208,459.1	214,203.1	222,130.9		
สัดส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0		
อัตราเพิ่มของผลิตภัณฑ์	8.5	4.8	4.4	4.6	12.5	3.8	5.2	7.4	2.3	3.7	4.5	4.4

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
* ประมาณการ

ตารางที่ 2.2 ดัชนีที่สำคัญๆ ของภาคเหนือ

ภาคเหนือ	2527	2528	2529	2530	2531	2532	2533	2534	2535	2536	2537 ^e	2538 ^e
กิจการที่ได้รับอนุมัติส่งเสริม												
การลงทุน (ราย)	18	12	9	11	45	73	65	54	34	131	124	84
(ล้านบาท)	759.9	456.1	1,253.3	759.7	2,858.3	11,265.9	11,806.4	9,397.2	4,472.7	9,480.0	12,160.0	9,710.0
พื้นที่รับอนุญาตก่อสร้างในเขตเทศบาล (พันตารางเมตร)	754.14	810.15	629.56	935.17	1,152.04	1,692.02	3,177.47	1,735.06	1,468.62	1,866.03	2,125.98	na.
พื้นที่ที่ทำการเพาะปลูก (ล้านไร่)	26.89	27.70	27.63	27.00	31.77	26.87	16.94	24.72	27.75	27.53	na.	na.
ผู้ถือครองเนื้อที่ทางการเกษตร (ล้านราย)	1.98	1.29	1.30	1.29	1.37	1.30	1.30	1.28	1.27	1.27	na.	na.
อัตราการว่างงาน (%)	1.46	2.42	2.72	5.10	1.85	0.99	2.53	1.99	1.60	1.79	na.	na.
ประชากร (ล้านคน)	10.3	10.4	10.5	10.6	10.7	10.9	11.0	11.1	11.7	11.8	11.9	12.0
รายได้ภาครัฐ (ล้านบาท)	2,549.1	3,198.6	3,849.8	4,507.7	4,690.4	5,595.4	6,937.2	8,477.9	8,577.2	10,119.2	10,914.2	11,332.6
รายได้ต่อบุคคล (บาท)	12,265.0	12,724.0	12,840.0	14,272.0	16,932.0	18,645.0	20,431.0	22,989.0	24,680.0	25,920.0	26,361.00	28,700.0
สินเชื่อบริษัท (ล้านบาท)	34,811.5	37,866.7	37,421.9	41,154.4	49,779.0	64,560.5	90,569.3	110,268.2	132,414.1	157,689.3	188,825.3	219,561.0

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย สาขาภาคเหนือ สำนักงานสถิติแห่งชาติ และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

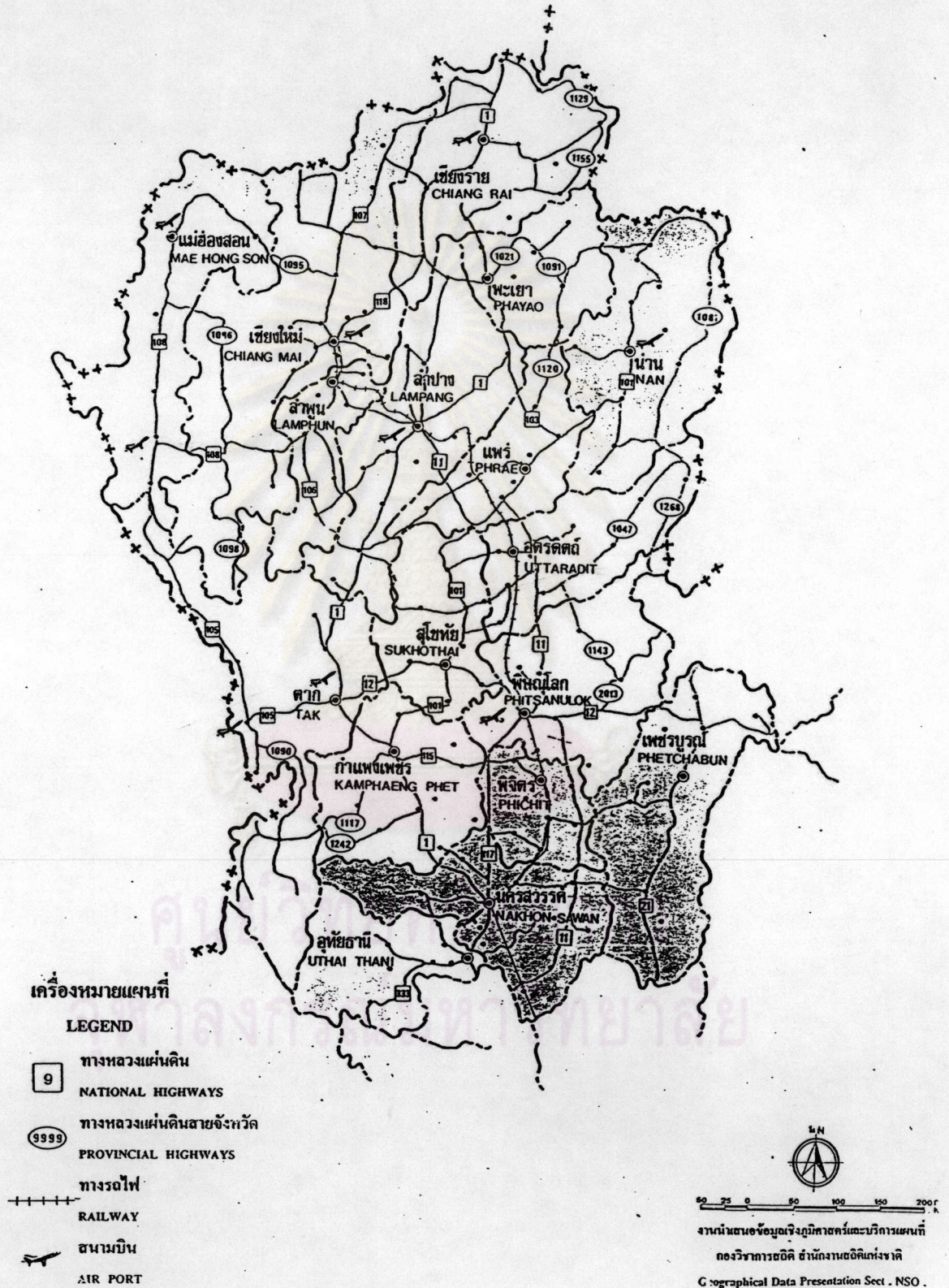
e ตัวเลขประมาณการ

na. ไม่มีข้อมูล

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปที่ 2.4 แผนที่ภาคเหนือแสดงเส้นทางคมนาคม

COMMUNICATION IN NORTHERN REGION

และ อุตสาหกรรมประกอบขึ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ โรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ เหล่านี้ตั้งอยู่ในเขต จังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง แพร่และน่าน

สัดส่วนของภาคอุตสาหกรรมในช่วงปี 2528-2534 ขยายตัว และในปี 2536 อุตสาหกรรมของ ภาคเหนือขยายตัวอยู่ในเกณฑ์ดี โดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่ผลิตเพื่อส่งออก เช่น เซรามิก อิเล็กทรอนิกส์ เสื้อผ้าสำเร็จรูป การแปรรูปผักและผลไม้ เนื่องจากภาคเหนือมีความได้เปรียบด้านค่าแรงและคุณภาพของแรงงาน ทำให้นักลงทุนสนใจย้ายฐานผลิตจากกรุงเทพฯ และจากต่างประเทศมายังภาคเหนือ แต่บางอุตสาหกรรมเริ่มมี ปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบ ได้แก่ การเจียรไนพลอยและเฟอร์นิเจอร์ไม่ทำให้การผลิตชะลอตัวลง อุตสาหกรรมที่เด่นชัดในภาค คือ อิเล็กทรอนิกส์และเสื้อผ้าสำเร็จรูป ในปี 2537 และปี 2538 ภาค อุตสาหกรรมมีการขยายตัวดี เนื่องจากอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัด ลำพูน เพิ่มขึ้นจากปีก่อน

ภาคการลงทุนและการก่อสร้าง

นโยบายการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคของรัฐบาลภาวะการลงทุนรวมในภาคเหนือพื้น ตัวอย่างคึกคัก ปี 2536 มีผู้ยื่นขอรับการส่งเสริมเพื่อเปิดกิจการในภาคเหนือรวม 160 ราย เป็นเงินทุน 16.97 พันล้านบาท และมีกิจการที่ได้รับอนุมัติมีจำนวน 131 ราย เงินลงทุน 9.48 พันล้านบาท จังหวัดที่ได้รับส่งเสริมการลงทุนมากที่สุดคือ เชียงใหม่ ลำพูน และตาก

กิจการที่เปิดดำเนินการแล้วจะมี 11 ราย เงินลงทุน 1.12 พันล้านบาท จำนวนกิจการที่เปิดดำเนินการลดลง แต่มีเงินลงทุนเพิ่มขึ้น เพราะมีกิจการขนาดใหญ่ประเภทชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ และการทำเหมืองแร่ลิเทียมในตรมอยู่ด้วย

การกระจายการลงทุนในภาคเหนือมีสัดส่วนการลงทุนในภาคเหนือตอนบนและตอนล่างเป็น จำนวน 78:22 จังหวัดที่มีการลงทุนมากในภาคเหนือตอนบนคือ เชียงใหม่ ลำพูนและตาก ส่วนภาคเหนือตอน ล่างเป็นการลงทุนที่กระจายไปในหลายจังหวัด

ในปี 2537 และปี 2538 การขยายตัวของการลงทุนและก่อสร้างชะลอตัวกว่าปี 2536 เพราะภาค เอกชนชะลอการลงทุนก่อสร้างที่อยู่อาศัย ประกอบกับอัตราดอกเบี้ยที่ปรับตัวอยู่ในเกณฑ์สูง ทำให้หลายโครง การชะลอการก่อสร้าง ส่วนภาครัฐมีการลงทุนเพิ่มขึ้นอย่างมาก มีการส่งเสริมการลงทุนในเขตภูมิภาค(เขต3) การขยายตัวของสาธารณูปโภคเพื่อรองรับกีฬาซีเกมส์ในปี 2538 ที่จังหวัดเชียงใหม่ โครงการเชื่อมเส้นทาง คมนาคมในภาคเหนือ การก่อสร้างนิคมอุตสาหกรรมแห่งใหม่ที่จังหวัดพิจิตร และโครงการสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ ทำให้ปี 2537 มีผู้ประกอบการยื่นขอรับการลงทุน 147 ราย เงินลงทุน 16,700 ล้านบาท และมีกิจการที่ได้รับ อนุมัติส่งเสริมการลงทุน 124 ราย เงินลงทุน 12,160 ล้านบาท

ภาคบริการมีการเติบโตในเกณฑ์สูง ในช่วงปี 2530 - 2534 โดยเฉพาะอย่างยิ่งธุรกิจการธนาคาร และการเงิน การค้าส่งค้าปลีกและอุตสาหกรรมบริการโรงแรมและท่องเที่ยว ทำให้สัดส่วนการผลิตสาขาบริการ ของภาคเหนือเพิ่มขึ้น การขยายตัวของการค้าส่งค้าปลีก การธนาคาร และการเงินเป็นผลมาจากขยายตัวของ ธุรกิจการท่องเที่ยว อสังหาริมทรัพย์ การผลิตและราคาของสินค้าเกษตร ตลอดจนการขยายตัวของการค้า

ตามชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้านที่มีการปฏิรูประบบเศรษฐกิจ ในปี 2537 สาขาบริการชะลอตัวลงตามธุรกิจ การท่องเที่ยว ขณะที่ปี 2538 กลับเพิ่มสูงขึ้นร้อยละ 1.2 เนื่องจากการจัดการแข่งขันกีฬาซีเกมส์

ในปี 2539 คาดว่าเศรษฐกิจของภาคจะขยายตัวสูงขึ้น คือร้อยละ 5.2 เทียบกับร้อยละ 4.4 ในปี 2538 โดยภาคการผลิตจะขยายตัวร้อยละ 3.7 เทียบกับร้อยละ 0.8 ในปี 2538 และราคาสินค้าจะสูงขึ้นจากปี ก่อน ทำให้รายได้ของเกษตรกรอยู่ในระดับสูงด้วย สำหรับภาคนอกเกษตรขยายตัวในอัตราใกล้เคียงกับปี ที่แล้วในสาขาบริการและการค้า ส่วนสาขาอุตสาหกรรมคาดว่าจะชะลอตัวลงตามการลดลงของผลผลิตน้ำตาล และอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก อย่างไรก็ตามการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน การซ่อมแซม บูรณะโครงสร้าง พื้นฐานภาครัฐจากภัยน้ำท่วม ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจของภาคให้ดีขึ้น

ภาคเหนือมีโครงข่ายพื้นฐานทางด้านคมนาคมที่เชื่อมโยงชุมชนต่างๆ จำนวนมาก จึงสามารถ ติดต่อกับพื้นที่ภายในภาคและระหว่างภาคได้สะดวก โดยเฉพาะทางถนน เนื่องจากรัฐบาลเน้นการลงทุนทาง บกเป็นหลัก เพื่อสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจให้กระจายทั้งในระดับชุมชนและระดับจังหวัด

(1) โครงข่ายถนนสายหลักของภาคเหนือที่มีอยู่ในปัจจุบัน ประกอบด้วย

- ทางหลวงหมายเลข 1 เป็นทางหลวงสายหลักขนาด 2 ช่องจราจร เชื่อมโยงกรุงเทพฯ กับภาคเหนือ ผ่านจังหวัดนครสวรรค์-กำแพงเพชร-ตาก-ลำปาง-พะเยา-เชียงราย ขณะนี้กำลังขยายเป็น 4 ช่องจราจร โดยขยายเสร็จแล้วในช่วงกรุงเทพฯ-นครสวรรค์ และเชียงราย-แม่จัน ส่วนที่เหลือกำหนดจะ ขยายแล้วเสร็จตลอดเส้นทางในปี 2542
- ทางหลวงหมายเลข 11 เป็นทางหลวงสายหลักขนาด 2 ช่องจราจร เชื่อมโยงภาคกลางกับภาคเหนือ โดยแยกจากทางหลวงหมายเลข 1 ที่จังหวัดสิงห์บุรีขึ้นไปทางเหนือด้านตะวันออก ไปยังจังหวัด เชียงใหม่ตัดกับทางหลวงหมายเลข 1 ที่จังหวัดลำปาง ขณะนี้กำลังขยายเป็น 4 ช่องจราจร ช่วง ลำปาง-เชียงใหม่ สร้างเสร็จในปี 2540
- ทางหลวงหมายเลข 105 และ 12 ขนาด 2 ช่องจราจร เชื่อมชายแดนด้านตะวันตกจากอำเภอแม่สอด และต่อเชื่อมกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือผ่านจังหวัดตาก-สุโขทัย-พิษณุโลก-เพชรบูรณ์
- ทางหลวงหมายเลข 101 และ 108 ขนาด 2 ช่องจราจร เชื่อมถนนสายหลักแนวเหนือใต้หมายเลข 1 และ 11 ตอนกลางของภาคผ่านจังหวัดน่าน-แพร่-ลำปาง-ลำพูน-เชียงใหม่-แม่ฮ่องสอน

(2) โครงข่ายถนนสายหลักที่อยู่ระหว่างดำเนินการตามแผน

- โครงการขยายถนนสายหลักเป็น 4 ช่องจราจรตามนโยบายของรัฐบาล
 - ทางหลวงหมายเลข 1020 ช่วงอำเภอแม่นาเรือ-อำเภอวังเหนือ จังหวัดพะเยา กำหนดก่อสร้าง แล้วเสร็จปี 2537
 - ทางหลวงหมายเลข 118 ช่วงอำเภอแม่สรวย-อำเภอเวียงป่าเป้า-อำเภอดอยสะเก็ด กำหนด ก่อ สร้างเสร็จปี 2537 - 2539

— ทางหลวงหมายเลข 1 ช่วงนครสวรรค์-ลำปาง-พะเยา และช่วงอำเภอแม่สาย-เชียงราย กำหนดก่อสร้างแล้วเสร็จปี 2540

(3) เส้นทางสายเอเชียเชื่อมโยงภาคเหนือกับประเทศเพื่อนบ้านมี 3 สาย คือ

- สาย A1 เชื่อมระหว่างจังหวัดตากผ่านอำเภอแม่สอด ไปยังเมืองเมียวดี-เมืองท่าเมะละแหม่ง-เมืองร่างกุ้ง ประเทศพม่า ถนนช่วงที่อยู่ในประเทศไทยมีสภาพดี ส่วนช่วงที่อยู่ในพม่าเป็นถนนที่มีสภาพไม่ดีต้องปรับปรุง
- สาย A2 เชื่อมโยงระหว่างภาคใต้-กรุงเทพฯ-เชียงราย ตามทางหลวงหมายเลข 1 ของไทย เชื่อมต่อไปยังเมืองเชียงตุงและเมืองมณฑาเล ประเทศพม่าถนนช่วงที่อยู่ในประเทศพม่าเป็นถนนไม่ได้มาตรฐานและบางช่วงใช้งานไม่ได้ในช่วงฤดูฝน
- สาย A14 เชื่อมโยงภาคเหนือกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามทางหลวงหมายเลข 12 ของไทย จากจังหวัดตากไปยังจังหวัดขอนแก่นและสามารถเชื่อมโยงไปยังเมืองเวียงจันทน์ ตามเส้นทางขอนแก่น-หนองคาย

(4) โครงข่ายรถไฟ

- ภาคเหนือมีโครงข่ายรถไฟเชื่อมโยงภาคกลางจากกรุงเทพฯ ถึงเชียงใหม่ระยะทาง 751 กิโลเมตร มีชุมทางรถไฟแยกไปอำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย ที่ชุมทางบ้านดารา จังหวัดอุตรดิตถ์ ในอนาคตเส้นทางรถไฟสายเหนือจะเชื่อมโยงเข้ากับสายชายฝั่งทะเลตะวันออกได้โดยตรง (โดยไม่ต้องผ่านกรุงเทพฯ) จากชุมทางบ้านภาชี จังหวัดอยุธยา ไปยังเส้นทางรถไฟสายแก่งคอย (สระบุรี) - คลองสิบเก้า (ฉะเชิงเทรา) ซึ่งกำลังก่อสร้างและจะทำให้โครงข่ายรถไฟสายเหนือสามารถเชื่อมโยงกับทางเรือแหลมฉบังและมาบตาพุดได้โดยตรง
- ปัจจุบัน การรถไฟฯ มีแผนขยายโครงการข่ายรถไฟสายเด่นชัย-แพร่-พะเยา-เชียงราย ซึ่งอยู่ระหว่างศึกษาความเหมาะสม กำหนดแล้วเสร็จประมาณเดือนสิงหาคม 2537 เพื่อเชื่อมโยงระบบโครงข่ายคมนาคมด้านเส้นทางรถไฟ ให้เชื่อมถึงกันและขยายการพัฒนาให้ทั่วถึง
- ผลการศึกษาของธนาคารพัฒนาเอเชีย ได้เสนอให้มีเส้นทางรถไฟสายไทย - กัมพูชา - เวียดนาม-ยูนนาน-เวียดนาม และยูนนาน-ไทย ในอนุภูมิภาคประเทศลุ่มแม่น้ำโขง ซึ่งนอกจากจะเป็นการเชื่อมโยงเพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจในอนาคตของภูมิภาคนี้แล้ว ยังเป็นการกระชับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเพื่อนบ้านอีกทางหนึ่งด้วย

(5) โครงข่ายสนามบิน

- ภาคเหนือมีสนามบินพาณิชย์ 10 แห่ง ที่เชียงใหม่ เชียงราย พิชณุโลก ลำปาง แพร่ น่าน แม่ฮ่องสอน ตาก แม่สอด และแม่สะเรียง โดยสนามบินที่เชียงใหม่เป็นสนามบินนานาชาติ
- ปัจจุบันกำลังดำเนินการปรับปรุงขยายสนามบินเดิมและก่อสร้างสนามบินใหม่ ได้แก่
 - โครงการปรับปรุงสนามบินแม่สะเรียง กำหนดก่อสร้างแล้วเสร็จปี 2540

- โครงการก่อสร้างสนามบินหล่มสัก กำหนดก่อสร้างแล้วเสร็จปี 2540
 - โครงการก่อสร้างสนามบินสุโขทัย เอกชนโดยบริษัทบางกอกแอร์เวย์ กำลังดำเนินการก่อสร้าง และจะเปิดเที่ยวบินกรุงเทพฯ-สุโขทัย ได้ในปี 2538
 - โครงการขย้ายเส้นทางบิน
 - ภายในประเทศ มีโครงการบินระหว่างกรุงเทพฯ กับจังหวัดต่างๆ เป็นประจำและมีการบินระหว่างจังหวัด โดยมีเชียงใหม่เป็นศูนย์กลางการบินของภาคเหนือ อย่างไรก็ตามก็ยังมีเส้นทางบินเชื่อมโยงระหว่างภาคเหนือกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
 - ระหว่างประเทศ ปัจจุบันมีเที่ยวบิน
 - เชียงใหม่-คุนหมิง (จีน ยูนนาน) สัปดาห์ละ 2 วัน (พุดาห์-อาทิตย์)
 - ไทเป-ฮ่องกง-เชียงใหม่-กรุงเทพฯ สัปดาห์ละ 3 วัน (อังคาร-พฤษภาคม-อาทิตย์)
 การบินไทยกำลังพิจารณาความเหมาะสมเปิดเส้นทางบินตรงระหว่างเชียงใหม่-เชียงใหม่
- (6) โครงการขย้ายคมนาคมขนส่งทางน้ำ
- การขนส่งทางน้ำ เป็นการขนส่งผลผลิตมากกว่าใช้โดยสารประชาชน โดยมีสถานีขนส่งที่สำคัญคือ สถานีขนส่งทางน้ำสะพานหิน จังหวัดพิจิตร และสถานีขนส่งทางน้ำนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ทำเรือทั้ง 2 แห่งนี้ บริษัทเจ้าพระยาท่าเรือสากล เป็นผู้เช่าดำเนินการแต่ยังไม่สามารถเปิดการขนส่งทางน้ำได้อย่างแท้จริง เนื่องจากระดับน้ำในแม่น้ำมีไม่เพียงพอ อย่างไรก็ตาม คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติงบประมาณปี 2537 จำนวน 36 ล้านบาท ให้กรมเจ้าท่าเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการก่อสร้างเขื่อนยกระดับน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาสำหรับการเดินเรือ
 - นอกจากนี้ ภาคเหนือมีการขนส่งทางน้ำเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยรัฐบาลกำลังก่อสร้างท่าเทียบเรือขนส่งทางน้ำ และท่าเรือท่องเที่ยวขึ้น 2 แห่งที่อำเภอเชียงแสน และเชียงของ จังหวัดเชียงราย ซึ่งเสร็จในปี 2537
 - ผลการประชุมระดับรัฐมนตรีของประเทศลุ่มแม่น้ำโขง โดยความร่วมมือของธนาคารพัฒนาเอเชีย ในระหว่างวันที่ 20-23 เมษายน 2537 ณ กรุงฮานอย ประเทศเวียดนาม ได้มีการกล่าวถึงเส้นทางคมนาคมขนส่งทางน้ำที่น่าสนับสนุนเพื่อเชื่อมโยงระบบการคมนาคมภูมิภาคนี้ในอนาคต ได้แก่การเดินทางเรือตามแม่น้ำล้านช้าง-แม่น้ำโขง และแม่น้ำแดง ซึ่งจะผ่านยูนนานและเวียดนาม รวมทั้งการศึกษาเส้นทางเดินเรือเชื่อมโยงระหว่างตอนใต้ของลาวและตอนเหนือกัมพูชาโดยการเดินเรือในแม่น้ำทุกสาขาจะต้องมีการศึกษาถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและผลกระทบด้านอื่นๆ ต่อประเทศชายฝั่งแม่น้ำด้วย
- (7) โครงการก่อสร้างเขื่อนเก็บกักน้ำในภาคเหนือที่พัฒนาแล้ว สามารถเก็บกักน้ำได้ประมาณ 23,000 ล้านลูกบาศก์เมตร ส่งน้ำให้แก่พื้นที่ชลประทาน 7.39 ล้านไร่ เป็นเขื่อนเก็บกักน้ำขนาดใหญ่ 2 แห่ง ได้แก่

เขื่อนภูมิพล ความจุ 13,000 ล้านลูกบาศก์เมตร เขื่อนสิริกิติ์ ความจุ 9,000 ล้านลูกบาศก์เมตร และ เขื่อนเก็บกักน้ำขนาดเล็กอีก 4 แห่ง คือ เขื่อนก๊อลม แม้งัด แม่กวง และทับเสลา ขนาดความจุรวม 1,000 ล้านลูกบาศก์เมตร

- (8) สถานการณ์น้ำและปริมาณน้ำในเขื่อนลดลง เนื่องจากในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา (2532 - 2536) ฝนตกน้อย ปริมาณน้ำไหลลงอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ลดลง ในขณะที่การใช้น้ำทั้งบริเวณพื้นที่เหนือเขื่อนและท้ายเขื่อนเพิ่มขึ้น ทำให้เกิดภาวะขาดแคลนน้ำในภาคเหนือตอนล่างและภาคกลางอย่างต่อเนื่อง
- (9) แผนการแก้ไขปัญหาขาดแคลนน้ำในลุ่มน้ำเจ้าพระยา ประกอบด้วย
- โครงการผันน้ำกก-อิง-น่าน : ผันน้ำจากแม่น้ำกกผ่านอุโมงค์ส่งน้ำมาลงเขื่อนสิริกิติ์ ประมาณปีละ 27,000 ล้านลูกบาศก์เมตร วงเงินลงทุน 25,850 ล้านบาท
 - โครงการผันน้ำแม่ละเมา-เขื่อนภูมิพล : ผันน้ำจากลุ่มน้ำแม่ละเมาลงสู่แม่น้ำปิง-เขื่อนภูมิพลประมาณปีละ 350 ล้านลูกบาศก์เมตร วงเงินลงทุน 3,640 ล้านบาท การไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ กำหนดเริ่มงานก่อสร้างปี 2538
 - โครงการผันน้ำแม่ปาย แม่แตง : ผันน้ำจากแม่น้ำสาขาของแม่น้ำสาละวินลงสู่แม่น้ำปิง ประมาณปีละ 500 ล้านลูกบาศก์เมตร วงเงินลงทุน 5,724 ล้านบาท การไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ เริ่มก่อสร้างปี 2528
- (10) ไฟฟ้า
- ในปี 2537 ภาคเหนือมีความต้องการใช้พลังไฟฟ้าสูงสุด 1,130 เมกกะวัตต์และพลังงานไฟฟ้า 4,610 ล้านหน่วย เพิ่มขึ้นจากปี 2536 ในอัตราร้อยละ 10.6 และ 11.7 ตามลำดับ สำหรับความต้องการพลังไฟฟ้าเฉพาะภาคเหนือระหว่างปี 2537 - 2545 คาดว่าจะเพิ่มขึ้นปีละ 7% (ประมาณปีละ 100 เมกกะวัตต์) ทำให้ความต้องการพลังไฟฟ้าสูงสุดในปี 2545 เพิ่มขึ้นเป็น 1,800 เมกกะวัตต์
 - ภาคเหนือมีแหล่งผลิตไฟฟ้าสำคัญ 5 แห่ง ปัจจุบันมีกำลังผลิตรวม 3,091 เมกกะวัตต์ ประกอบด้วย การผลิตจากโรงไฟฟ้าพลังน้ำ 3 แห่ง มีกำลังผลิตติดตั้ง 919 เมกกะวัตต์ โรงไฟฟ้าพลังความร้อน 1 แห่ง กำลังผลิตติดตั้ง 2,025 เมกกะวัตต์ และโรงไฟฟ้ากังหันแก๊ส 1 แห่ง กำลังผลิตติดตั้ง 147 เมกกะวัตต์
 - การไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ มีแผนการพัฒนาโรงไฟฟ้าในภาคเหนือระหว่างปี 2537 - 2539 เพิ่มขึ้นอีก 1,040 เมกกะวัตต์ ประกอบด้วย โรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนภูมิพล 315 เมกกะวัตต์ เขื่อนสิริกิติ์ 125 เมกกะวัตต์ และโรงไฟฟ้าพลังความร้อนแม่เมาะ 600 เมกกะวัตต์
- (11) ผลการศึกษาของธนาคารพัฒนาเอเชียได้ประมาณการว่า ในช่วงปี 2536 - 2543 ปริมาณการใช้ไฟฟ้าในอนุภูมิภาคนี้จะเพิ่มสูงขึ้นถึง 6 เท่าตัว และประเทศไทยจะมีอัตราการใช้ไฟฟ้าสูงถึง 2 ใน 3 ของปริมาณการใช้ทั้งหมดของอนุภูมิภาค ซึ่งสามารถนำพลังงานที่มีอยู่ในภูมิภาคนี้มาใช้ได้หลายประเภท โดยเฉพาะพลังงานน้ำที่มีศักยภาพจำนวนมากในเขตขุนนาง (ตอนใต้) รองลงมาคือในเขตพม่า ลาวและเวียดนาม นอกจากนี้ยังมีแหล่งถ่านหินในเขตขุนนางและพลังงานน้ำมันและก๊าซธรรมชาติในเวียดนาม

ไทย และพม่า จากการประมาณการของธนาคารพัฒนาเอเชียระบุว่า ปริมาณการใช้พลังงานน้ำมันและ ก๊าซธรรมชาติในอนุภูมิภาคนี้จะเพิ่มสูงถึง 100 เท่า เมื่อเทียบกับปริมาณการใช้ในปัจจุบัน

(12) ระบบสื่อสารโทรคมนาคม

- จำนวนเลขหมายโทรศัพท์ต่อประชากรในภาคเหนือมีน้อยกว่าเกณฑ์เฉลี่ยของประเทศเกือบเท่าตัว ปี 2535 ภาคเหนือมีจำนวนเลขหมายโทรศัพท์ต่อประชากร 100 คน เพียง 2.02 เลขหมาย เมื่อเทียบกับเกณฑ์เฉลี่ยของประเทศ 4.3 เลขหมายต่อประชากร 100 คน
- โครงการติดตั้งโทรศัพท์ 1 ล้านเลขหมายในภูมิภาค จะช่วยผ่อนคลายปัญหาได้มาก โดยในปี 2536 ได้ดำเนินการติดตั้งแล้วที่เชียงใหม่ 2,700 เลขหมาย เชียงราย 586 เลขหมาย และปี 2537 ติดตั้งเพิ่มในจังหวัดต่างๆ ทั้งภาคเหนือได้อีก 284,224 เลขหมาย
- โครงการพัฒนาระบบสื่อสารโทรคมนาคม ในพื้นที่อนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงรัฐบาลออสเตรเลีย ได้ให้ความช่วยเหลือทางวิชาการผ่านธนาคารพัฒนาเอเชีย เพื่อศึกษาความเหมาะสมการพัฒนาโครงข่ายโทรคมนาคมในอนุภูมิภาคนี้ โดยเน้นการให้นักลงทุนภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการ

การศึกษาและสาธารณสุข

จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติเกี่ยวกับการศึกษาพบว่า ในปี 2536 ภาคเหนือมีจำนวนโรงเรียน 8,536 แห่ง นักเรียน 79,378 คน และครู 103,475 คน (ตารางที่ 2.15)

ทางด้านสาธารณสุข มีจำนวนบุคลากรทางการแพทย์ คือ แพทย์ 1,822 คน อัตราส่วนแพทย์ต่อประชากร 1 : 6,476 ทันตแพทย์จำนวน 295 คน อัตราส่วนทันตแพทย์ต่อประชากร 1 : 40,000 และพยาบาล 13,006 คน อัตราส่วนพยาบาลต่อประชากร 1 : 907 (ตารางที่ 2.16)

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภาคที่มีขนาดพื้นที่ 105.5 ล้านไร่ หรือประมาณร้อยละ 32.9 ของประเทศ พื้นที่โดยทั่วไปของภาคมีลักษณะเป็นที่ราบสูง มีแม่น้ำชีและแม่น้ำมูลไหลผ่านและมีแม่น้ำโขงไหลผ่านระหว่างไทย-ลาว การมีเทือกเขาสูงทางด้านตะวันตกและทางใต้ ทำให้ภาคนี้มีฝนตกน้อยและไม่สม่ำเสมอ ดินส่วนใหญ่เป็นดินเค็มและดินทราย มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

ประชากรผู้อยู่ในกำลังแรงงานของภาคตะวันออกเฉียงเหนือในปี 2536 มีจำนวนทั้งสิ้น 20.05 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 99 ของประชากรทั้งภาค ส่วนมากอยู่ในสาขาเกษตรกรรมร้อยละ 87.8 และประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำนา เพาะปลูกพืชไร่ชนิดต่างๆ ซึ่งพืชเศรษฐกิจหลักที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว ข้าวโพด มันสำปะหลัง อ้อย ปอ ฝ้าย ยาสูบ และถั่วลิสง รองลงมา ได้แก่ สาขาบริการ ร้อยละ 4.1 สาขาพาณิชย์กรรม ร้อยละ 3.6 และสาขาอุตสาหกรรม ร้อยละ 2.6

ในปี 2536 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีมูลค่าผลิตภัณฑ์ (GRP) ราคาตลาดรวมทั้งสิ้น 337,236.5 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 10.6 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์รวมทั้งประเทศ โครงสร้างการผลิตหลักของภาคได้มีการ

ปรับตัวจากการผลิตสาขาเกษตร ซึ่งเดิมมีสัดส่วนถึงร้อยละ 35.76 ของการผลิตรวมในปี 2524 ลดลงเป็นร้อยละ 32.7 ในปี 2527 ร้อยละ 29.85 ในปี 2532 และร้อยละ 20.2 ในปี 2536 ขณะที่สัดส่วนการผลิตสาขาการค้าและบริการเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 10.1 ในปี 2524 เป็นร้อยละ 17.2 ในปี 2536 ส่วนการผลิตสาขาอุตสาหกรรมมีสัดส่วนค่อนข้างคงที่ประมาณร้อยละ 7.5 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภาค

ในปี 2536 เศรษฐกิจของภาคฯ มีการขยายตัวอยู่ในเกณฑ์ดี แม้จะไม่สูงเหมือนปี 2531 คือมีอัตราการขยายตัวร้อยละ 4.6 เศรษฐกิจที่เติบโตดีเป็นผลมาจากการขยายตัวนอกภาคเกษตร ในขณะที่ภาคเกษตรมีการขยายตัวลดลงเล็กน้อย เนื่องจากมีปัญหาที่พืชเกษตรดั้งเดิมมีผลผลิตลดลงและมีราคาต่ำ เนื่องจากภาวะฝนทิ้งช่วงและการขาดแคลนน้ำได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง ปอ ทำให้เกษตรกรหันไปปลูกพืชอื่น ได้แก่ อ้อย ยางพารา ต้นหอม และยูคาลิปตัส สำหรับในปี 2538 เศรษฐกิจได้ขยายตัวต่อเนื่องจากปี 2537 โดยขยายตัวขึ้นร้อยละ 7.2 เทียบกับร้อยละ 7.0 ในปี 2537 โดยภาคเกษตรขยายตัวร้อยละ 2.2 จากที่ขยายตัวร้อยละ 1.9 ในปีที่แล้ว เนื่องจากสภาพฝนเอื้ออำนวยต่อการเพาะปลูกข้าวและพืชไร่สำคัญของภาคและได้รับผลกระทบจากภาวะน้ำท่วมน้อย สำหรับการผลิตสาขาประมงน้ำจืด สาขาปศุสัตว์ขยายตัวขึ้น แม้ว่าการผลิตสุกรจะมีแนวโน้มลดลง เนื่องจากราคาอาหารสัตว์ที่สูงขึ้น

ในภาคอุตสาหกรรมมีการขยายตัวดีขึ้น เพราะภาคนี้มีศักยภาพในการลงทุน มีต้นทุนต่ำ และมีพื้นที่ซึ่งสามารถขยายพื้นที่ทำการเกษตรเพื่อเป็นวัตถุดิบสำหรับอุตสาหกรรมได้ อุตสาหกรรมที่ขยายตัวดีและมีการส่งออกมากขึ้น ได้แก่ อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป อาหารสัตว์ ผักผลไม้กระป๋องและน้ำตาล ส่วนอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปที่มีอนาคตแจ่มใสคือ ผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่มและ Modified Starch จากมันสำปะหลัง

ในด้านการลงทุนภาคนี้ได้รับการพัฒนาดีขึ้น มีการสร้างบรรยากาศทางธุรกิจ พร้อมกับนโยบายกระจายการลงทุนสู่ภูมิภาคและศักยภาพของการเป็นประตูสู่ประเทศเพื่อนบ้าน บริการสาธารณูปโภคและการคมนาคมสะดวกขึ้นและมีความปลอดภัย ทำให้นักลงทุนเริ่มให้ความสนใจภาคฯ นี้มากขึ้น การลงทุนเริ่มมีแนวโน้มดีขึ้นมาก ทั้งภาครัฐและเอกชนร่วมมือกันผลักดันอุตสาหกรรมในภาคฯ เป็นอย่างดี

ด้านนิคมอุตสาหกรรม ปี 2532 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้รับแผนจัดสร้างนิคมอุตสาหกรรมรวม 5 จังหวัด คือ นครราชสีมา อุตรดิตถ์ ขอนแก่น หนองคาย และอุบลราชธานี แต่ความล่าช้าของรัฐทำให้ภาคเอกชนต้องยื่นมือเข้ามาจัดทำเขตอุตสาหกรรมเองเพื่อสนองตอบความต้องการของนักลงทุน

เขตอุตสาหกรรมสุรนารีเป็นนิคมอุตสาหกรรมแห่งแรกของภาคฯ จัดตั้งที่จังหวัดนครราชสีมา การที่ภาคเอกชนมีความมั่นใจในการพัฒนาของจังหวัดนครราชสีมา เพราะรัฐบาลมีโครงการพัฒนาสาธารณูปโภคในจังหวัดดีขึ้นมาก รวมทั้งจุดเด่นของจังหวัดในฐานะเป็นศูนย์กลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

ในปัจจุบันเขตนิคมอุตสาหกรรมสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นโครงการแรกของเอกชนที่จัดตั้งขึ้นรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมในภาคฯ กำลังขยายพื้นที่ในส่วนที่ 2 เพื่อรองรับนักลงทุน ส่วนนักลงทุนในจังหวัดอุตรดิตถ์ก็ร่วมมือกันจะจัดตั้งเขตอุตสาหกรรมแห่งที่สองของเอกชน นอกจากนี้รัฐบาลยังมี

ตารางที่ 2.3 ผลิตภัณฑ์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ณ ราคาคงที่ (ปี 2531) ตั้งแต่ปี 2527 - 2536

	หน่วย : ล้านบาท									
	2527	2528	2529	2530	2531	2532	2533	2534	2535	2536
เกษตรกรรม	62,938.0	67,821.6	53,306.5	49,664.7	53,454.6	61,236.2	63,494.1	63,547.5	65,960.2	62,064.9
สัดส่วน	33.2	34.0	31.0	28.1	28.0	29.3	28.0	26.2	26.4	24.3
อัตราเพิ่ม	-0.9	9.2	-7.8	-6.8	7.6	14.6	3.7	0.1	3.8	-5.9
พืชผล	41,323.1	44,913.4	39,485.8	34,493.3	38,237.3	44,724.9	46,462.8	47,416.2	48,004.6	44,111.4
สัดส่วน	25.9	26.4	23.0	19.5	20.0	21.4	20.5	19.6	19.2	17.3
อัตราเพิ่ม	-2.5	8.7	-12.1	-12.6	10.9	17.0	3.9	2.1	1.2	-8.1
ปศุสัตว์	4,582.6	4,682.1	5,600.0	6,969.9	7,106.3	8,327.0	8,845.5	8,495.6	9,801.5	10,256.5
สัดส่วน	2.9	2.8	3.3	3.9	3.7	4.0	3.9	3.5	3.9	4.0
อัตราเพิ่ม	-2.7	2.2	19.6	24.5	2.0	17.2	6.2	-4.1	15.5	4.6
อุตสาหกรรม	10,947.9	10,794.1	12,352.3	12,400.8	14,911.6	16,776.4	19,197.7	21,879.7	20,455.6	20,815.4
สัดส่วน	6.9	6.4	7.2	7.0	7.8	8.0	8.5	9.0	8.2	8.1
อัตราเพิ่ม	9.0	-1.4	14.4	0.4	20.2	12.5	14.4	14.0	-6.5	0.8
การก่อสร้าง	11,921.4	13,090.0	13,406.1	15,225.0	14,437.7	14,898.7	17,410.8	19,462.7	19,347.5	18,744.6
สัดส่วน	7.5	7.7	7.8	8.6	7.6	7.1	7.7	8.0	7.7	7.3
อัตราเพิ่ม	24.2	9.8	2.4	13.6	-5.2	3.2	16.9	11.8	-0.6	-3.1
ค้าส่งและค้าปลีก	30,701.7	32,175.7	33,320.2	36,691.1	41,916.9	45,661.1	49,729.7	52,899.2	54,309.8	58,149.9
สัดส่วน	19.2	18.9	19.4	20.8	21.9	21.9	22.0	21.8	21.7	22.8
อัตราเพิ่ม	11.0	4.8	3.6	10.1	14.2	8.9	8.9	6.4	2.7	7.1
บริการ	19,390.0	21,214.3	23,235.9	24,268.6	25,693.8	27,754.0	29,301.0	31,907.0	33,604.1	35,347.8
สัดส่วน	12.2	12.5	13.5	13.7	13.4	13.3	12.9	13.2	13.4	13.8
อัตราเพิ่ม	5.8	9.4	9.5	4.4	5.9	8.0	5.6	8.9	5.3	5.2
มูลค่าผลิตภัณฑ์	169,588.4	169,980.7	171,745.2	176,627.5	191,211.4	208,869.2	226,380.6	242,317.2	249,900.4	255,585.7
สัดส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
อัตราเพิ่มของผลิตภัณฑ์	4.3	6.5	1.0	2.8	8.3	9.2	8.4	7.0	3.1	2.3

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางที่ 2.4 ดัชนีที่สำคัญๆ ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	2527	2528	2529	2530	2531	2532	2533	2534	2535	2536	2537 ^e	2538 ^e
กิจการที่ได้รับอนุมัติส่งเสริม												
การลงทุน (ราย)	12	10	5	12	33	34	50	60	26	89	165	100
(ล้านบาท)	697.9	24,861.0	415.7	889.2	2,841.0	15,431.4	6,623.0	8,330.6	11,197.3	9,512.9	26,836.1	14,282.7
พื้นที่รับอนุญาตก่อสร้างในเขต												
เทศบาล (พันตารางเมตร)	889.00	629.60	563.60	734.70	844.10	1,071.80	1,182.50	1,066.90	1,451.20	1,881.70	2,873.70	2,216.8
พื้นที่ที่ทำการเพาะปลูก (ล้านไร่)	50.04	51.16	51.55	44.99	55.04	48.86	49.00	46.19	53.79	53.52	na.	na.
ผู้ถือครองเนื้อที่ทางการเกษตร	1.26	2.04	2.08	2.10	2.06	2.12	2.13	2.18	2.22	2.25	na.	na.
(ล้านราย)												
อัตราการว่างงาน (%)	2.11	4.48	3.54	8.70	4.04	1.01	2.44	4.01	1.05	1.85	na.	na.
ประชากร (ล้านคน)	17.6	18.1	18.6	18.9	19.3	19.6	19.8	20.0	20.1	20.2	20.5	na.
รายได้ภาครัฐ (ล้านบาท)	3,066.5	3,359.6	4,292.9	4,740.5	5,063.6	5,890.0	7,413.6	8,946.5	8,908.2	10,207.0	10,929.6	na.
รายได้ต่อบุคคล (บาท)	7,812.0	8,193.0	8,342.0	8,927.0	10,165.0	11,793.0	13,187.0	14,927.0	16,277.0	16,818.0	na.	na.
สินเชื่อ (ล้านบาท)	30,238.2	32,264.7	32,174.6	36,395.2	45,726.6	57,430.6	72,133.9	84,045.7	103,363.9	132,440.4	136,128.5	209,686.9

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย สาขาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำนักงานสถิติแห่งชาติ และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

na. ไม่มีข้อมูล

e ตัวเลขประมาณการ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การลงทุนในปี 2536 จึงมีความคึกคัก สิ้นเชื่อเพื่อการอุตสาหกรรมขยายตัวสูงขึ้น นอกจากนี้การก่อสร้างทั้งที่อยู่อาศัยและอาคารพาณิชย์ก็ขยายตัวดีมาก

ในปี 2538 การผลิตนอกภาคเกษตรขยายตัวขึ้นร้อยละ 8.7 เทียบกับร้อยละ 8.6 ในปีก่อน สาขาที่มีการขยายตัวสูง คือ สาขาการก่อสร้าง โดยเฉพาะการก่อสร้างที่อยู่อาศัย นอกจากนี้ยังมีโครงการก่อสร้างโรงแรมขนาดใหญ่ โรงพยาบาลเอกชน และอาคารพาณิชย์ในเกือบทุกจังหวัดของภาคทั้งที่เป็นโครงการใหม่และโครงการที่ต่อเนื่องจากปีก่อน พื้นที่รับอนุญาตก่อสร้างในเขตเทศบาลเพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 12.7 จังหวัดที่มีพื้นที่รับอนุญาตก่อสร้างเพิ่มขึ้นมาก ได้แก่ นครราชสีมา ขอนแก่น อุตรธานี บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ และชัยภูมิส่วนการก่อสร้างภาครัฐขยายตัวขึ้น ส่วนใหญ่เป็นการก่อสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐาน เช่น ถนน อาคารสำนักงาน และระบบชลประทาน เป็นต้น

ด้านการลงทุนภาคเอกชนยังขยายตัวอยู่ในเกณฑ์ดีและสูงต่อเนื่องจากปีก่อนทั้งการขยายการลงทุนของนักลงทุนท้องถิ่นและการลงทุนที่เคลื่อนย้ายมาจากส่วนกลาง ซึ่งมีการกระจายออกมายังภาคมากขึ้น โดยกิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนที่เปิดดำเนินการในภาคปี 2538 มีเงินลงทุน 8,800 ล้านบาท โครงการลงทุนที่เคลื่อนย้ายมายังภาคมีแนวโน้มที่จะใช้เทคโนโลยีที่สูงขึ้น มีความหลากหลายมากขึ้น และส่วนใหญ่เป็นการลงทุนในจังหวัดนครราชสีมา ขอนแก่น และอุตรธานี

แนวโน้มในปี 2539 คาดว่าเศรษฐกิจของภาคจะขยายตัวสูงขึ้นจากปี 2538 ประมาณร้อยละ 7.3 โดยภาคเกษตรจะขยายร้อยละ 2.0 และนอกภาคเกษตรจะขยายตัวร้อยละ 8.8 เนื่องจากภาวะผลผลิตและราคาพืชผลในฤดูการผลิต ปี 2538/2539 อยู่ในเกณฑ์ดี ประการที่สอง ภาวะการลงทุนยังมีแนวโน้มที่จะขยายตัวต่อเนื่องจากปีก่อน เนื่องจากนโยบายการกระจายการลงทุนสู่ภูมิภาคของรัฐ ประการที่สาม การค้าชายแดนไทย-ลาว ยังมีแนวโน้มแจ่มใสและยังคงขยายตัว เนื่องจากลาวยังมีความต้องการสินค้าทุน ประการที่สี่ การขยายตัวของสินเชื่อจะช่วยให้การลงทุนในภาคมีความคล่องตัวขึ้น

โครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญที่ได้มีการพัฒนาในภาคนี้ได้แก่

การพัฒนาแหล่งน้ำ

ตลอดระยะเวลากว่า 30 ปี ที่รัฐได้ดำเนินการเร่งรัดพัฒนาเรื่องแหล่งน้ำ ผลก็คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังคงเป็นภูมิภาคที่ยากจนที่สุด ผลผลิตข้าวในฤดูฝนยังมีความไม่แน่นอน เนื่องจากขาดแคลนน้ำชลประทานเสริมในช่วยที่ฝนแล้ง ในบางท้องที่ซึ่งมีแหล่งเก็บกักน้ำอยู่แล้ว เกษตรกรยังไม่สามารถทำการเพาะปลูกได้ตลอดปี เนื่องจากขาดระบบส่งน้ำ

การพัฒนาแหล่งน้ำในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในระยะที่ผ่านมา สรุปได้เป็น 3 พื้นที่คือ

1. พื้นที่ชลประทานของอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็กที่ก่อสร้างแล้วจนถึงปี 2530 ประมาณ 3.9 ล้านไร่ ดังนี้คือ

- โครงการขนาดใหญ่และขนาดกลาง	2.47 ล้านไร่
- โครงการขนาดเล็ก	1.40 ล้านไร่
- โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	0.03 ล้านไร่

- โครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน 0.01 ล้านไร่

2. พื้นที่สูบน้ำด้วยไฟฟ้า ซึ่งได้ดำเนินการตลอดลำน้ำที่สำคัญคือ ชี-มูล-โขง และแม่น้ำสาขา ได้ดำเนินการก่อสร้างไปแล้ว 339 สถานีสูบน้ำ ส่งน้ำให้เกษตรกรในพื้นที่ประมาณ 1 ล้านไร่ พื้นที่ที่เหลือซึ่งอยู่นอกเขตชลประทานและสูบน้ำด้วยไฟฟ้าที่ประกอบด้วยประชากรส่วนใหญ่ของภาค เป็นพื้นที่ที่อยู่ห่างไกลจากแหล่งน้ำและมีน้ำไม่เพียงพอต่อความต้องการสำหรับการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน สำหรับเลี้ยงสัตว์และกิจกรรมพื้นฐานอื่น ในระยะที่ผ่านมา รัฐได้เร่งรัดจัดสรรงบประมาณจำนวนมหาศาลเพื่อสนองความต้องการใช้น้ำขั้นพื้นฐานดังกล่าวภายใต้แผนงานการพัฒนาชนบท

3. โครงการชลประทานขนาดใหญ่และขนาดกลางของภาคที่สำคัญๆ ได้แก่

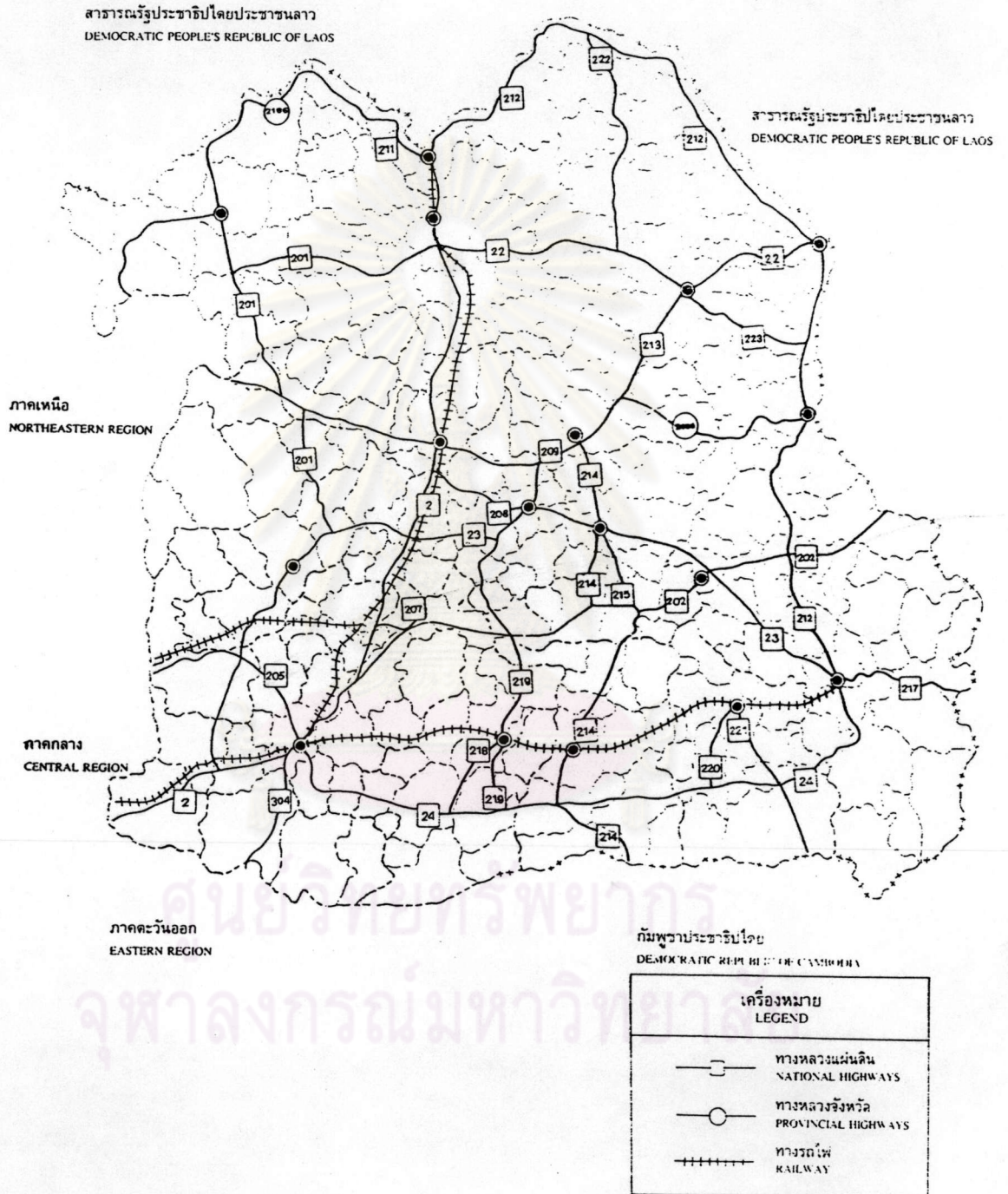
1. โครงการน้ำพอง	พื้นที่ชลประทาน	0.26 ล้านไร่
2. โครงการลำปาง	พื้นที่ชลประทาน	0.31 ล้านไร่
3. โครงการห้วยหลวง	พื้นที่ชลประทาน	0.08 ล้านไร่
4. โครงการลำตะคอง	พื้นที่ชลประทาน	0.12 ล้านไร่
5. โครงการลำพระเพลิง	พื้นที่ชลประทาน	0.06 ล้านไร่
6. โครงการน้ำอูน	พื้นที่ชลประทาน	0.18 ล้านไร่
7. โครงการโดมน้อย	พื้นที่ชลประทาน	0.15 ล้านไร่

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีศักยภาพจำกัดในด้านการพัฒนาชลประทาน เนื่องจากแหล่งที่เหมาะสมกับการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำมีน้อยและพื้นที่เหมาะสมบางแห่ง มีประชาชนเข้าอยู่อาศัยทำกินแล้ว การพัฒนาที่ผ่านมาจึงเป็นการดำเนินการตามศักยภาพที่เอื้ออำนวย

โครงข่ายคมนาคมทางบก ในระยะที่ผ่านมาภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้รับการพัฒนาระบบคมนาคมทางบกเป็นอย่างดี ทำให้มีโครงข่ายทางหลวงจังหวัด ทางหลวงชนบท เชื่อมโยงกับทางหลวงแผ่นดินสายหลักๆ ของภาคได้โดยตลอด ทางหลวงสายหลักที่สำคัญมีดังนี้

1. ทางหลวงสาย นครราชสีมา - ขอนแก่น - หนองคาย เป็นทางหลวงสายสำคัญที่ผ่านกลางภาคตลอดแนวเหนือ - ใต้
2. ทางหลวงสาย ขอนแก่น - กาศิรินทร์ - สกลนคร - นครพนม เป็นทางสายหลักที่เชื่อมโยงจังหวัดทางตอนกลางกับตอนบนของภาคทางทิศตะวันออก
3. ทางหลวงสาย บ้านไผ่ - มหาสารคาม - ร้อยเอ็ด - ยโสธร - อุบลราชธานี เป็นทางสายหลักที่เชื่อมโยงจังหวัดทางตอนกลางกับตอนล่างของภาคทางทิศตะวันออก
4. ทางหลวงสาย ขอนแก่น - ชุมแพ - เลย เป็นทางหลวงสายหลักที่เชื่อมโยงจังหวัดทางตอนกลางกับตอนบนของภาคทางด้านทิศตะวันตก ซึ่งสามารถเชื่อมโยงกับระบบทางคมนาคมของภาคเหนือ
5. ทางหลวงสาย นครราชสีมา - บุรีรัมย์ - สุรินทร์ - ศรีสะเกษ - อุบลราชธานี เป็นทางสายหลักที่เชื่อมโยงจังหวัดที่อยู่ตอนล่างของภาค

รูปที่ 2.5 แผนที่แสดงเส้นทางหลวงของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
 HIGHWAY MAP OF NORTHEASTERN REGION

การคมนาคมโดยทางรถไฟ ปัจจุบันมี 2 เส้นทางคือ เส้นทาง กรุงเทพฯ-หนองคาย ซึ่งเป็นเส้นทางเชื่อมโยงจังหวัดทางตอนบนและตอนกลางของภาคและเส้นทาง กรุงเทพฯ-อุบลราชธานี เป็นเส้นทางเชื่อมโยงจังหวัดทางตอนล่างของภาค นอกจากนั้นแล้ว ในอนาคตภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะสามารถเชื่อมโยงได้โดยตรงกับพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกไม่ต้องผ่านกรุงเทพฯ โดยการรถไฟแห่งประเทศไทยจะก่อสร้างทางรถไฟสายคลองสิบเก้า-แก่งคอย ซึ่งเชื่อมต่อกับทางรถไฟสายตะวันออกได้

โครงข่ายคมนาคมทางอากาศ

ปัจจุบันภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีสนามบินพาณิชย์จำนวน 6 แห่ง โดยให้บริการผู้โดยสารและขนส่งสินค้าภายในประเทศไทยเป็นหลัก ดังนี้

1. สนามบินขอนแก่น
2. สนามบินอุบลราชธานี
3. สนามบินเลย
4. สนามบินอุดรธานี
5. สนามบินสกลนคร
6. สนามบินนครราชสีมา

สนามบินขอนแก่น ปัจจุบันเป็นศูนย์กลางเส้นทางบินระยะสั้นเชื่อมโยงกับจังหวัดต่างๆ ภายในภาคและเชื่อมโยงระหว่างภาคเหนือกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สนามบินอุบลราชธานีเป็นสนามบินนานาชาติเพียงแห่งเดียวของภาค

โครงข่ายโทรคมนาคม

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีโครงข่ายระบบสื่อสารทางโทรศัพท์ครอบคลุมเชื่อมโยงกันทั่วทั้งภาค โดยมีชุมสายโทรศัพท์รับผิดชอบประจำอยู่ในทุกชุมชนและเมือง ทั้งนี้บริการด้านโทรศัพท์ได้ขยายตัวขึ้นตามความเจริญของชุมชนและธุรกิจการค้า

แม้ว่าบริการด้านโทรศัพท์จะบริการครอบคลุมทุกจังหวัดในภาค แต่เมื่อเปรียบเทียบกับทั้งประเทศ บริการด้านโทรศัพท์ยังมีน้อย โดยจะเห็นได้จากสัดส่วนของโทรศัพท์ต่อประชากรในภาคเท่ากับ 0.45 เครื่องต่อประชากร 100 คน ในปี 2530 ในขณะที่อัตราเฉลี่ยของประเทศเท่ากับ 2.3 เครื่องต่อประชากร 100 คน

โครงข่ายพลังงาน

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีแหล่งผลิตไฟฟ้า 8 แห่ง มีกำลังผลิตติดตั้งรวม 493.3 เมกกะวัตต์ ในขณะที่กำลังผลิตติดตั้งของทั้งประเทศมีประมาณ 9,600 เมกกะวัตต์

แหล่งผลิตไฟฟ้าของภาคประกอบด้วย แหล่งผลิตโดยใช้พลังน้ำ 5 แห่ง มีกำลังผลิตติดตั้งรวม 108.3 เมกกะวัตต์ ผลิตจากโรงไฟฟ้ากังหันก๊าซ 2 แห่ง มีกำลังผลิตติดตั้งรวม 30 เมกกะวัตต์ และผลิตจากโรงไฟฟ้าพลังความร้อนร่วม 1 แห่ง มีกำลังผลิตติดตั้ง 355 เมกกะวัตต์

<u>โรงไฟฟ้าพลังน้ำ</u>	<u>กำลังผลิตติดตั้ง (เมกกะวัตต์)</u>
1. เขื่อนอุบลรัตน์	25.0
2. เขื่อนสิรินธร	36.0
3. เขื่อนจุฬาภรณ์	40.0
4. เขื่อนน้ำพุง	6.0
5. เขื่อนห้วยกุ่ม	1.3
<u>โรงไฟฟ้ากังหันก๊าซ</u>	
1. โรงไฟฟ้าอุดรธานี	15.0
2. โรงไฟฟ้านครราชสีมา	15.0
<u>โรงไฟฟ้าพลังความร้อน</u>	
1. โรงไฟฟ้าพลังความร้อนน้ำพอง	355.0
รวม	493.3

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย กำลังดำเนินการก่อสร้างขยายกำลังผลิตโรงไฟฟ้าพลังความร้อนร่วมน้ำพองอีก 355 เมกกะวัตต์ กำหนดแล้วเสร็จปี 2537

ปัจจุบันนี้ระบบส่งไฟฟ้าแรงสูงขนาด 115 กิโลวัตต์ และ 230 กิโลวัตต์ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการเชื่อมโยง 2 ลักษณะ คือ

(1) เชื่อมโยงภายในประเทศกับภาคเหนือและภาคกลาง ซึ่งทำให้สามารถเชื่อมโยงระบบส่งไฟฟ้าได้ทั่วประเทศ

(2) เชื่อมโยงระหว่างภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย กับประเทศลาวตอนเหนือ ที่โรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนน้ำงึม ซึ่งไทยซื้อไฟฟ้าจากลาวประมาณ 447 ล้านหน่วยในปี 2531 และเชื่อมโยงระบบส่งไฟฟ้าจากเขื่อนสิรินธรกับประเทศลาวตอนใต้ ณ จุดเชื่อมโยงจังหวัดนครพนม-ท่าแขก และมุกดาหาร-สุวรรณเขต ซึ่งไทยขายไฟฟ้ากลับคืนให้ลาวประมาณ 19.5 ล้านหน่วยในปี 2531

บริการด้านสังคม

จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติเกี่ยวกับการศึกษา พบว่าในปี 2536 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวนโรงเรียน 14,073 แห่ง นักเรียน 3,545,265 คน และครู 185,390 คน

การศึกษาในระบบโรงเรียนระดับต้น ได้แก่ ระดับอนุบาลและประถมศึกษา ปัจจุบันภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีโรงเรียนระดับประถมศึกษากระจายทั้งภาค 13,256 แห่ง มีนักเรียนประมาณ 2.6 ล้านคน เมื่อเด็กจบแล้วก็มีโอกาสเรียนต่อในระดับมัธยมน้อยมาก

การศึกษาระดับมัธยมศึกษา มี 2 ประเภท คือ ระดับมัธยมศึกษาสายสามัญมีโรงเรียน 653 แห่ง มีนักเรียนประมาณ 0.2 ล้านคน ส่วนระดับมัธยมศึกษาสายอาชีวศึกษามีโรงเรียน 101 แห่ง ทั้งทั้งภาคมีนักเรียนประมาณ 0.06 ล้านคน ส่วนใหญ่เมื่อเรียนจบแล้วสามารถหางานทำได้ เพราะตลาดแรงงานมีความต้องการแรงงานในระดับนี้

การศึกษาระดับอุดมศึกษาชั้นปริญญา ปัจจุบันมีอยู่ทั้งภาคจำนวน 16 แห่ง มีนักศึกษากว่า 4 หมื่นคน ส่วนใหญ่เป็นการเรียนในภาควิชาการศึกษาสำหรับประกอบวิชาชีพเป็นครู-อาจารย์ ซึ่งมีปัญหาว่างานมากในขณะนี้ ยกเว้นการศึกษาสายวิชาชีพในสถาบันเทคโนโลยี

การศึกษานอกระบบโรงเรียนที่สำคัญ ได้แก่ สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน โรงเรียนสารพัดช่าง ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งเป็นการฝึกอาชีพระยะสั้นกระจายกันอยู่ในจังหวัดต่างๆ

เดิมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นับได้ว่าเป็นภาคที่ประชากรมีสุขภาพอนามัยอยู่ในมาตรฐานที่ต่ำกว่าทุกภาค เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ยากจน มีการศึกษาน้อย ความเอาใจใส่ในด้านสุขภาพและการอนามัยจึงไม่ได้รับความสนใจ ประกอบกับบริการของรัฐยังเข้าไปไม่ถึงทั่วถึง จึงทำให้เกิดภาวะทุโภชนาการในหมู่เด็กเล็ก และอัตราการตายเกี่ยวกับโรคต่างๆ ค่อนข้างสูง

ปัจจุบันภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้รับบริการด้านสาธารณสุขจากภาครัฐบาลมากขึ้นโดยส่วนรวม โดยขณะนี้โรงพยาบาลในภาคทั้งสิ้น 243 แห่ง มีจำนวนเตียงบริการคนไข้ประมาณ 13,600 เตียงทั่วทั้งภาค มีโรงพยาบาลระดับจังหวัดครบทุกจังหวัดและโรงพยาบาลอำเภอครบทุกอำเภอ มีสถานอนามัยจำนวน 2,463 แห่งครบทุกตำบล

เมื่อพิจารณาถึงการที่รัฐพยายามให้บริการด้านสาธารณสุขแก่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้มากขึ้น โดยการก่อสร้างโรงพยาบาล และการเพิ่มจำนวนบุคลากรทางด้านสาธารณสุขให้มากขึ้น ในระยะที่ผ่านมา นั้นนับได้ว่าภาพโดยรวมของบริการสาธารณสุขดีขึ้น โดยในปี 2536 มีจำนวนบุคลากรทางการแพทย์ คือ แพทย์ 1,848 คน อัตราส่วนแพทย์ต่อประชากร 1 : 10,931 ทันตแพทย์จำนวน 388 คน อัตราส่วนทันตแพทย์ต่อประชากร 1 : 52,062 และพยาบาล 14,511 คน อัตราส่วนพยาบาลต่อประชากร 1 : 1,392

ภาคใต้

สภาพภูมิประเทศของภาคใต้เป็นภูเขาแนวเหนือ - ใต้ โดยมีแนวเขาภูเก็จและแนวเขานครศรีธรรมราชทอดตัวอยู่ตรงกลางของภาค ส่วนทางใต้สุดมีแนวเขาสันกาลาคีรี ทอดยาวในแนวตะวันออก - ตะวันตก

ภาคใต้เป็นแหล่งทรัพยากรที่สำคัญของประเทศ มีทั้งป่าไม้ แร่ธาตุชนิดต่างๆ และยังเป็นแหล่งปลูกพืชเศรษฐกิจหลักของประเทศ ได้แก่ ยางพารา ปาล์ม น้ำมัน กุ้ง ทุเรียน นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งประมงทะเล แหล่งพลังงานที่สำคัญอีกด้วย โดยมีแหล่งถ่านหินเพื่อเป็นวัตถุดิบป้อนโรงงานไฟฟ้าที่จังหวัดกระบี่ มีการสำรวจแหล่งปิโตรเลียมในอ่าวไทย และทะเลอันดามัน

สภาพทั่วไป

(1) พื้นที่ประชากรและแรงงาน

1.1 ภาคใต้มีพื้นที่ 44 ล้านไร่ หรือ 70,715.9 ตารางกิโลเมตร (ร้อยละ 13.78) ของประเทศ มีประชากร 7.4 ล้านคน อัตราการเพิ่มของประชากรอยู่ในระดับร้อยละ 2.5 ต่อปี ร้อยละ 80 ของประชากรอาศัยอยู่ในเขตชนบท มีประชากรในวัยแรงงาน 4 ล้านคน ส่วนใหญ่เป็นแรงงานในภาคเกษตร

1.2 ประชากรในภาคนี้ได้รับบริการด้านการศึกษาทั้งในและนอกระบบโรงเรียนอย่างทั่วถึง แต่แรงงานในภาคส่วนใหญ่ยังผูกพันอยู่กับอาชีพการทำเกษตรกรรมขนาดเล็กในครัวเรือนมากกว่าอาชีพการมีงานทำในภาคธุรกิจอุตสาหกรรม การค้าและบริการ

(2) โครงสร้างเศรษฐกิจ สังคม และบริการพื้นฐานของภาคใต้

เศรษฐกิจภาคใต้ มีสัดส่วนการผลิตร้อยละ 8.2 ของผลิตภัณฑ์รวมทั้งประเทศโดยมีมูลค่าผลิตภัณฑ์รวม ในปี 2536 ทั้งสิ้น 259,343.9 ล้านบาท เป็นการผลิตในสาขาเกษตรประมาณร้อยละ 32 ของผลิตภัณฑ์รวมของภาค และการผลิตสาขาอุตสาหกรรมและบริการ มีสัดส่วนประมาณร้อยละ 15 และ 53 ตามลำดับ

โครงสร้างการผลิตของภาคใต้มีคุณภาพต่ำ เนื่องจากการผลิตสาขาเกษตรบางชนิด เช่น ข้าว ยางพารา ปาล์มน้ำมัน กาแฟและประมง ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นการทำเกษตรแบบดั้งเดิมที่ให้ผลผลิตต่ำ การผลิตมีขนาดเล็กอยู่กระจัดกระจายทั่วทั้งภาค นอกจากนี้ราคาผลผลิตยังขึ้นอยู่กับการเปลี่ยนแปลงของราคาตลาดโลก

การผลิตของภาคใต้ได้เริ่มปรับตัวเข้าสู่การผลิตในภาคอุตสาหกรรมมากขึ้นโดยสัดส่วนการผลิตของอุตสาหกรรมอยู่ในเกณฑ์ร้อยละ 5.0 ในขณะที่สัดส่วนการผลิตของภาคเกษตรลดลงจากร้อยละ 39.4 ในปี 2531 เหลือร้อยละ 34 ในปี 2536 การผลิตในภาคอุตสาหกรรมของภาคใต้ยังมีแนวโน้มการขยายตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีอุตสาหกรรมแปรรูปเกษตรเป็นตัวนำ เช่น ผลิตภัณฑ์ประมง อุตสาหกรรมแปรรูปยางและผักผลไม้กระป๋อง อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเริ่มเป็นสาขาเศรษฐกิจที่สำคัญและขยายตัวมากในระยะ 10 ปีที่ผ่านมาโดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติด้านชายฝั่งทะเลตะวันตก

ปี 2536 เศรษฐกิจภาคใต้ขยายตัวขึ้นเป็นร้อยละ 7.4 เทียบกับปี 2535 ซึ่งมีอัตราขยายตัวร้อยละ 10.4 ภาคเกษตรมีการขยายตัวร้อยละ 0.1 เทียบกับร้อยละ 9.4 ในปี 2535 ส่วนภาคอุตสาหกรรมขยายตัวร้อยละ 10.8 เทียบกับร้อยละ 3.5 ในปี 2535 การบริโภคมีการขยายตัวในเกณฑ์ดี และการลงทุนก็เริ่มกระเตื้องขึ้นจากภาวะซบเซาในปี 2535 ทั้งนี้เนื่องจากรัฐบาลให้ความสนใจกับการพัฒนาภาคใต้และความร่วมมือของรัฐและเอกชนในการผลักดันโครงการสามเหลี่ยมเศรษฐกิจอินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย (IMT-GT) นอกจากนี้การค้าชายแดนก็มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องโดยไทยเป็นฝ่ายได้เปรียบดุลการค้า ส่วนด้านการท่องเที่ยวมีการขยายตัวแต่ในอัตราที่ลดลง ในปี 2537 เศรษฐกิจภาคใต้ยังคงขยายตัวต่อเนื่องจากปีก่อน เนื่องจากการผลิตและการค้าภาคเกษตรได้ผลดีจากการที่ผลผลิตยางพารา ปาล์มน้ำมัน กาแฟ และไม้ผลเพิ่มขึ้นตามสภาพภูมิอากาศที่เอื้ออำนวย ขณะที่ผลผลิตข้าวในปีลดลง ภาคอุตสาหกรรม การลงทุนและการก่อสร้างขยายตัว

สำหรับในปี 2538 เศรษฐกิจโดยรวมยังคงขยายตัวในเกณฑ์ดีต่อเนื่องจากปี 2537 โดยจะขยายตัวในอัตราร้อยละ 7.0 จากที่เคยขยายตัวร้อยละ 6.7 ในปี 2537

ภาคเกษตร

ผลผลิตขยายตัวดีในปี 2536 ทั้งพืชเกษตร การเลี้ยงสัตว์และการทำประมง พืชเกษตรมีผลผลิตขยายตัวดี รวมทั้งยางพาราและปาล์มน้ำมัน ซึ่งเป็นพืชหลักสำคัญของภาคใต้ แต่ราคาในตลาดโลกอ่อนตัวลง อย่างไรก็ตามการขยายผลผลิตไม่ได้เกิดจากการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต แต่เป็นการขยายพื้นที่เป็นสำคัญ ในปี 2538 การผลิตภาคเกษตรยังคงขยายตัวต่อเนื่องจากปีก่อน โดยเฉพาะในสาขาพืชผล เนื่องจากสภาพภูมิอากาศเอื้ออำนวยเกือบตลอดทั้งปี ประกอบกับยางพารา ปาล์มน้ำมัน และไม้ผลในเขตจังหวัดชุมพร สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช ได้รับผลผลิตเพิ่มขึ้น

ภาคอุตสาหกรรม

อุตสาหกรรมในภาคใต้ขยายตัวดีเพราะส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร เนื่องจากในปี 2536 ผลผลิตเกษตรมีการขยายตัวดี แต่อุตสาหกรรมที่สำคัญคือการแปรรูปสัตว์น้ำจากทะเลยังมีปัญหาวัตถุดิบลดน้อยลง ดังนั้น การขยายตัวของอุตสาหกรรมของภาคใต้ในปี 2536 จึงดีขึ้นเพียงเล็กน้อย

ภาคอุตสาหกรรมปี 2537 และปี 2538 มีการขยายตัวใกล้เคียงกับปี 2536 อุตสาหกรรมที่มีการขยายตัวสูงได้แก่ อุตสาหกรรมผลิตยางพารา อุตสาหกรรมน้ำตาลขี้เหล็ก และเฟอร์นิเจอร์ไม้ยางพารา อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์จากสัตว์น้ำทะเล และอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม เนื่องจากความต้องการของตลาดทั้งภายในประเทศและต่างประเทศเพิ่มสูงขึ้น ตามการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลก

การลงทุนและการก่อสร้าง

การลงทุนในภาคใต้ปี 2536 ขยายตัวในอัตราสูง เนื่องจากนักลงทุนมีความมั่นใจในเศรษฐกิจของภาคใต้ จากนโยบายกระจายการลงทุนสู่ภูมิภาคและความร่วมมือของรัฐและเอกชนในโครงการสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ IMT-GT ในปี 2536 มีจำนวนโครงการที่ได้รับการส่งเสริม 97 ราย เป็นเงินลงทุน 11,974 ล้านบาท จ้างงาน 25,000 คน เพิ่มจากปี 2535 จำนวน 7 โครงการ มีเงินลงทุนและการจ้างงานเพิ่ม 3.4 เท่า และ 7.1 เท่า ตามลำดับ จังหวัดที่นักลงทุนสนใจมากที่สุดคือ สงขลา เนื่องจากเป็นเมืองชายแดนที่มีสภาพภูมิอากาศพร้อม รวมทั้งท่าเรือและสนามบินนานาชาติ รองลงมาคือ ตรังและสุราษฎร์ธานี

ด้านการก่อสร้างในปี 2536 มีพื้นที่ก่อสร้างลดน้อยลง เนื่องจากการก่อสร้างในด้านพาณิชย์กรรมและการขนส่งอยู่ในภาวะอึมครึม ส่วนการก่อสร้างที่อยู่อาศัยยังมีความต้องการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะที่อยู่อาศัยในเขตรอบนอกเมืองซึ่งที่ดินยังมีราคาถูก จึงก่อสร้างขายได้ในราคาถูกและการก่อสร้างในภาคอุตสาหกรรมมีการขยายตัวของการลงทุนในอัตราสูง

การลงทุนในปี 2537 ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง เพราะโครงการที่ได้รับการส่งเสริมจะเริ่มเปิดดำเนินการและมีการโยกย้ายฐานผลิตภาคอุตสาหกรรมของประเทศเพื่อนบ้าน สิงคโปร์ และมาเลเซียเข้าสู่ภาคใต้ นอกจากนี้นิคมอุตสาหกรรมลุงซึ่งเปิดดำเนินการในปี 2538 และโครงการสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ IMT-GT กระตุ้นให้มีการลงทุนมากขึ้นในภาคใต้ โครงการพัฒนาลุ่มน้ำปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช โครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าขนอม มีส่วนสนับสนุนให้การลงทุนทางภาคเอกชนขยายตัวด้วย จะเห็นได้ว่าในปี 2538 มีกิจการที่ได้รับอนุมัติส่งเสริมการลงทุนรวม 136 โครงการ เงินลงทุน 12,200 ล้านบาทเทียบกับ 135 ราย เงิน

ตารางที่ 2.5 ผลิตภัณฑ์ภาคใต้ ณ ราคาคงที่ (ปี 2531) ตั้งแต่ปี 2527 - 2536

หน่วย : ล้านบาท

	2527	2528	2529	2530	2531	2532	2533	2534	2535	2536
เกษตรกรรม	44,584.0	46,966.0	49,686.0	53,850.8	57,360.1	66,260.0	71,801.1	79,451.6	84,187.9	84,208.3
สัดส่วน	41.4	41.2	39.7	40.2	39.4	40.8	40.5	41.3	41.9	40.6
อัตราเพิ่ม	1.7	5.3	5.6	8.6	6.5	15.5	8.4	10.7	6.0	0.0
พืชผล	20,771.0	24,151.5	25,686.3	28,382.3	31,013.5	37,278.9	39,799.7	40,806.8	46,179.2	46,592.0
สัดส่วน	19.3	21.2	20.5	21.2	21.3	22.9	22.5	21.2	23.0	22.6
อัตราเพิ่ม	2.9	16.3	5.9	10.9	9.3	20.2	6.8	2.5	13.2	0.9
ปศุสัตว์	1,963.6	2,037.4	2,282.9	2,421.6	2,844.2	2,925.9	2,949.0	3,399.0	3,230.5	3,386.7
สัดส่วน	1.8	1.8	1.8	1.8	2.0	1.8	1.7	1.8	1.6	1.6
อัตราเพิ่ม	-4.7	3.8	11.1	7.0	17.5	2.9	0.8	15.3	-5.0	4.8
อุตสาหกรรม	5,964.6	6,376.8	6,790.1	7,280.9	7,886.7	8,484.0	9,497.9	10,283.9	11,066.7	11,718.9
สัดส่วน	5.5	5.8	5.4	5.4	5.4	5.2	5.4	5.4	5.5	5.7
อัตราเพิ่ม	-0.9	6.9	6.5	7.2	8.3	7.3	12.2	8.3	7.6	5.9
การก่อสร้าง	5,886.2	6,231.7	6,967.8	7,060.5	8,089.0	8,394.4	11,110.1	12,042.2	11,692.8	11,869.0
สัดส่วน	5.5	5.5	5.6	5.3	5.6	5.2	6.3	6.3	5.8	5.7
อัตราเพิ่ม	21.5	5.9	11.8	1.3	14.6	3.8	32.4	8.4	-2.9	1.6
ค้าส่งและค้าปลีก	18,466.7	17,089.1	18,680.1	20,279.4	23,678.3	26,111.0	26,884.5	28,548.4	29,269.9	31,276.9
สัดส่วน	15.3	15.0	15.0	15.1	16.3	16.1	15.2	14.9	14.6	15.1
อัตราเพิ่ม	13.4	3.8	9.4	8.5	16.8	10.3	3.0	6.2	2.5	6.9
บริการ	12,858.7	14,679.8	16,220.9	17,726.0	19,180.9	20,261.9	22,022.0	23,833.4	25,133.2	26,086.2
สัดส่วน	12.0	12.9	13.0	13.2	13.2	12.5	12.4	12.4	12.5	12.1
อัตราเพิ่ม	6.0	14.2	10.5	9.3	8.2	5.6	8.7	8.2	5.5	-0.2
มูลค่าผลิตภัณฑ์	107,599.3	113,912.9	124,723.1	134,003.6	145,646.6	162,516.0	177,166.0	192,173.2	200,845.1	207,311.3
สัดส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
อัตราเพิ่มของผลิตภัณฑ์	3.2	5.9	9.5	7.4	8.7	11.6	9.0	8.5	4.5	3.2

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางที่ 2.6 ดัชนีที่สำคัญๆ ของภาคใต้

ภาคใต้	2527	2528	2529	2530	2531	2532	2533	2534	2535	2536	2537
กิจการที่ได้รับอนุมัติส่งเสริม											
การลงทุน (ราย)	28	12	47	40	226	84	74	60	13	97	135
(ล้านบาท)	2,501.9	545.2	3,756.3	1,562.1	11,601.4	9,561.4	14,017.7	13,626.8	1,471.2	11,974.0	16,989.1
พื้นที่รับอนุญาตก่อสร้างในเขต											
เทศบาล (พันตารางเมตร)	809.30	692.20	584.20	841	1,216.20	1,523.30	1,698.40	1,501.00	1,699.70	1,624.50	1,822.80
จำนวนโรงงานอุตสาหกรรม (โรง)	6,057.0	6,561.0	6,938.0	7,167.0	7,456.0	6,996.0	7,439.0	7,656.0	8,404.0	8,894.0	9,373.0
พื้นที่ที่ทำการเพาะปลูก (ล้านไร่)	13.23	13.99	14.13	13.09	16.58	13.95	14.39	13.34	16.18	16.20	na.
ผู้ถือครองเนื้อที่ทางการเกษตร											
(ล้านราย)	0.63	0.65	0.66	0.67	0.72	0.72	0.73	0.77	0.77	0.78	na.
อัตราการว่างงาน (%)	2.26	4.40	2.83	2.68	1.72	1.06	2.31	0.98	1.99	0.95	na.
ประชากร (ล้านคน)	6.3	6.5	6.6	6.7	6.9	7.0	7.1	7.2	7.4	7.5	7.6
รายได้ภาครัฐ (ล้านบาท)	3,455.6	3,358.0	3,403.5	4,327.8	5,355.6	5,957.4	6,911.3	8,538.9	8,047.4	9,880.4	11,188.9
รายได้ต่อบุคคล (บาท)	14,242.0	14,799.0	15,589.0	17,441.0	20,311.0	22,532.0	25,377.0	28,580.0	30,885.0	32,532.0	na.
สินเชื่อ (ล้านบาท)	22,840.1	24,912.7	25,933.5	30,735.0	40,984.1	55,659.6	74,648.6	90,456.1	109,268.3	131,299.6	166,689.1

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย สาขาภาคใต้ สำนักงานสถิติแห่งชาติ และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

na. ไม่มีข้อมูล

ลงทุน 16,989.1 ล้านบาทในปี 2537 ขณะเดียวกันการก่อสร้างก็ขยายตัวสูง มีพื้นที่ได้รับอนุญาตให้ก่อสร้างในเขตเทศบาล 2,485,000 ตารางเมตร เทียบกับ 1,822,803 ตารางเมตรในปีก่อน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 36.3

ในปี 2539 คาดว่าเศรษฐกิจยังคงขยายตัวในอัตราที่ใกล้เคียงกับปี 2538 คือ ร้อยละ 7.0 โดยมีปัจจัยที่เกื้อหนุนหลายประการ ได้แก่ การผลิตสินค้าหลักของภาคใต้ ไม่ว่าจะเป็นยางพารา ปาล์มน้ำมัน กาแฟ ไม้ผล และสัตว์น้ำ อยู่ในเกณฑ์ดี รวมทั้งราคาสินค้าเกษตรจะมีแนวโน้มสูงขึ้น ด้านการลงทุนภาครัฐและภาคเอกชนยังคงขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะโครงการใหญ่ๆ อย่างไรก็ตามอาจเกิดปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบในอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็ง และอาหารทะเลกระป๋อง เนื่องจากวัตถุดิบจากทะเลมีปริมาณลดน้อยลง

สำหรับการพัฒนาภาคใต้ รัฐบาลได้ดำเนินการสนับสนุนการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะการจัดบริการขั้นพื้นฐานให้มีความพร้อมและเอื้ออำนวยต่อการลงทุนทั้งในด้านถนน ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ โครงการที่อยู่ในระหว่างดำเนินการและที่จะดำเนินการในอนาคตมีดังนี้

1. การก่อสร้างทางสายหลักให้เป็น 4 ช่องจราจร ระยะทาง 893 กิโลเมตร ค่าก่อสร้างประมาณ 21,700 ล้านบาท ระยะเวลาดำเนินการ 7 ปี (ปี 2536 - 2542) รายละเอียดของเส้นทางมีดังนี้

- อ. กุยบุรี-ประจวบคีรีขันธ์ ระยะทาง 30 กิโลเมตร ค่าก่อสร้าง 800 ล้านบาท ระยะเวลาดำเนินการ 4 ปี (ปี 2536-2539)

- ประจวบคีรีขันธ์-ชุมพร ตอนประจวบคีรีขันธ์-อ.ท่าแซะ ระยะทาง 155 กิโลเมตร ค่าก่อสร้าง 3,800 ล้านบาท ระยะเวลาดำเนินการ 4 ปี (ปี 2537 - 2540)

- ชุมพร- สุราษฎร์ธานี ตอนชุมพร-หลังสวน ระยะทาง 67 กิโลเมตร ค่าก่อสร้าง 1,700 ล้านบาท ระยะเวลาดำเนินการ 4 ปี (ปี 2537 - 2540)

- พัทลุง-หาดใหญ่ ตอนพัทลุง-สี่แยกคูหา ระยะทาง 65 กิโลเมตร ค่าก่อสร้าง 1,600 ล้านบาท ระยะเวลาดำเนินการ 4 ปี (ปี 2537-2540)

- ชุมพร-สุราษฎร์ธานี ตอน อ. หลังสวน-สุราษฎร์ธานี ระยะทาง 107 กิโลเมตร ค่าก่อสร้าง 2,600 ล้านบาท ระยะเวลาดำเนินการ 4 ปี (ปี 2538 - 2541)

- สุราษฎร์ธานี-พัทลุง ตอนสุราษฎร์ธานี - อ.ทุ่งสง ระยะทาง 125 กิโลเมตร ค่าก่อสร้าง 2,600 ล้านบาท ระยะเวลาดำเนินการ 4 ปี (ปี 2538 - 2541)

- สุราษฎร์ธานี-พัทลุง ตอน อ.ทุ่งสง-พัทลุง ระยะทาง 89 กิโลเมตร ค่าก่อสร้าง 2,200 ล้านบาท ระยะเวลาดำเนินการ 4 ปี (ปี 2539 - 2542)

- อ.จะนะ-ปัตตานี-นราธิวาส-อ.สุไหงโกสุม ระยะทาง 255 กิโลเมตร ค่าก่อสร้าง 6,400 ล้านบาท ระยะเวลาดำเนินการ 4 ปี (ปี 2539 - 2542)

2. การก่อสร้างทางหลวงแผ่นดิน คือ สี่แยกปฐมพร - ชุมพร ทางหลวงหมายเลข 327 ระยะทาง 7.7 กิโลเมตร ค่าก่อสร้าง 198 ล้านบาท ระยะเวลาดำเนินการ 25 เดือน (ปี 2536 - 2538)

รูปที่ 2.6 แผนที่ภาคใต้แสดงทางคมนาคม
COMMUNICATION IN SOUTHERN REGION

3. งานบูรณะและปรับปรุงทาง

- ชุมพร - ระนอง ตอนสี่แยกปฐมพร - อนุสาวรีย์ระนอง ระยะทาง 26 กิโลเมตร ค่าก่อสร้าง 110 ล้านบาท ระยะเวลาดำเนินการ 3 ปี (ปี 2536-2538)

- ชุมพร - ระนอง ตอนอนุสาวรีย์ จปร. - อ.กระบุรี ระยะทาง 28 กิโลเมตร ค่าก่อสร้าง 140 ล้านบาท ระยะเวลาดำเนินการ 3 ปี (ปี 2537-2539)

4. โครงการก่อสร้างทางหลวงพิเศษสายกระบี่-ขนอม เป็นการก่อสร้างทางแนวใหม่เพื่อเสริมโครงข่ายทางหลวงให้เชื่อมโยงพื้นที่ที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจและสังคมเข้าด้วยกัน โดยก่อสร้างทางเชื่อมระหว่างจังหวัดกระบี่ (ฝั่งทะเลอันดามัน) กับจังหวัดสุราษฎร์ธานีและอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช (ฝั่งอ่าวไทย) ระยะทางประมาณ 190 กิโลเมตร

ทางรถไฟ

1. โครงการก่อสร้างทางคู่เพื่อดำเนินกิจการให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลที่จะพัฒนาและขยายระบบการคมนาคมทางบกให้กระจาย และเชื่อมโยงไปสู่ภูมิภาคต่างๆทั่วประเทศ โดยจะเร่งรัดปรับทางรถไฟให้เป็นทางคู่ในเส้นทางที่มีความพร้อม นอกจากนี้ยังเป็นการวางโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่งให้สามารถรองรับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต

2. โครงการเปลี่ยนแปลงและเสริมความมั่นคงสะพานเหล็ก มีเป้าหมายที่จะเปลี่ยนและเสริมความมั่นคงสะพานเหล็กในทางสายตอนใต้บ้านดินลาน ค่าก่อสร้าง 11,663 ล้านบาท

3. โครงการเดินรถไฟขบวนพิเศษ ORIENT EXPRESS เพื่อบริการนักท่องเที่ยวไป - กลับระหว่างกรุงเทพฯ-มาเลเซีย-สิงคโปร์

การขนส่งทางน้ำ

การพัฒนาท่าเทียบเรือ

1. ได้ดำเนินการก่อสร้างท่าเทียบเรือชายฝั่งนาวิวาส เพื่อเพิ่มความสะดวกในการขนส่งสินค้าในเขตจังหวัดภาคใต้ โดยในระยะแรกให้สามารถรองรับเรือสินค้าขนาด 500 ตันกรอสส์ เข้าเทียบท่าได้ 1 ลำ

2. ก่อสร้างท่าเทียบเรือเกาะสมุย ทดแทนท่าเทียบเรือเดิมให้สามารถรับเรือขนาด 300 ตันกรอสส์ เข้าเทียบท่าได้พร้อมกัน 2 ลำ

3. การก่อสร้างท่าเทียบเรือชุมพร ในปี 2537 ตั้งงบประมาณเป็นค่าสำรวจออกแบบไว้ 2,500,000 บาท

4. โครงการก่อสร้างท่าเทียบเรือที่ปากพ่วง ขนอม สีชล จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยก่อสร้างท่าเทียบเรือพร้อมสิ่งอำนวยความสะดวก ระยะเวลาดำเนินการ 3 ปี (ปี 2537-2539)

การพัฒนาและบำรุงร่องน้ำชายฝั่งทะเล

1. โครงการก่อสร้างเขื่อนกันทรายและคลื่นร่องน้ำหลังสวน จังหวัดชุมพร เพื่อให้เรือสามารถแล่นผ่านเข้า-ออกร่องน้ำหลังสวนจังหวัดชุมพรได้สะดวก และปลอดภัยตลอดปี

2. โครงการชุดลอกร่องน้ำบ้านดอน (ร่องใน) จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อรองรับการพัฒนาการขนส่งชายฝั่งทะเลในย่านจังหวัดสุราษฎร์ธานีที่เจริญเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว กรมเจ้าท่าจึงได้พิจารณาดำเนินการชุดลอกร่องน้ำบ้านดอน (ร่องใน) เพื่อให้เรือขนาดประมาณ 1,000 ตันกรอสส์ สามารถแล่นผ่านเข้า-ออกร่องน้ำได้ตลอดเวลา

การขนส่งทางอากาศ รัฐบาลได้พัฒนาท่าอากาศยานที่มีอยู่เดิมให้มีความสมบูรณ์และมีความพร้อมมากขึ้นในการรองรับการขยายตัวของบริการการบินพาณิชย์ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วโดยก่อสร้างและพัฒนาท่าอากาศยานดังนี้

1. โครงการก่อสร้างท่าอากาศยานแห่งใหม่ที่ระนอง โดยก่อสร้างอาคารผู้โดยสารและทางวิ่งขนาด 30 * 1,500 เมตร ให้สามารถรองรับเครื่องบินขนาด 50-100 ที่นั่งได้ พร้อมติดตั้งขั้วสื่อสารการบิน เครื่องช่วยการเดินอากาศและระบบสาธารณูปโภค ระยะเวลาดำเนินการ 3 ปี (ปี 2535 - 2537)

2. โครงการก่อสร้างท่าอากาศยานชุมพร (แห่งใหม่) โดยก่อสร้างอาคารผู้โดยสารและทางวิ่งขนาด 30 * 1,500 เมตร ให้สามารถรองรับเครื่องบินขนาด 50-100 ที่นั่งได้ พร้อมติดตั้งขั้วสื่อสารการบิน เครื่องช่วยการเดินอากาศและระบบสาธารณูปโภค ระยะเวลาดำเนินการ 4 ปี (ปี 2536 - 2539)

3. โครงการก่อสร้างท่าอากาศยานสุราษฎร์ธานี เพื่อขยายขีดความสามารถของท่าอากาศยานให้สามารถรองรับปริมาณการจราจรจากเที่ยวบินต่างประเทศได้ โดยก่อสร้างอาคารผู้โดยสารต่างประเทศ 1 หลังพร้อมระบบสายพานกระเป๋า สถานีจอดรถยนต์และระบบสาธารณูปโภค ระยะเวลาดำเนินการ 3 ปี (ปี 2536 - 2538)

สำหรับการเพิ่มประสิทธิภาพและความปลอดภัยในการเดินทางทางอากาศนั้นมีโครงการเปลี่ยนระบบศูนย์สื่อสารการบินและท่าอากาศยานลูกข่ายเพื่อเปลี่ยนระบบการถ่ายทอดข่าวสื่อสารการบินให้มีประสิทธิภาพในด้านความถูกต้องชัดเจนและรวดเร็ว ทั้งนี้เพื่อให้การเดินทางทางอากาศมีความปลอดภัยยิ่งขึ้น โดยจัดหาและติดตั้งเครื่อง Automatic Message Switching ที่ศูนย์สุราษฎร์ธานีและลูกข่าย (นครศรีธรรมราช ตรัง ปัตตานี นราธิวาส)

การสื่อสาร

1. มีการดำเนินการโครงการโทรศัพท์ 1 ล้านเลขหมายในส่วนภูมิภาค โดยในส่วนของภาคใต้กำลังดำเนินการก่อสร้างและเริ่มให้บริการในบางจังหวัดแล้วที่สงขลา สุราษฎร์ธานี ภูเก็ต และตรัง

2. โครงการระบบเคเบิลใต้น้ำใยแก้วระยะที่ 1 โดยจัดสร้างระบบเคเบิลใต้น้ำใยแก้วช่วงมาเลเซีย-ไทย และเข้าร่วมทุนในข่ายเคเบิลใต้น้ำใยแก้วช่วงอื่นๆ ในย่านมหาสมุทรแปซิฟิก เพื่อให้มีจำนวนวงจรโทรศัพท์ที่จะติดต่อไปยังต่างประเทศเพิ่มมากขึ้นเพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ และสามารถรองรับการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ

ด้านการศึกษา จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติเกี่ยวกับการศึกษา พบว่าในปี 2536 ภาคใต้มีจำนวนโรงเรียน 5,267 แห่ง นักเรียน 1,489,116 คน และครู 77,396 คน

สำหรับทางด้านสาธารณสุขนั้น มีจำนวนบุคลากรทางการแพทย์ คือ แพทย์ 1,274 คน อัตราส่วนแพทย์ต่อประชากร 1 : 5,887 ทันตแพทย์จำนวน 246 คน อัตราส่วนทันตแพทย์ต่อประชากร 1 : 30,488 และพยาบาล 10,102 คน อัตราส่วนพยาบาลต่อประชากร 1 : 742

ภาคตะวันออก

ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปของภาคตะวันออกประกอบด้วยที่ราบลุ่ม ที่สูง และป่าเขา รวมทั้งชายทะเล และเกาะต่างๆ ทางตอนบนของภาคมีเทือกเขาสันกำแพงกั้นแยกภาคตะวันออกออกจากภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีที่ราบลุ่มที่เหมาะสมแก่การทำนาอยู่ในจังหวัดฉะเชิงเทราและนครนายก เป็นพื้นที่ทำการเกษตรที่สำคัญของภาค ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง และอ้อย ทางตะวันออกเฉียงใต้มีเทือกเขาบรรทัดกั้นเขตแดนระหว่างไทยกับกัมพูชา ทางตอนล่างของภาคมีเทือกเขาจันทบุรี ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำหลายสาย ทำให้เป็นแหล่งเกษตรกรรมที่สำคัญของภาค พืชที่ปลูกส่วนใหญ่เป็นไม้ยืนต้นและไม้ผลที่สำคัญ ได้แก่ ยางพารา เงาะ และทุเรียน

พื้นที่ของภาคตะวันออกสามารถแบ่งเป็น 2 เขตใหญ่ๆ คือ ภาคตะวันออกตอนบน ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรี และสระแก้ว มีเนื้อที่ประมาณ 19,430.5 ตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ 53.2 ของพื้นที่ภาค พื้นที่ทางตอนบนของภาคติดต่อกับภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบระหว่างภูเขาตามแนวตะวันออก-ตะวันตก มีลุ่มน้ำขนาดใหญ่ คือ ลุ่มน้ำบางปะกง ซึ่งเป็นแหล่งเพาะปลูกที่สำคัญ ภาคตะวันออกตอนล่าง มีเนื้อที่ประมาณ 17,072 ตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ 46.8 ของพื้นที่ภาค ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบและที่ดอน บริเวณทางชายฝั่งทะเลทางตอนล่างเป็นที่ราบเชิงเขาที่มีความอุดมสมบูรณ์ เหมาะแก่การปลูกไม้ผลและไม้ยืนต้น ลุ่มน้ำส่วนใหญ่ของภาคตะวันออกตอนล่างจะเป็นลุ่มน้ำขนาดเล็ก เช่น ลุ่มน้ำจันทบุรี ลุ่มน้ำระยอง เป็นต้น

ในปี 2536 ภาคตะวันออกมีมูลค่าผลิตภัณฑ์ (GRP) ราคาตลาดรวม 286,117.5 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 11.5 ทั้งนี้เนื่องจากภาคมีข้อได้เปรียบในด้านแหล่งที่ตั้ง ภูมิอากาศที่เอื้ออำนวยต่อการประกอบอาชีพเกือบทุกประเภท มีโครงข่ายด้านคมนาคมและสื่อสารเชื่อมโยงที่ดี มีท่าเรือน้ำลึก ซึ่งเหมาะแก่การดึงดูดให้ภาคเอกชนลงทุนด้านอุตสาหกรรม การผลิตในภาคอุตสาหกรรมจึงมีมูลค่าสูงสุด รองลงมาคือ ภาคบริการ สาขาการค้าส่งและค้าปลีก และสาขาเกษตร สำหรับรายได้เฉลี่ยต่อหัวนั้นปรากฏว่าภาคตะวันออกมีรายได้เฉลี่ย 77,322 บาท / คน / ปี โดยจังหวัดชลบุรีมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวสูงสุด จำนวน 168,214 บาท / คน / ปี ซึ่งสูงเป็นอันดับที่ 3 รองจากสมุทรปราการ และกรุงเทพมหานคร ส่วนจังหวัดที่มีรายได้ต่ำสุด ได้แก่ จังหวัดปราจีนบุรี (รวมสระแก้ว) ซึ่งมีรายได้เฉลี่ย 23,494 บาท / คน / ปี

เมื่อพิจารณาโครงสร้างทางด้านการผลิต ในช่วงปี 2524-2536 สัดส่วนการผลิตของสาขาเกษตรต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของภาคได้ลดลงจากร้อยละ 24.4 ในปี 2524 เหลือเพียงร้อยละ 11.8 ในปี 2536 ใน

ตารางที่ 2.7 ผลิตภัณฑ์ภาคตะวันออก ณ ราคาคงที่ (ปี 2531) ตั้งแต่ปี 2527 - 2536

	หน่วย : ล้านบาท									
	2527	2528	2529	2530	2531	2532	2533	2534	2535	2536
เกษตรกรรม	21,918.8	21,791.1	22,709.0	23,842.5	26,680.9	28,974.7	25,960.4	27,667.7	27,810.0	27,107.9
สัดส่วน	23.2	20.6	20.4	19.3	19.1	17.5	14.3	13.9	13.3	11.7
อัตราเพิ่ม	7.3	-0.6	4.2	5.0	11.9	8.6	-10.4	6.6	0.8	-2.6
พืชผล	12,188.1	12,503.7	12,714.8	11,976.0	13,780.5	15,216.6	13,178.5	14,842.1	14,977.8	14,668.8
สัดส่วน	12.9	11.8	11.4	9.7	9.9	9.2	7.3	7.5	7.2	6.4
อัตราเพิ่ม	9.8	2.6	1.7	-5.8	14.9	10.6	-13.4	12.6	0.9	-2.1
ปศุสัตว์	3,893.9	3,311.1	4,576.9	4,660.5	4,984.9	5,163.9	4,664.7	4,682.7	4,843.7	4,586.0
สัดส่วน	4.1	3.1	4.1	3.8	3.6	3.1	2.6	2.4	2.3	2.0
อัตราเพิ่ม	22.2	-15.0	38.2	1.8	6.5	4.0	-9.7	0.4	3.4	-5.3
อุตสาหกรรม	27,774.3	30,064.9	32,006.9	32,166.4	37,134.3	45,927.1	53,675.9	59,410.4	69,463.4	79,986.4
สัดส่วน	29.4	28.5	28.7	26.1	26.6	27.8	29.7	30.0	33.2	34.6
อัตราเพิ่ม	-5.0	8.2	6.5	0.5	15.4	23.7	16.9	10.7	16.9	15.1
การก่อสร้าง	2,837.7	2,980.8	2,848.5	3,287.9	3,420.6	8,368.0	8,838.7	10,707.2	10,664.1	11,107.2
สัดส่วน	3.0	2.8	2.6	2.7	2.5	5.1	4.9	5.4	5.1	4.8
อัตราเพิ่ม	9.4	5.0	-4.4	15.4	4.0	144.6	5.6	21.1	-0.5	4.3
ค้าส่งและค้าปลีก	10,339.2	10,975.3	11,182.4	12,560.3	14,853.7	17,868.2	19,508.2	20,703.3	21,218.9	22,693.3
สัดส่วน	11.0	10.4	10.0	10.2	10.6	10.8	10.8	10.4	10.1	9.8
อัตราเพิ่ม	7.9	6.2	1.7	12.5	18.3	20.2	9.2	6.1	2.5	6.9
บริการ	13,573.3	16,494.0	18,207.0	21,804.4	25,121.0	27,645.1	32,966.5	35,229.0	31,628.2	36,002.3
สัดส่วน	14.4	15.6	16.3	17.7	18.0	18.7	18.2	17.8	15.1	15.2
อัตราเพิ่ม	6.2	21.5	10.4	19.8	15.2	10.0	19.2	6.9	-10.5	11.0
มูลค่าผลิตภัณฑ์	94,330.8	106,636.6	111,486.4	123,429.9	139,546.0	165,295.0	180,983.2	198,277.6	209,438.7	230,980.3
สัดส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
อัตราเพิ่มของผลิตภัณฑ์	4.0	12.0	6.5	10.7	13.1	18.5	9.5	9.6	5.6	10.3

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางที่ 2.8 ดัชนีที่สำคัญๆ ของภาคตะวันออก

ภาคตะวันออก	2527	2528	2529	2530	2531	2532	2533	2534	2535	2536	2537
กิจการที่ได้รับอนุมัติส่งเสริม											
การลงทุน (ราย)	79	51	60	20	349	255	214	128	98	188	361
(ล้านบาท)	13,258.4	9,548.8	6,745.6	10,882.4	91,315.1	76,519.2	111,240.9	60,584.0	198,858.4	42,438.0	130,356.0
พื้นที่ที่ทำการเพาะปลูก (ล้านไร่)	9.60	9.91	9.99	10.42	11.48	10.30	10.26	10.29	10.17	10.02	na.
ผู้ถือครองเนื้อที่ทางการเกษตร											
(ล้านราย)	0.26	0.26	0.27	0.28	0.31	0.30	0.31	0.30	0.30	0.30	na.
อัตราการว่างงาน (%)	2.64	2.78	3.93	3.36	2.40	1.83	1.59	2.28	1.22	1.07	na.
ประชากร (ล้านคน)	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6	3.6	3.7	3.7	3.7	3.8	3.9
รายได้ภาครัฐ (บาท)	11,964.6	12,112.9	15,093.6	13,650.7	15,369.8	15,481.1	18,859.9	19,452.4	14,580.7	12,395.4	30,526.0
รายได้ต่อบุคคล (บาท)	26,207.0	28,418.0	32,827.0	35,126.0	41,680.0	50,069.0	56,953.0	67,581.0	70,775.0	77,476.0	na.
สินเชื่อ (ล้านบาท)	9,572.7	10,405.0	18,969.9	22,267.6	31,601.4	45,377.5	65,742.9	80,599.4	95,454.1	107,399.1	122,794.0

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานสถิติแห่งชาติ และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
 n.a. ไม่มีข้อมูล

ขณะเดียวกันสัดส่วนของการผลิตในสาขาอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 27.2 เป็นร้อยละ 34.7 ในช่วงระยะเดียวกันของปีก่อน

เกษตรกรรมเป็นสาขาการผลิตหลักสาขาหนึ่งของภาคตะวันออก แม้ว่าจะมีความสำคัญลดลงจากเดิม โดยมีพื้นที่ที่ทำการเพาะปลูกในปัจจุบันประมาณ 11.1 ล้านไร่ ส่วนใหญ่ใช้ทำนา ปลูกพืชไร่ และไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชเศรษฐกิจหลักที่สำคัญของภาค คือ ข้าว ส่วนใหญ่จะปลูกบริเวณภาคตะวันออกตอนบนลุ่มแม่น้ำบางปะกง อ้อยและมันสำปะหลัง การขยายตัวมีแนวโน้มเริ่มชะลอลงเนื่องจากความไม่แน่นอนของตลาดและราคา เกษตรกรจึงนิยมปลูกไม้ผลมากขึ้นซึ่งมีความสำคัญต่อการส่งออก คือ ทุเรียน มะม่วง และเงาะ

อุตสาหกรรมที่สำคัญ ส่วนใหญ่จะเป็นโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปผลิตผลทางการเกษตร ได้แก่ โรงสีข้าว โรงงานมันเส้นและมันอัดเม็ด รองลงมาเป็นอุตสาหกรรมการผลิตน้ำตาลทรายขาวและน้ำตาลทรายแดง อุตสาหกรรมนมควั่น ส่วนอุตสาหกรรมนอกภาคเกษตรที่สำคัญ คือ การซ่อมเครื่องจักรกล เครื่องยนต์ การเจียรไนพลอย ส่วนด้านการค้าและบริการ เป็นศูนย์กลางการผลิตและการค้าด้านต่างๆ รวมทั้งเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว

ในปี 2537 เศรษฐกิจของภาคขยายตัวเพิ่มตามการผลิตภาคเกษตรเป็นสำคัญ โดยสาขาพืชผลมีปริมาณผลผลิตที่ลดลง เนื่องจากเกษตรกรบางส่วนลดพื้นที่การเพาะปลูก ส่วนภาคอุตสาหกรรม ผลผลิตขยายตัวดีตามการขยายตัวของอุตสาหกรรมของจังหวัดที่อยู่ภายใต้โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก

โครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ซึ่งโครงการต่างๆ ตามแผนพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออกทุกโครงการได้ก่อสร้างเรียบร้อยแล้ว ส่งผลให้บรรยากาศการลงทุนในภาคค่อนข้างสดใส กิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนในปี 2536 มีจำนวน 188 ราย มีเงินลงทุนรวม 42,438 ล้านบาท และในปี 2537 มีจำนวน 351 ราย เงินลงทุน 130,356 ล้านบาท

ภาคตะวันออกเป็นภาคที่มีเส้นทางคมนาคมติดต่ออย่างทั่วถึง ทำให้สามารถติดต่อกับพื้นที่ภายในภาคและระหว่างภาคได้โดยสะดวกทั้งทางถนน รถไฟ และทางน้ำ ได้แก่

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 จากกรุงเทพมหานครถึงจังหวัดตราด ผ่านชลบุรี ระยอง และจันทบุรี เป็นเส้นทางที่มีความสำคัญมากทางเศรษฐกิจ เนื่องจากผ่านพื้นที่ที่มีการพัฒนาสูงและชุมชนหลักของจังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด

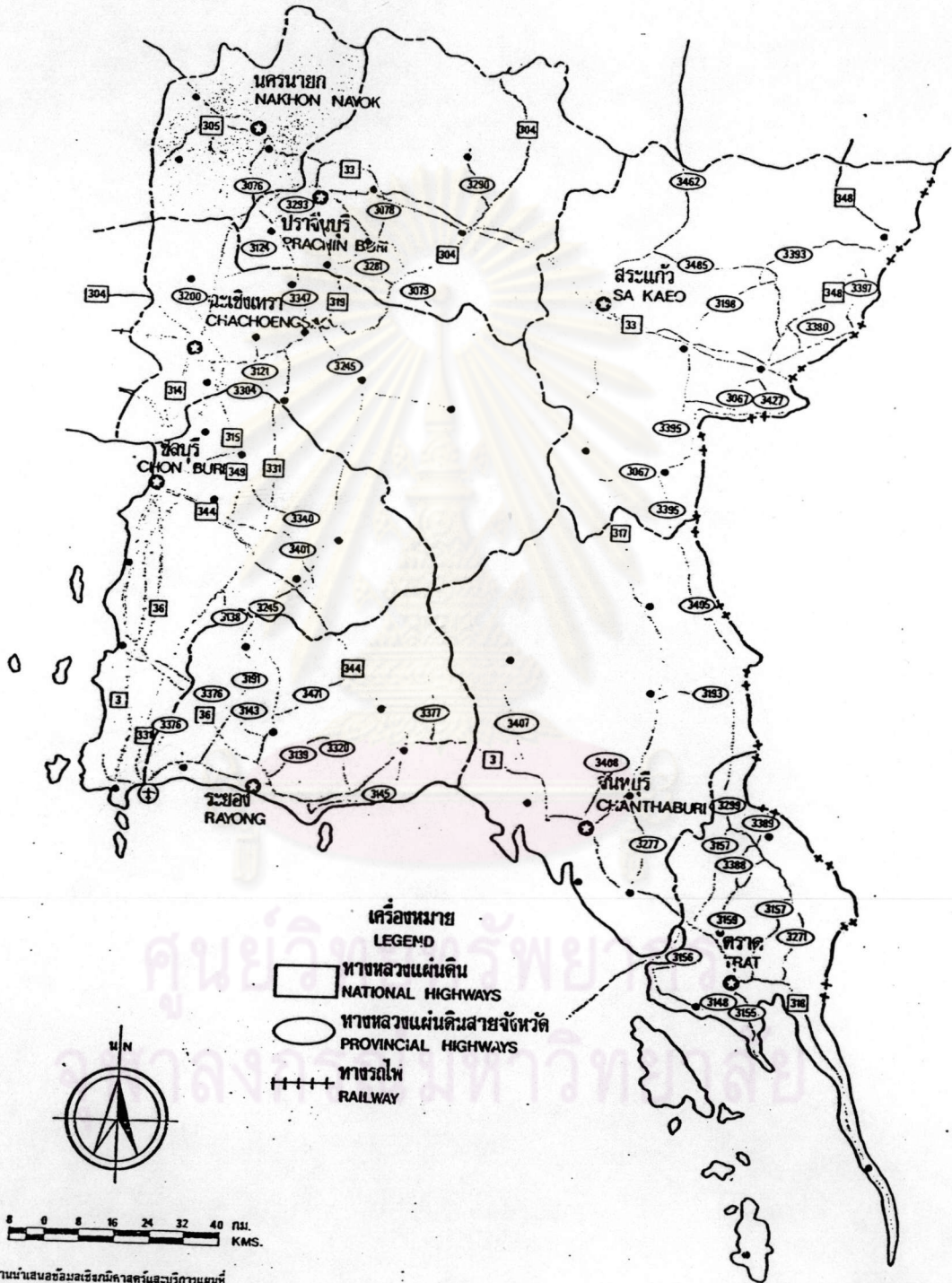
- ทางหลวงพิเศษหมายเลข 34 จากบางนาผ่านบางปะกง เพื่อบรรจบกับทางหลวงหมายเลข 36 ทางแยกบางวัว

- ทางหลวงพิเศษหมายเลข 36 จากพัทยาถึงระยอง

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 319 แยกจากทางหลวงหมายเลข 33 อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายกถึงทางแยกอำเภอพนมสารคามเพื่อบรรจบกับทางหลวงหมายเลข 331

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 344 จากจังหวัดชลบุรีถึงอำเภอแกลง ซึ่งจะมาบรรจบกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3

รูปที่ 2.7 แผนที่แสดงทางหลวงภาคตะวันออก
HIGHWAY MAP EASTERN REGION

เครื่องหมาย
LEGEND

- ทางหลวงแผ่นดิน
NATIONAL HIGHWAYS
- ทางหลวงแผ่นดินสายจังหวัด
PROVINCIAL HIGHWAYS
- ทางรถไฟ
RAILWAY

0 8 16 24 32 40 กม.
KMS.

งานนำเสนอข้อมูลเชิงภูมิศาสตร์และบริการแผนที่
กองวิชาการสถิติ สำนักงานสถิติแห่งชาติ
Geographical Data Presentation Sect. NSO.

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 33 จากอำเภอหินกองผ่านจังหวัดนครนายก ปราจีนบุรี และสระแก้ว รวมระยะทางยาวประมาณ 215 กิโลเมตร
- ทางหลวงหมายเลข 304 เชื่อมกรุงเทพมหานครกับจังหวัดฉะเชิงเทรา และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 317 จากจังหวัดสระแก้วถึงจังหวัดจันทบุรีเพื่อบรรจบกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3

รัฐได้จัดบริการพื้นฐานต่างๆ ด้านไฟฟ้า ประปา และโทรศัพท์ การคมนาคมทางถนน เส้นทางรถไฟเชื่อมต่อกับชุมทางฉะเชิงเทราไปยังแหลมฉบัง-สัตหีบ-มาบตาพุด เพื่อเตรียมให้บริการแก่อุตสาหกรรมและชุมชนเมืองที่จะขยายตัวขึ้น อีกเส้นทางหนึ่งคือ จากกรุงเทพฯ ถึงชายแดนไทย-กัมพูชา

เส้นทางหลวงสายต่างๆ ข้างต้นมีลักษณะที่สานกันเป็นโครงข่ายเชื่อมโยงเมืองสำคัญต่างๆ ของภาคเข้าไว้ด้วยกัน แต่บริเวณตอนกลางของภาค ซึ่งเป็นพื้นที่ขนาดใหญ่มีการตั้งถิ่นฐานใหม่อย่างเบาบาง ทั้งนี้โครงข่ายถนนทางด้านตะวันออกจะเชื่อมโยงชุมชนต่างๆ ตามความจำเป็นทางด้านเศรษฐกิจและสังคมเป็นสำคัญ ส่วนโครงข่ายทางด้านตะวันออกเกิดขึ้นตามความจำเป็นในด้านความมั่นคงเป็นส่วนใหญ่

การศึกษาและสาธารณสุข

จากรายงานการศึกษาและรายงานครู ปีการศึกษา 2536 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีโรงเรียน 2,424 แห่ง ครู 35,735 คน และนักเรียน 695,142 คน (ตารางที่ 2.15)

ส่วนทางด้านสาธารณสุข ปรากฏว่า ในปี 2536 มีแพทย์ 515 คน อัตราส่วนแพทย์ต่อประชากร 1: 7,379 ทันตแพทย์ 119 คน อัตราส่วนทันตแพทย์ต่อประชากร 1: 31,933 และพยาบาล 4,213 คน อัตราส่วนพยาบาลต่อประชากร 1: 902 (ตารางที่ 2.16)

ภาคตะวันตก

ภาคตะวันตกมีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 43,915 ตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ 8.5 ของพื้นที่ทั้งประเทศ พื้นที่ของภาคตะวันออกร้อยละ 30 เป็นพื้นที่ที่ทำการเกษตร ร้อยละ 60 เป็นพื้นที่ป่า และร้อยละ 10 เป็นพื้นที่อื่นๆ พื้นที่ที่ทำการเกษตรที่สำคัญมีอยู่ 2 บริเวณ คือ ที่ราบตอนกลางของภาคบริเวณริม 2 ฟันแม่น้ำท่าจีน และแม่น้ำแม่กลอง และบริเวณที่ราบลอนคลื่นซึ่งส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูงเชิงเขาจากตอนเหนือของจังหวัดกาญจนบุรี จนถึงตอนใต้ของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์เหมาะกับการปลูกอ้อย และสับปะรด การตั้งถิ่นฐานกระจัดกระจายอยู่ทั่วไป ประมาณร้อยละ 75 เป็นชุมชนชนบท ประกอบอาชีพทางเกษตรกรรมเป็นหลัก โดยมีพื้นที่ถือครองทางการเกษตร 10.3 ไร่/ครอบครัว ชุมชนเมืองมีเพียงร้อยละ 25 ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ริมน้ำที่สำคัญของภาค

เนื่องจากภาคตะวันตกเป็นภาคที่มีทรัพยากรป่าไม้ และแร่ธาตุที่อุดมสมบูรณ์สำคัญในการรองรับการกระจายกิจกรรมทางเศรษฐกิจออกจากกรุงเทพมหานครตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 และ 6 ทำให้มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมราคาตลาดมีจำนวนทั้งสิ้น 109,518 ล้านบาท ในปี 2534 และ

ตารางที่ 2.9

ผลิตภัณฑ์ภาคตะวันตก ณ ราคาคงที่ (ปี 2531) ตั้งแต่ปี 2527 - 2536

หน่วย : ล้านบาท

	2527	2528	2529	2530	2531	2532	2533	2534	2535	2536
เกษตรกรรม	20,064.5	22,030.0	21,519.3	21,512.9	22,683.5	23,419.7	20,125.7	21,092.3	22,560.9	22,693.9
สัดส่วน	32.7	33.6	31.5	29.8	29.5	27.0	23.7	23.1	23.6	23.4
อัตราเพิ่ม	6.5	9.8	-2.3	0.0	5.4	3.2	-14.1	4.8	7.0	0.6
พืชผล	12,871.9	13,747.4	13,210.0	13,287.7	14,495.0	15,855.9	12,833.2	13,135.1	14,321.4	14,141.4
สัดส่วน	21.0	21.0	19.3	18.4	18.9	18.0	14.9	14.4	15.0	14.6
อัตราเพิ่ม	11.1	6.8	-3.9	0.6	9.1	8.0	-19.3	4.0	9.0	-1.3
ปศุสัตว์	2,318.4	2,724.5	2,145.4	2,319.3	2,278.9	1,815.6	2,328.8	2,069.0	2,125.4	2,502.5
สัดส่วน	3.8	4.2	3.1	3.2	3.0	2.1	2.7	2.3	2.2	2.6
อัตราเพิ่ม	-2.7	17.5	-21.3	8.1	-1.7	-20.3	28.3	-11.2	2.7	17.7
อุตสาหกรรม	8,872.9	8,562.4	10,101.6	10,763.3	12,028.3	15,370.9	15,604.9	17,182.8	19,714.1	19,315.5
สัดส่วน	14.5	13.0	14.8	14.9	15.7	17.7	18.4	18.8	20.7	19.9
อัตราเพิ่ม	12.0	-3.5	18.0	6.6	11.8	27.8	1.5	10.0	14.9	-2.0
การก่อสร้าง	3,131.7	3,363.3	3,091.3	3,524.5	3,649.0	4,391.7	5,092.0	5,829.7	5,624.1	5,880.7
สัดส่วน	5.1	5.1	4.5	4.9	4.8	5.1	6.0	6.4	5.9	6.1
อัตราเพิ่ม	25.8	7.4	-8.1	14.0	3.5	20.4	15.9	14.5	-3.5	4.6
ค้าส่งและค้าปลีก	9,530.0	10,005.9	10,381.6	11,742.8	13,275.8	14,811.1	15,447.5	16,488.3	16,986.0	18,249.4
สัดส่วน	15.5	15.2	15.2	18.3	17.3	17.1	18.2	18.0	17.8	18.8
อัตราเพิ่ม	11.5	5.0	3.6	13.3	13.1	11.6	4.3	6.7	3.0	7.4
บริการ	5,563.4	6,169.0	6,437.6	7,030.5	7,558.0	8,803.0	8,709.4	9,406.1	8,531.3	8,264.0
สัดส่วน	9.1	9.4	9.4	9.7	9.8	10.1	10.3	10.3	8.9	8.5
อัตราเพิ่ม	3.2	10.9	4.4	9.2	7.5	18.5	-1.1	8.0	-9.3	-3.1
มูลค่าผลิตภัณฑ์	61,351.1	65,615.7	68,338.5	72,203.8	76,819.2	86,842.3	84,893.5	91,386.2	95,459.6	97,078.5
สัดส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
อัตราเพิ่มของผลิตภัณฑ์	3.9	7.0	4.1	5.7	6.4	13.0	-2.2	7.6	4.5	1.7

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางที่ 2.10 ดัชนีที่สำคัญๆ ของภาคตะวันตก

ภาคตะวันตก	2527	2528	2529	2530	2531	2532	2533	2534	2535	2536	2537
กิจการที่ได้รับอนุมัติส่งเสริม											
การลงทุน (ราย)	12	8	9	20	60	63	30	24	19	36	52
(ล้านบาท)	2,320.2	1,671.0	1,180.5	2,231.3	8,087.8	15,777.8	8,860.4	14,074.0	6,800.8	6,257.0	10,170.0
พื้นที่ที่ทำการเพาะปลูก (ล้านไร่)	7.16	7.39	7.64	7.61	9.12	7.41	7.42	7.40	7.32	7.25	na.
ผู้ถือครองเนื้อที่ทางการเกษตร											
(ล้านราย)	0.26	0.27	0.28	0.29	0.30	0.28	0.28	0.27	0.28	0.28	na.
อัตราว่างงาน (%)	2.64	2.78	3.93	3.36	2.40	1.83	1.59	2.28	1.22	1.07	na.
ประชากร (ล้านคน)	3.0	3.1	3.1	3.2	3.3	3.3	3.3	3.4	3.4	3.5	3.5
รายได้ภาครัฐ (ล้านบาท)	1,794.8	1,718.9	2,076.2	1,530.1	2,016.8	2,465.9	3,537.4	3,702.9	3,714.1	3,074.9	3,552.0
รายได้ต่อบุคคล (บาท)	18,011.0	18,964.0	19,400.0	21,717.0	24,195.0	28,758.0	29,628.0	33,288.0	35,270.0	36,509.0	na.
สินเชื่อ (ล้านบาท)	17,631.3	18,793.3	16,265.9	17,621.5	23,116.4	28,766.3	38,983.7	47,677.0	55,102.9	63,236.5	68,901.0

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานสถิติแห่งชาติ และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
 n.a. ไม่มีข้อมูล

รูปที่ 2.8 แผนที่แสดงทางหลวงภาคตะวันตก
HIGHWAY MAP WESTERN REGION

122,744.6 ล้านบาทในปี 2536 ทำให้รายได้เฉลี่ยของประชากรสูงขึ้นเป็นอันดับ 4 ของประเทศรองจากภาค กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาคตะวันออก และภาคกลาง โดยมีรายได้ต่อหัว 36,509 บาท

โครงสร้างทางเศรษฐกิจในปี 2536 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม ณ ราคาตลาดมีจำนวน 122,744.6 ล้านบาท โดยมีสาขาเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การค้าส่งค้าปลีกเป็นสาขาที่มีสัดส่วนการเปลี่ยนแปลงน้อยมาก จากปี 2532 ที่มีสัดส่วนร้อยละ 25.7 18.1 และ 16.7 เป็นร้อยละ 20.7 17.9 และ 19.3 ในปี 2536 ตามลำดับ การผลิตในภาคเกษตรกรรม ยังคงเป็นภาคนำในการทำรายได้ในจำนวนสูงสุด คือมีมูลค่า 25,395 ล้านบาท ซึ่งมาจากการปลูกข้าวและพืชไร่ที่สำคัญ ได้แก่ อ้อยโรงงาน สับปะรด มะพร้าวและไม้ผลไม้น้ำมันอื่น ๆ รองลงมาได้แก่ สาขาค้าส่งค้าปลีกและสาขาอุตสาหกรรม โดยมีมูลค่า 23,652 ล้านบาท และ 21,945 ล้านบาท ตามลำดับ ภาคตะวันตกเป็นอนุเดียวในภาคกลางรวมทั้งสาขาเกษตรกรรมยังคงเป็นสาขาหลักในโครงสร้างการผลิตของภาคซึ่งแตกต่างจากภาคตะวันออก ภาคกลางและกรุงเทพฯกับปริมณฑล ที่สาขาอุตสาหกรรมกลายเป็นสาขาของเศรษฐกิจของภาค

รายได้เฉลี่ยต่อคนนั้น ภาคตะวันตกมีรายได้เฉลี่ย 36,434 บาท/คน/ปี (ในปี 2536) หรือมีรายได้เพียง 2 ใน 3 ของรายได้เฉลี่ยทั่วประเทศ (ซึ่งเท่ากับ 53,962 บาท)

ในปี 2537 เศรษฐกิจขยายตัวโดยเป็นการเพิ่มขึ้นของการผลิตนอกภาคเกษตร ขณะที่ผลผลิตทางการเกษตรลดลง ยกเว้นจังหวัดกาญจนบุรี โดยมีภาคอุตสาหกรรมขยายตัวเพิ่มขึ้น เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการลงทุนทางด้านอุตสาหกรรม และภาคตะวันตกจัดอยู่ในเขตส่งเสริมการลงทุนเขต 3 ทำให้อุตสาหกรรมมีผู้ลงทุนเพิ่ม ส่วนภาคการก่อสร้างและการลงทุนขยายตัวอยู่ในเกณฑ์ดี ในปี 2537 มีผู้ได้รับอนุมัติส่งเสริมการลงทุน 52 ราย เงินลงทุน 10,170 ล้านบาท สำหรับภาครัฐเป็นการก่อสร้างระบบสาธารณูปโภคต่อเนื่องจากปีก่อน และในปี 2538 การลงทุนขยายตัวต่อเนื่องจากปี 2537

ภาคตะวันตกมีเส้นทางคมนาคมขนส่งเพื่อติดต่อระหว่างภาค และภายในภาคทั้งทางถนน รถไฟ และทางน้ำ โดยมีเส้นทางที่สำคัญดังนี้

(1) โครงข่ายถนน

- การติดต่อระหว่างภาค เส้นทางที่สำคัญได้แก่
 - ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 (ถนนเพชรเกษม) จากกรุงเทพมหานครผ่านจังหวัดนครปฐม จังหวัดราชบุรี จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และไปจังหวัดต่างๆ ในภาคใต้
 - ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 35 (ถนนปากท่อ-ชนบุรี) จากกรุงเทพมหานครผ่านจังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสงครามบรรจบกับถนนเพชรเกษมที่ อ.ปากท่อ จ.ราชบุรี เป็นเส้นทางที่ทำให้การติดต่อระหว่างกรุงเทพมหานครกับจังหวัดต่างๆ ในภาคใต้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้นกว่าเดิม
 - ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 321 (ถนนแม่กลิม) แยกจากทางหลวง หมายเลข 4 ไปจังหวัดสุพรรณบุรี

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 340 จากจังหวัดนนทบุรี ผ่านอำเภอบางใหญ่ อำเภอบางบัวทองไปจังหวัดสุพรรณบุรี ตลอดจนจังหวัดชัยนาทและจังหวัดต่างๆ ในภาคเหนือ
- ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 3195 จากจังหวัดสุพรรณบุรี เชื่อมกับภาคกลางตอนบนที่จังหวัดอ่างทอง
- ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 3263 จากจังหวัดสุพรรณบุรี เชื่อมกับภาคกลางตอนบนที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- การติดต่อภายในภาค เส้นทางที่สำคัญ ได้แก่
 - ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 323 (ถนนแสงชูโต) แยกจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 ที่บริเวณ อ.บ้านโป่งไปจังหวัดกาญจนบุรี จนถึง อ.ทองผาภูมิ และอ.สังขละบุรี
 - ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 324 (กาญจนบุรี-อู่ทอง) จากจังหวัดกาญจนบุรีผ่านอำเภอพนมทวน อ.อู่ทอง ถึงจังหวัดสุพรรณบุรี
 - ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 325 (บางแพ-สมุทรสงคราม) แยกจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 ผ่าน อ.บางแพ อ.ดำเนินสะดวก อ.อัมพวา เข้าจังหวัดสมุทรสงคราม

(2) ทางรถไฟ

- เส้นทางรถไฟสายใต้ เริ่มจากกรุงเทพมหานครผ่านจังหวัดนครปฐมถึงชุมทางหนองปลาดุกในเขตอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี แล้วแยกออกเป็น 3 สายคือ :
 - แยกจากชุมทางหนองปลาดุกไปทางใต้ผ่านอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดต่างๆ ในภาคใต้
 - แยกจากชุมทางหนองปลาดุก ไปทางตะวันตกไปสิ้นสุดที่อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี
 - แยกจากชุมทางหนองปลาดุกไปทางเหนือถึงจังหวัดสุพรรณบุรี
- เส้นทางรถไฟสายวงเวียนใหญ่-แม่กลอง เริ่มจากวงเวียนใหญ่ไปสิ้นสุดที่จังหวัดสมุทรสงคราม

(3) ทางน้ำ

- เส้นทางน้ำที่สำคัญของภาคตะวันตก มีในจังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดราชบุรี จังหวัดสมุทรสงคราม เส้นทางที่สำคัญ มีดังนี้
 - แควน้อยและแควใหญ่ เป็นเส้นทางเพื่อทางท่องเที่ยวทางน้ำที่ติดต่อกับบริเวณภูเขาและที่สูงด้านตะวันตกของภาค
 - แม่น้ำแม่กลอง สามารถใช้ติดต่อระหว่างราชบุรีกับกรุงเทพมหานครได้โดยผ่านคลองดำเนินสะดวก ถึงแม่น้ำท่าจีนและผ่านคลองภาษีเจริญเข้ากรุงเทพมหานคร
 - แม่น้ำท่าจีน เป็นเส้นทางที่ไหลผ่านตามแนวยาวของจังหวัดสุพรรณบุรีผ่านอำเภอต่างๆ ของจังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดนครปฐม และไหลลงสู่อ่าวไทยที่จังหวัดสมุทรสาคร

การศึกษาและสาธารณสุข

จากรายงานข้อมูลทางการศึกษาเกี่ยวกับจำนวนนักเรียน โรงเรียน และครู ในปี 2536 พบว่า สถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีจำนวนทั้งสิ้น 2,234 แห่ง อัตราส่วนของครูต่อนักเรียนเท่ากับ 1:18 และห้องเรียน 1:25 การศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงระดับอุดมศึกษา โดยการศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษากระจายอยู่ทั่วทุกอำเภอภายในภาค การศึกษาระดับอาชีวศึกษามีอยู่ทุกจังหวัดในภาค ส่วนการศึกษาระดับอุดมศึกษาของภาคอยู่ในจังหวัดราชบุรี 2 แห่ง จังหวัดกาญจนบุรี 1 แห่ง เพชรบุรี 1 แห่ง และสุพรรณบุรี 1 แห่ง

สำหรับทางด้านสาธารณสุข ในปี 2536 ในกรุงเทพมหานครมีอัตราส่วนของบุคลากรทางการแพทย์ต่อประชากรดังนี้คือ แพทย์ 1 คนต่อประชากร 8,173 คน ทันตแพทย์ 1 คนต่อประชากร 36,559 คน พยาบาล 1 คนต่อประชากร 808 คน

ภาคกลาง

ภาคกลางเป็นภาคที่มีขนาดพื้นที่น้อยเป็นอันดับสองรองจากภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 10.4 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 3.23 ของพื้นที่รวมทั้งประเทศ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ที่ทำการเกษตร 7.7 ล้านไร่ หรือร้อยละ 74 ของพื้นที่ภาค ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ได้รับการพัฒนาระบบชลประทาน อยู่ในเกณฑ์ก้าวหน้า ส่วนที่เหลือเป็นเขตชุมชนเมืองอุตสาหกรรม และอื่นๆ 2.7 ล้านไร่ หรือร้อยละ 26 ของพื้นที่ภาค ลักษณะกิจกรรมการผลิตทางเศรษฐกิจของภาคมีความแตกต่างตามโครงสร้างกายภาพ และศักยภาพของพื้นที่ โดยบริเวณด้านตะวันตกจะเป็นพื้นที่ราบลุ่มอยู่ในเขตชลประทาน เป็นแหล่งเพาะปลูกและทำนาข้าว ส่วนบริเวณด้านตะวันออก ซึ่งเป็นที่ราบสลับกับที่ดอนมีการเพาะปลูกพืชไร่ โดยเฉพาะข้าวโพด ข้าวฟ่าง และปศุสัตว์เป็นหลัก นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งทรัพยากรแร่ธาตุที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอุตสาหกรรมหนัก เช่น อุตสาหกรรมซีเมนต์ เซรามิก และหินอ่อน เป็นต้น สำหรับทางตอนใต้ ได้มีการพัฒนาการใช้ที่ดินในเขตนี้ให้เป็นแหล่งอุตสาหกรรมมากขึ้น เพราะเป็นพื้นที่ที่มีความได้เปรียบในทำเลที่ตั้ง ประกอบกับมีเส้นทางคมนาคม และการขนส่งที่สะดวกรวดเร็วเหมาะแก่การลงทุน

ประชากรของภาคในปี 2536 มีจำนวนทั้งสิ้น 2.8 ล้านคน จังหวัดที่มีจำนวนประชากรมากที่สุด ได้แก่ สปบุรี รองลงมาได้แก่ อุทัย สระบุรี และชัยนาท ซึ่งมีประชากรจำนวน 0.692 0.558 และ 0.348 ล้านคน ตามลำดับ

ในช่วงปี 2523-2536 ภาคกลางมีอัตราการเพิ่มของประชากรประมาณร้อยละ 1.2 ต่อปี และเป็นภาคที่มีการย้ายถิ่นมากเป็นอันดับที่สองรองลงมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เนื่องจากเป็นภาคที่อยู่ใกล้กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งเป็นแหล่งจ้างงานที่ใหญ่ที่สุดของประเทศ จึงเป็นแรงผลักดันให้มีการย้ายออกไปสู่ภาคอื่นๆ มากขึ้น

ตารางที่ 2.11 ผลดำเนินงานทางการเงิน ณ ระยะเวลาที่ (ปี 2531) ตั้งแต่ปี 2527 - 2536

	2527	2528	2529	2530	2531	2532	2533	2534	2535	2536
บาทรวมรวม	13,188.0	14,000.4	12,959.2	12,361.4	14,494.0	16,409.2	11,720.9	12,625.2	13,876.0	13,280.1
สัดส่วน	28.2	27.0	24.4	22.3	23.3	22.4	15.3	14.9	15.0	13.6
อัตราเพิ่ม	5.1	6.3	-7.4	-4.7	17.3	13.2	-28.6	7.7	9.9	-4.3
พิสัย	9,466.6	10,055.8	9,667.5	8,834.1	10,769.7	12,444.0	8,004.5	8,706.2	9,628.6	9,058.1
สัดส่วน	18.8	19.4	18.2	15.9	17.3	17.0	10.5	10.2	10.6	9.3
อัตราเพิ่ม	8.6	6.2	-4.0	-8.5	21.8	15.7	-35.7	8.8	12.9	-7.8
ปกติ	1,913.9	2,239.6	1,860.1	1,688.7	1,894.7	2,121.0	1,891.7	2,028.1	2,289.1	2,359.8
สัดส่วน	3.8	4.3	3.1	3.1	3.0	2.9	2.5	2.4	2.5	2.4
อัตราเพิ่ม	-11.7	17.0	-25.9	2.3	11.5	11.9	-10.8	7.2	12.9	3.1
อุตสาหกรรม	9,689.2	9,660.3	9,971.9	11,269.2	12,374.2	15,707.3	19,630.6	23,008.0	28,043.8	30,954.0
สัดส่วน	19.3	18.4	18.8	20.3	19.9	21.5	25.5	27.1	30.4	31.6
อัตราเพิ่ม	10.2	-1.1	4.1	13.0	9.8	26.9	24.3	17.8	21.9	10.4
การก่อสร้าง	2,436.9	2,444.4	2,337.6	2,748.3	3,128.2	2,545.4	3,179.1	3,349.2	3,686.4	3,810.0
สัดส่วน	4.9	4.7	4.4	5.0	5.0	3.5	4.2	3.9	4.0	3.9
อัตราเพิ่ม	41.9	0.3	-4.4	17.6	13.9	-18.7	24.9	5.4	10.4	3.1
กำลังและกำลัง	7,960.8	7,946.1	8,291.8	9,113.0	10,360.7	11,434.7	12,613.1	13,478.4	13,901.4	14,953.1
สัดส่วน	15.8	15.3	15.6	18.4	16.6	15.6	18.5	15.9	15.1	15.3
อัตราเพิ่ม	12.1	-0.2	4.4	9.9	13.6	10.5	10.3	6.9	3.1	7.6
บริการ	4,874.5	6,351.5	5,893.5	6,610.1	6,937.3	7,544.1	8,462.1	9,110.0	8,317.4	7,757.2
สัดส่วน	9.7	10.3	11.1	11.7	11.2	10.3	11.1	10.7	9.0	7.9
อัตราเพิ่ม	4.2	9.8	10.1	10.5	6.6	8.7	12.2	7.7	-8.7	-6.7
มูลค่าเพิ่ม	50,243.7	51,933.3	53,077.5	55,467.5	62,208.5	73,128.4	76,624.3	84,986.8	92,327.3	97,920.6
สัดส่วนมูลค่าเพิ่ม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
อัตราเพิ่มของมูลค่าเพิ่ม	8.0	3.4	2.2	4.5	12.2	17.6	4.6	11.1	8.6	6.1

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

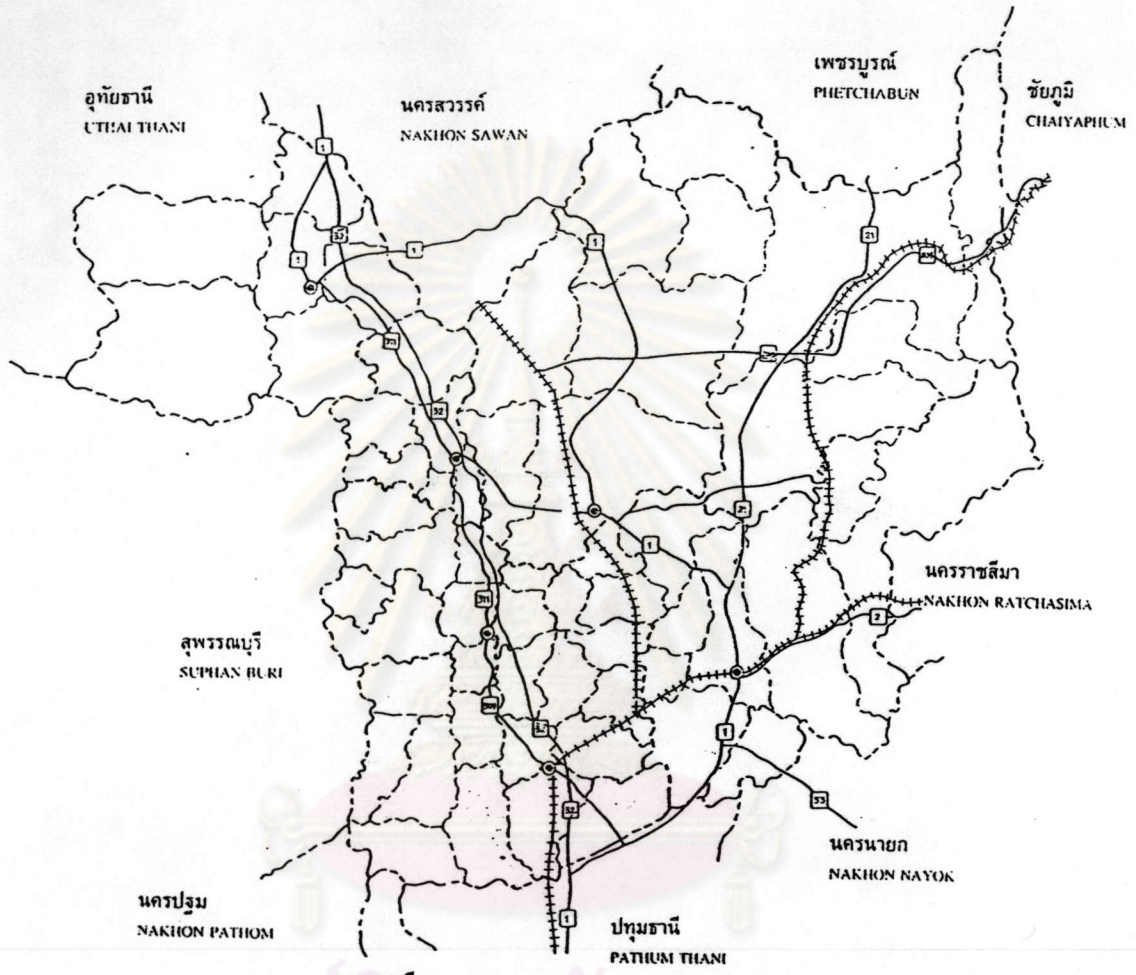
ตารางที่ 2.12 ดัชนีที่สำคัญ ของภาคกลาง

ภาคกลาง	2527	2528	2529	2530	2531	2532	2533	2534	2535	2536	2537
กิจการที่ได้รับอนุมัติส่งเสริม											
การลงทุน (ราย)	28	18	21	22	69	97	76	67	36	89	115
(ล้านบาท)	3,314.6	2,387.2	1,686.4	3,399.2	17,606.2	21,621.1	21,515.5	18,036.7	7,920.6	17,482.0	20,910.0
พื้นที่ที่ทำการเพาะปลูก (ล้านไร่)	7.52	7.50	7.51	7.32	8.12	7.12	6.91	6.79	6.69	6.63	na.
ผู้ถือครองเนื้อที่ทางการเกษตร											
(ล้านราย)	0.24	0.24	0.24	0.24	0.27	0.23	0.22	0.21	0.21	0.21	na.
อัตราการว่างงาน (%)	2.64	2.78	3.93	3.36	2.40	1.83	1.59	2.28	1.22	1.07	na.
ประชากร	2.6	2.7	2.7	2.7	2.8	2.8	2.8	2.9	2.8	2.8	2.9
รายได้ภาครัฐ (ล้านบาท)	2,181.4	1,999.0	2,431.4	1,639.8	1,961.5	2,428.5	3,291.4	3,846.5	3,781.8	3,770.4	4,361.0
รายได้ต่อบุคคล (บาท)	17,190.0	17,600.0	17,626.0	19,472.0	23,126.0	28,799.0	31,584.0	37,033.0	39,490.0	42,373.0	na.
สินเชื่อ (ล้านบาท)	16,377.4	16,668.0	10,663.5	11,686.4	14,604.6	17,771.7	23,278.5	29,676.9	36,897.0	44,189.2	53,921.0

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานสถิติแห่งชาติ และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

n.a. ไม่มีข้อมูล

รูปที่ 2.9 แผนที่แสดงเส้นทางหลวงของภาคกลาง
 HIGHWAY MAP OF CENTRAL REGION

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เครื่องหมาย LEGEND	
	ทางหลวงแผ่นดิน NATIONAL HIGHWAYS
	ทางรถไฟ RAILWAY

เมื่อพิจารณาทางด้านโครงสร้างการผลิต จะเห็นได้ว่าในปี 2532-2536 สัดส่วนการผลิตของสาขาเกษตรกรรมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของภาคลดลงจากร้อยละ 22.4 เหลือร้อยละ 13.6 ขณะเดียวกันสาขาอุตสาหกรรมกลับมีความสำคัญมากขึ้นจากร้อยละ 21.5 เป็นร้อยละ 31.6 ในช่วงระยะเวลาเดียวกัน

ผลิตภัณฑ์มวลรวมของภาคในปี 2536 ตามราคาตลาดมีมูลค่า 120,339.3 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 3.8 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ การผลิตในสาขาเกษตรกรรม ได้สร้างรายได้ให้แก่ภาคมากที่สุด รองลงมาได้แก่สาขาอุตสาหกรรม โดยเป็นการขยายตัวของอุตสาหกรรมนอกภาคเกษตร เช่น การประกอบเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องไฟฟ้า เคมีภัณฑ์ และวัสดุก่อสร้าง อุตสาหกรรมเกษตรบางส่วน เช่น ไซโลอบพืช และโกดังเก็บสินค้า

การผลิตในสาขาเกษตรกรรม เนื่องจากภาคกลางมีพื้นที่อุดมสมบูรณ์ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีการทำนา และปลูกพืชไร่ชนิดต่างๆ พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว ข้าวโพด ข้าวฟ่าง ถั่ว และฝ้าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลิตข้าว ข้าวฟ่าง และฝ้าย นับได้ว่าเป็นแหล่งผลิตที่สำคัญของประเทศ โดยมีการผลิตข้าวนาปี ร้อยละ 10 ข้าวนาปรัง ร้อยละ 21 ข้าวโพด ร้อยละ 15 และข้าวฟ่าง ร้อยละ 45 ของประเทศ แหล่งผลิตข้าวที่สำคัญๆ อยู่ในบริเวณจังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี อ่างทอง และอยุธยา ภายใต้โครงการชลประทานเจ้าพระยาใหญ่ นับว่าภาคนี้มีความสำคัญมากขึ้นเมื่อเทียบกับภาคอื่นๆ ด้านผลผลิตปศุสัตว์ขยายตัวเพิ่มขึ้นค่อนข้างมาก ในระยะ 2-3 ปีที่ผ่านมา โดยมีสัดส่วนในการเพิ่มผลผลิต โค - กระบือ และไก่ ถึงร้อยละ 30 และร้อยละ 10 ของทั้งประเทศ

สาขาอุตสาหกรรม เป็นการขยายตัวของอุตสาหกรรมนอกภาคเกษตร เช่น การประกอบเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องไฟฟ้า เคมีภัณฑ์ และวัสดุก่อสร้าง อุตสาหกรรมเกษตรบางส่วน เช่น ไซโลอบพืช และโกดังเก็บสินค้า โดยมีแหล่งอุตสาหกรรมที่สำคัญตั้งอยู่ในจังหวัดสระบุรี และอยุธยา

ในปี 2537 เศรษฐกิจของภาคกลางขยายตัวเพิ่มขึ้น โดยภาคเกษตรขยายตัวตามสาขาพืชผล ส่วนภาคอุตสาหกรรมผลผลิตที่เพิ่มขึ้นมาจากโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร และโรงงานขนาดเล็กเป็นส่วนใหญ่ ประกอบกับการมีนิคมอุตสาหกรรมในบางจังหวัด ทำให้นักลงทุนสนใจเข้ามาลงทุนมากขึ้น โดยในปี 2537 มีผู้ได้รับอนุมัติส่งเสริมการลงทุนจำนวน 115 ราย เงินลงทุน 20,910 ล้านบาท

บริการพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

การคมนาคมและการขนส่งภายในภาค และระหว่างภาคกับภูมิภาคอื่นของภาคกลางสามารถติดต่อได้สะดวกทั้งทางบก และทางน้ำ ที่สำคัญได้แก่

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 32 เป็นถนนสายหลักเชื่อมภาคกลางกับภาคเหนือ และกรุงเทพมหานครกับปริมณฑล นับเป็นทางหลวงที่มีความสำคัญมากทางเศรษฐกิจของประเทศ

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 21 เชื่อมภาคกลางกับภาคเหนือ

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 และ 205 เชื่อมภาคกลางกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 33 เชื่อมภาคกลางกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ประเทศไทย

- ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 3030 3303 3195 และ 3263 เชื่อมระหว่างภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ทางรถไฟแต่ละสายที่วิ่งผ่านภาคกลาง-กรุงเทพฯ มีหลายสาย แต่ละสายมีจำนวนผู้โดยสารที่มีความต้องการเดินทางอยู่จำนวนมาก สถานีรถไฟที่สำคัญ ได้แก่ อยุธยา บ้านภาชี ท่าเรือ ลพบุรี เป็นต้น สำหรับการจราจรทางน้ำมีปริมาณการจราจรหนาแน่นมากตลอดทั้งปีในแม่น้ำเจ้าพระยาทางตอนใต้ของจังหวัด อยุธยา แม่น้ำป่าสักทางตอนใต้ของอำเภอท่าเรือ และแม่น้ำลพบุรี ซึ่งสามารถที่จะพัฒนาขีดความสามารถในการรับปริมาณจราจรได้

การศึกษาและสาธารณสุข

จากรายงานข้อมูลทางการศึกษาเกี่ยวกับจำนวนนักเรียน โรงเรียน และครู ในปี 2536 พบว่า สถานศึกษาในภาคกลาง มีจำนวนทั้งสิ้น 2,317 แห่ง อัตราส่วนของครูต่อนักเรียนเท่ากับ 1:17 และห้องเรียน 1:23

สำหรับทางด้านสาธารณสุข ในปี 2536 ในภาคกลางมีอัตราส่วนของบุคลากรทางการแพทย์ต่อประชากรดังนี้คือ แพทย์ 1 คนต่อประชากร 2,454 คน ทันตแพทย์ 1 คนต่อประชากร 12,444 คน พยาบาล 1 คนต่อประชากร 324 คน

กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

กรุงเทพมหานครและปริมณฑล 5 จังหวัด ซึ่งประกอบด้วย นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ นครปฐม และสมุทรสาคร ลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การเพาะปลูก มีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านทางตอนกลางของภาคผ่านจังหวัดปทุมธานี นนทบุรี กรุงเทพมหานคร แล้วผ่านอำเภอเมืองสมุทรปราการไปลงอ่าวไทย ทางด้านตะวันตกของภาคมีแม่น้ำท่าจีนไหลผ่านจังหวัดนครปฐมลงสู่อ่าวไทยที่จังหวัดสมุทรสาคร นอกจากนี้ยังมีคลองหลายสายที่แยกออกจากแม่น้ำและแยกเป็นคลองซอยไหลผ่านอาณาบริเวณต่างๆ ของภาคอยู่ทั่วไป รวมทั้งแหล่งน้ำชลประทานที่มีอยู่ภายในจังหวัดทุกจังหวัดเป็นแหล่งน้ำตามโครงการขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ทำให้พื้นที่ส่วนใหญ่ที่ใช้ทำการเกษตรได้รับประโยชน์จากโครงการนี้

จากรายงานของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ในปี 2537 กรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 7,758 ตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ 1.5 ของพื้นที่ประเทศ จังหวัดนครปฐมเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่มากที่สุด 2,168 ตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ 27.9 ของพื้นที่ภาค และจังหวัดนนทบุรีเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่น้อยที่สุด 622 ตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ 8.0 ของพื้นที่ภาค ด้านประชากรของภาคมีจำนวนทั้งสิ้น 8,851,180 คน โดยมีกรุงเทพมหานครเป็นจังหวัดที่มีประชากรหนาแน่นมากที่สุด คือ 1 ตารางกิโลเมตรต่อ 3,568 คน และจังหวัดนครปฐม มีความหนาแน่นน้อยที่สุด คือ 322 คนต่อตารางกิโลเมตร

เนื่องจากกรุงเทพมหานครและปริมณฑลตั้งอยู่ในบริเวณที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ทำให้สภาพพื้นที่ของภาคเหมาะต่อการทำการเกษตรและเพาะปลูกพืช อย่างไรก็ตามความเจริญทางด้านธุรกิจอุตสาหกรรมและการขยายตัวของเขตเมืองได้ทำให้บริเวณพื้นที่ใช้เพื่อการเกษตรลดลง จากข้อมูลสถิติการเกษตรของประเทศไทย ในปี 2534 กรุงเทพมหานครมีการใช้ประโยชน์จากที่ดินเพื่อการเกษตร 298,254 ไร่ หรือร้อยละ 30.5 ของเนื้อที่ทั้งหมด ใช้เป็นที่เพาะปลูกข้าวลดลงร้อยละ 19.5 ปลูกพืชไร่ พืชผัก ไม้ผลและไม้ยืนต้นร้อยละ 8.0 ที่อยู่อาศัยร้อยละ 1.0 ส่วนจังหวัดปริมณฑล 5 จังหวัดนั้นการใช้ประโยชน์จากที่ดินสำหรับการเกษตรกรรมมีทั้งสิ้น 2,336,380 ไร่ หรือประมาณร้อยละ 60.4 ของพื้นที่จังหวัดปริมณฑล โดยจำแนกการใช้ที่ดินสำหรับที่นาร้อยละ 35.0 พืชไร่ พืชผัก ไม้ผล และไม้ยืนต้นร้อยละ 17.2 และใช้เป็นที่อยู่อาศัยร้อยละ 2.6

ผลิตภัณฑ์มวลรวมของกรุงเทพมหานครและปริมณฑลตามราคาตลาดมีมูลค่า 1,753,684 ล้านบาท ในปี 2536 การผลิตของภาคเกษตรกรรมมีสัดส่วนลดลง ในขณะที่ภาคบริการจะมีการเปลี่ยนแปลงไม่มากนัก ส่วนภาคอุตสาหกรรมจะมีสัดส่วนสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง คือ ในปี 2535 และปี 2536 เท่ากับร้อยละ 41.8 และ 42.1 ตามลำดับ

เศรษฐกิจของกรุงเทพมหานครและปริมณฑลในปี 2536 ขยายตัวอยู่ในเกณฑ์ดีนับตั้งแต่ปี 2530 เป็นต้นมา การก่อสร้างและการค้าเป็นภาคที่มีความสำคัญมากขณะที่ภาคการเกษตรขยายตัวเพียงเล็กน้อย

ภาคการเกษตร ผลผลิตของพืชผลขยายตัวในอัตราที่ชะลอลง ส่วนสาขาปศุสัตว์และการประมง ผลผลิตขยายตัวสูงกว่าปี 2535 ส่วนในปี 2537 ผลผลิตกลับลดลงในทุกสาขาพืชผล ปศุสัตว์และประมง เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่มีการเปลี่ยนการใช้ที่ดินจากภาคเกษตรไปเป็นที่อยู่อาศัยและอาคารพาณิชย์ เนื่องจากราคาที่ดินสูง เกษตรกรบางส่วนจึงขายที่ดินออกไป

ภาคอุตสาหกรรม ปริมาณผลผลิตขยายตัวใกล้เคียงกับปีก่อน โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.5 ตามการขยายตัวของการผลิตเพื่อการส่งออก เช่น อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ คอมพิวเตอร์ อัญมณีและเครื่องประดับ

ภาคการก่อสร้าง ขยายตัวอยู่ในเกณฑ์สูงในช่วงปี 2531 - 2532 และลดลงมาโดยตลอดในปี 2533-2535 สำหรับในปี 2536 ภาคนี้ขยายตัวร้อยละ 21.2 โดยมาจากการก่อสร้างภาครัฐที่สำคัญ ได้แก่ การก่อสร้างและปรับปรุงระบบสาธารณูปโภค การขยายถนน และในปี 2537 ขยายตัวชะลอลงจากปีก่อนร้อยละ 6

ในปี 2538 เศรษฐกิจของภาคจะยังคงขยายตัวดีต่อเนื่อง โดยเฉพาะภาคอุตสาหกรรม การก่อสร้าง การค้า และบริการ ส่วนภาคเกษตรชะลอลงจากปี 2537 เนื่องจากเกิดอุทกภัยขึ้นในเกือบทุกจังหวัด ซึ่งทำให้ผลผลิตได้รับความเสียหาย ส่วนทางด้านการลงทุนจะขยายตัวต่อเนื่องจากปี 2537 โดยเฉพาะการลงทุนภาคเอกชนทั้งในอุตสาหกรรมและการก่อสร้างต่างๆ ขณะที่การลงทุนภาครัฐยังคงขยายตัว

การเติบโตของกรุงเทพมหานครได้ขยายตัวอย่างรวดเร็ว นับแต่เริ่มใช้แผนพัฒนาฉบับที่ 1 เป็นต้นมา เนื่องจากรัฐบาลได้เน้นการพัฒนาโครงข่ายบริการพื้นฐานของประเทศให้เชื่อมโยงกับกรุงเทพมหานคร จึงทำให้กรุงเทพฯ มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศและส่งผลให้เกิดการกระจายความเจริญ

ตารางที่ 2.13 ผลลัพธ์อันที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ณ ราชกิจที่ (ปี 2531) ตั้งแต่ปี 2527 - 2536

	หน่วย : ล้านบาท									
	2527	2528	2529	2530	2531	2532	2533	2534	2535	2536
เกษตรกรรม	17,178.9	17,677.1	20,113.6	20,031.5	20,852.7	24,720.4	21,806.6	25,246.7	25,992.5	26,436.3
สัดส่วน	3.3	3.3	3.5	3.1	2.7	2.8	2.2	2.3	2.1	1.9
อัตราการเพิ่ม	5.1	2.9	13.8	-0.4	4.1	18.5	-11.8	15.8	3.0	1.7
ทั้งหมด	6,202.7	6,299.4	5,762.1	5,431.2	6,104.2	7,944.2	5,349.2	6,660.3	7,286.0	7,342.8
สัดส่วน	1.2	1.2	1.0	0.8	0.8	0.9	0.5	0.6	0.6	0.5
อัตราการเพิ่ม	7.7	1.6	-8.7	-5.6	12.4	30.1	-32.7	23.0	10.7	0.8
ปุ๋ยสัตว์	1,620.0	1,721.5	2,532.3	1,987.2	2,028.7	2,463.7	2,632.3	2,403.0	2,250.4	2,420.8
สัดส่วน	0.3	0.3	0.4	0.3	0.3	0.3	0.3	0.2	0.2	0.2
อัตราการเพิ่ม	-0.1	6.3	47.1	-21.5	2.1	20.9	3.2	-5.1	-6.4	7.6
อุตสาหกรรม	199,934.6	193,477.8	213,177.6	257,182.1	306,505.1	351,221.2	409,915.6	459,224.6	511,082.5	575,079.8
สัดส่วน	38.0	35.9	37.0	39.2	40.0	40.5	40.5	41.8	41.8	42.1
อัตราการเพิ่ม	7.6	-3.2	10.2	20.6	19.2	14.6	16.7	12.0	11.3	12.5
การก่อสร้าง	23,248.9	21,024.6	21,391.2	22,987.9	30,705.3	45,846.4	57,818.1	66,797.5	73,556.5	88,175.0
สัดส่วน	4.4	3.9	3.7	3.5	4.0	5.3	5.7	6.1	6.0	6.5
อัตราการเพิ่ม	-5.6	-9.6	1.7	7.5	33.6	49.3	28.1	15.5	10.1	21.2
ค้าส่งและค้าปลีก	82,549.1	97,041.5	102,201.3	114,102.5	133,128.5	149,362.4	182,903.5	195,929.3	203,016.9	219,371.5
สัดส่วน	17.6	18.0	17.7	17.4	17.4	17.2	18.1	17.8	16.6	16.1
อัตราการเพิ่ม	-1.7	4.9	5.3	11.6	16.7	12.2	22.5	7.1	3.6	8.1
บริการ	73,793.9	82,040.5	89,786.5	96,214.0	97,946.5	99,396.4	101,648.5	101,345.6	113,482.6	120,526.6
สัดส่วน	14.0	15.2	15.6	14.7	12.8	11.5	10.0	9.2	9.3	8.8
อัตราการเพิ่ม	2.6	11.2	9.4	7.2	1.8	1.5	2.3	-0.3	12.0	6.2
มูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์	528,444.3	538,748.2	575,985.6	656,303.1	765,773.9	867,983.3	1,012,465.6	1,096,971.5	1,223,163.5	1,366,290.6
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
อัตราการเพิ่มของผลิตภัณฑ์	6.4	2.3	6.9	13.9	16.7	13.3	16.6	8.5	11.3	11.7

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

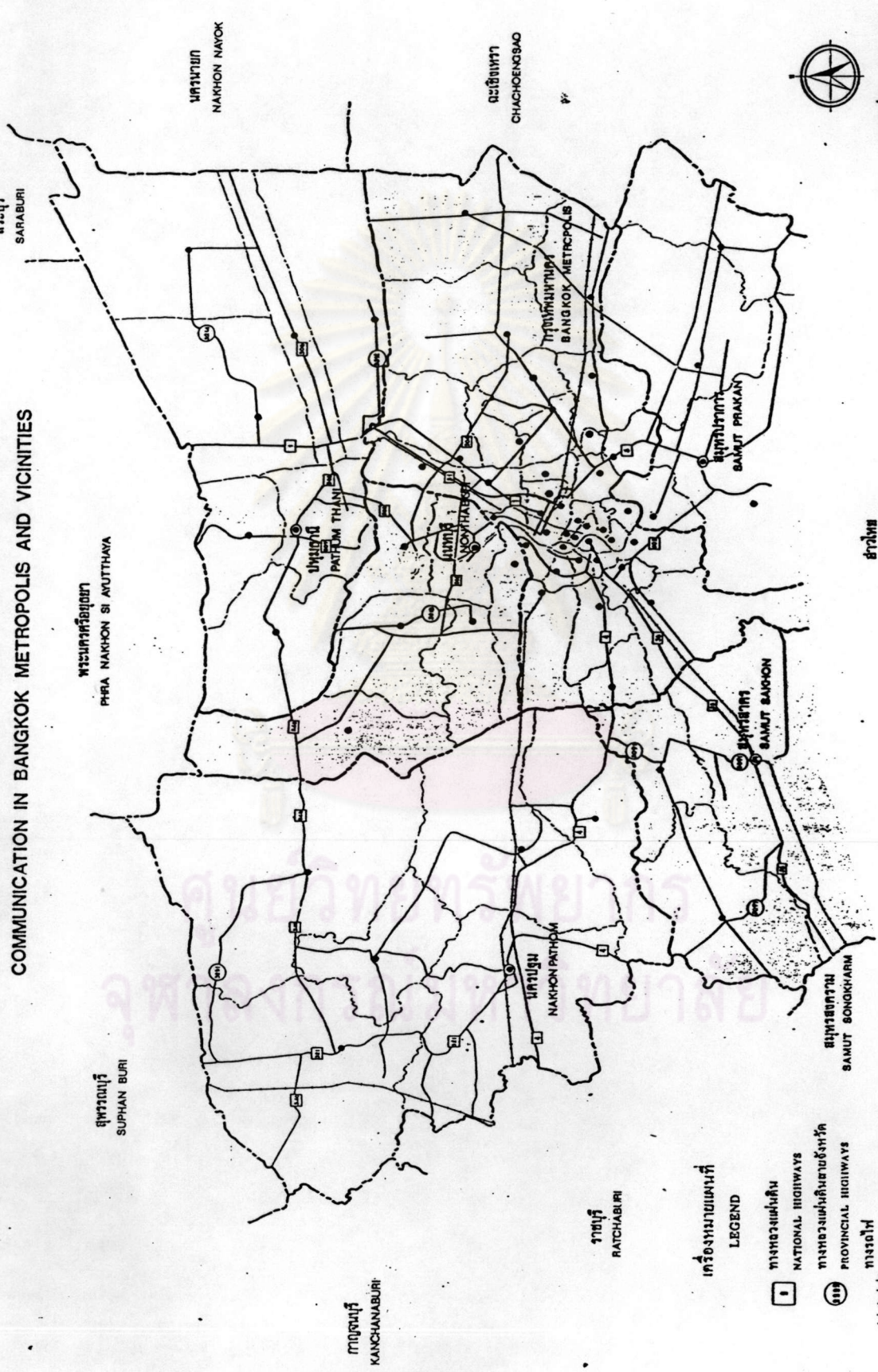
ตารางที่ 2.14 ดัชนีที่สำคัญ ของกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

	2527	2528	2529	2530	2531	2532	2533	2534	2535	2536	2537	2538
กรุงเทพฯและปริมณฑล												
กิจการที่ได้รับอนุมัติส่งเสริม												
การลงทุน (ราย)	140	103	116	447	662	543	391	191	137	192	233	216
(ล้านบาท)	18,309.8	12,009.0	11,721.5	42,839.0	45,986.0	137,241.7	290,757.4	153,074.4	443,616.0	72,809.0	45,830.0	37,000.0
พื้นที่ที่ทำการเพาะปลูก (ล้านไร่)	2.73	2.66	2.64	2.61	2.94	2.34	2.35	2.29	2.21	2.05	na.	na.
ผู้ถือครองเนื้อที่ทางการเกษตร												
(ล้านราย)	0.12	0.12	0.12	0.16	0.12	0.10	0.10	0.10	0.10	0.09	na.	na.
อัตราการว่างงาน (%)	4.03	4.64	4.71	5.94	4.84	3.01	2.09	1.33	1.80	1.61	na.	na.
ประชากร (ล้านคน)	7.6	7.8	8.0	8.3	8.5	8.7	8.5	8.7	8.7	8.8	8.9	na.
รายได้ภาครัฐ (ล้านบาท)	70,875.6	112,732.8	111,364.2	93,608.8	233,564.6	302,371.3	378,655.2	425,329.6	473,751.0	531,553.1	613,552.0	na.
รายได้บุคคล (บาท)	58,763.0	61,228.0	64,872.0	74,960.0	89,220.0	105,513.0	127,460.0	142,525.0	161,895.0	184,211.0	na.	na.
สินเชื่อ (ล้านบาท)	342,020.5	379,038.0	400,266.1	510,908.4	645,818.3	839,171.1	1,113,263.6	1,343,752.5	1,646,951.0	2,036,168.6	2,519,210.0	na.

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานสถิติแห่งชาติ และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

na. ไม่มีข้อมูล

รูปที่ 2.10 แผนที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลแสดงเส้นทางคมนาคม
 COMMUNICATION IN BANGKOK METROPOLIS AND VICINITIES

มาตราส่วน 1:760,000
 ผลิตโดยศูนย์ข้อมูลและภูมิศาสตร์
 กรมแผนที่ทหารบก
 Geographical Data Presentation Sect. NSO

อ่าวไทย
 GULF OF THAILAND

- เครื่องหมายแผนที่
 LEGEND
- ทางหลวงแผ่นดิน NATIONAL HIGHWAYS
 - ทางหลวงแผ่นดินของจังหวัด PROVINCIAL HIGHWAYS
 - ทางรถไฟ RAILWAY

สุพรรณบุรี
 SUPHAN BURI

พระนครศรีอยุธยา
 PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA

สระบุรี
 SARABURI

นครนายก
 NAKHON NAYOK

ฉะเชิงเทรา
 CHACHOENGSAO

กาญจนบุรี
 KANCHANABURI

ราชบุรี
 RATCHABURI

สมุทรสาคร
 SAMUT SONGKHAM

สมุทรปราการ
 SAMUT PRAKAN

นครปฐม
 NAKHON PATHOM

กรุงเทพมหานคร
 BANGKOK METROPOLIS

ออกสู่ชุมชนเมืองปริมณฑล โดยสนับสนุนกรุงเทพมหานครในด้านแรงงาน ที่พักอาศัย แหล่งอุตสาหกรรม รวมทั้งพื้นที่เกษตรกรรมและพื้นที่พักผ่อน สนับสนุนให้จังหวัดสมุทรปราการมีบทบาทหลักในการผลิตภาคอุตสาหกรรม ในพื้นที่เชื่อมต่อเขตพระโขนง : อ. บางพลี และ อ. เมืองสมุทรปราการ กับพื้นที่เชื่อมต่อเขตราชบุรีบูรณะ : อ. พระประแดง จังหวัดปทุมธานี เป็นเขตอุตสาหกรรมเฉพาะกิจและเขตบริการการศึกษา อ. คลองหลวง และ อ. เมืองปทุมธานี จังหวัดสมุทรสาคร เป็นเขตอุตสาหกรรมการเกษตรในพื้นที่ อ. กระทุ่มแบน จังหวัดนนทบุรีเป็นศูนย์กลางการบริการและที่พักอาศัยในพื้นที่ และจังหวัดนครปฐมเป็นศูนย์กลางบริการและชุมชนการเกษตร

ด้านการคมนาคมของกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีเส้นทางการคมนาคมระหว่างกรุงเทพมหานครและปริมณฑลและภูมิภาคต่างๆ คือ

- ถนนพหลโยธิน (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1) กรุงเทพฯ-เชียงใหม่ แยกเข้าจังหวัดปทุมธานี โดยทางหลวงหมายเลข 346

- ถนนสุขุมวิท (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3) กรุงเทพฯ - ตราด ผ่านจังหวัดสมุทรปราการ

- ถนนเพชรเกษม (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 35) กรุงเทพฯ - ปากท่อ ผ่านจังหวัดสมุทรสงคราม

นอกจากนี้ยังมีถนนสายสำคัญรองลงไปซึ่งเชื่อมติดต่อกันระหว่างกรุงเทพมหานครกับจังหวัดในเขตปริมณฑล และระหว่างจังหวัดในปริมณฑลด้วยกัน คือ

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 302 306 และ 307 เชื่อมทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 305 จากจังหวัดปทุมธานีเลียบบคลองรังสิตไปติดต่อกับจังหวัดนครนายก

- ทางหลวงหมายเลข 332 แยกจากถนนเพชรเกษมที่จังหวัดนครปฐมไปติดต่อกับจังหวัดสุพรรณบุรี

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 338 เริ่มต้นจากกรุงเทพฯ ไปเชื่อมต่ออำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 340 เริ่มต้นจากเทศบาลเมืองบางบัวทอง ไปติดต่อกับจังหวัดสุพรรณบุรี

การขนส่งทางรถไฟ มีปริมาณเพิ่มมากขึ้นทุกปี ทั้งด้านขนส่งผู้โดยสารและขนส่งสินค้า โดยเส้นทางรถไฟที่ติดต่อกับภาคต่างๆ มีดังนี้

- ทางรถไฟสายเหนือ กรุงเทพฯ-เชียงใหม่ ผ่านปากน้ำโพ พิษณุโลก ชุมทางบ้านดารา ลำปาง ปลายทางที่เชียงใหม่

- ทางรถไฟสายตะวันออกเฉียงเหนือ กรุงเทพฯ - อุบลราชธานี ผ่านปากช่อง นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และปลายทางที่อุบลราชธานี และมีทางแยกจากนครราชสีมา ผ่านขอนแก่น อุตรดิตถ์ ปลายทางที่หนองคาย

- ทางรถไฟสายตะวันออก กรุงเทพฯ-ฉะเชิงเทรา ผ่านกบินทร์บุรี สุดปลายทางที่อรัญประเทศ

- ทางรถไฟสายใต้ กรุงเทพ-สุโขทัย

การคมนาคมทางอากาศ มีสนามบินพาณิชย์ที่สำคัญคือ ท่าอากาศยานกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นสนามบินทางพาณิชย์ที่สำคัญแห่งหนึ่งในเอเชีย และสนามบินหนองงูเห่า จังหวัดสมุทรปราการ

การศึกษาและสาธารณสุข

จากรายงานข้อมูลทางการศึกษาเกี่ยวกับจำนวนนักเรียน โรงเรียน และครู ในปี 2536 พบว่า สถานศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร มีจำนวนทั้งสิ้น 1,465 แห่ง อัตราส่วนของครูต่อนักเรียนเท่ากับ 1:19 และห้องเรียน 1:36 ในขณะที่พื้นที่รวม 5 จังหวัดมีโรงเรียนทั้งสิ้น 1,227 แห่ง อัตราส่วนครูต่อนักเรียนเท่ากับ 1:20 และห้องเรียนต่อนักเรียนเท่ากับ 1:31

สำหรับทางด้านสาธารณสุข ในปี 2536 ในกรุงเทพมหานครมีอัตราส่วนของบุคลากรทางการแพทย์ต่อประชากรดังนี้คือ แพทย์ 1 คนต่อประชากร 900 คน ทันตแพทย์ 1 คนต่อประชากร 4,187 คน พยาบาล 1 คนต่อประชากร 322 คน ส่วนในพื้นที่ 5 จังหวัดของเขตปริมณฑล อัตราส่วนแพทย์ต่อประชากรเท่ากับ 1: 7,486 ทันตแพทย์เท่ากับ 1: 35,917 และพยาบาล เท่ากับ 1: 864

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2.15 ข้อมูลทางการศึกษาของภาคต่างๆ ในปี 2536

	จำนวนโรงเรียน (แห่ง)	ห้องเรียน (แห่ง)	นักเรียน (คน)	ครู (คน)
เหนือ	8,536	79,378	1,824,155	103,475
สัดส่วนต่อนักเรียน	213.7	23.0		17.6
ตะวันออกเฉียงเหนือ	14,073	143,796	3,545,265	185,390
สัดส่วนต่อนักเรียน	251.9	24.7		19.1
ใต้	5,267	56,333	1,489,116	77,396
สัดส่วนต่อนักเรียน	282.7	26.4		19.2
ตะวันออก	2,424	26,334	695,142	35,735
สัดส่วนต่อนักเรียน	286.8	26.4		19.5
ตะวันตก	2,234	23,783	597,986	32,867
สัดส่วนต่อนักเรียน	267.7	25.1		18.2
กลาง	2,317	23,297	526,924	31,107
สัดส่วนต่อนักเรียน	227.4	22.6		16.9
กรุงเทพมหานคร	1,465	28,051	1,000,574	51,346
สัดส่วนต่อนักเรียน	683.0	35.7		19.5
ปริมณฑล	1,227	18,484	572,838	28,564
สัดส่วนต่อนักเรียน	466.9	31.0		20.1
รวมทั้งประเทศ	37,543	399,456	10,252,000	545,880
สัดส่วนต่อนักเรียน	273.1	25.7		18.8

ที่มา : สำนักงานกฤษฎีกา

ตารางที่ 2.16 บุคลากรทางการแพทย์ในภาคต่างๆ ปี 2536

หน่วย : คน

	แพทย์	ทันตแพทย์	เภสัชกร	พยาบาล
เหนือ	1,822	295	490	13,006
สัดส่วนต่อประชากร	6,476.4	40,000.0	24,081.6	907.3
ตะวันออกเฉียงเหนือ	1,848	388	483	14,511
สัดส่วนต่อประชากร	10,930.7	52,061.9	41,821.9	1,392.0
ใต้	1,274	246	416	10,102
สัดส่วนต่อประชากร	5,887.0	30,487.8	18,028.8	742.4
ตะวันออก	515	119	135	4,213
สัดส่วนต่อประชากร	7,378.6	31,932.8	28,148.1	902.0
ตะวันตก	416	93	130	4,210
สัดส่วนต่อประชากร	8,173.1	36,559.1	26,153.8	807.6
กลาง	1,141	225	380	8,636.0
สัดส่วนต่อประชากร	2,454.0	12,444.4	7,368.4	324.2
กรุงเทพมหานคร	6,191	1,331	2,717	17,334
สัดส่วนต่อประชากร	900.1	4,186.9	2,051.1	321.5
ปริมณฑล	427	89	100	3,701
สัดส่วนต่อประชากร	7,486.3	35,917.2	31,966.3	863.7
กรุงเทพและปริมณฑล	6,618.0	1,420.0	2,817.0	21,035.0
สัดส่วนต่อประชากร	1,329.7	6,197.2	3,123.9	418.4
รวม	13,634	2,786	4,721	46,671

ที่มา : สำนักงานนายกรัฐมนตรี

2.5 ผลกระทบของโครงสร้างพื้นฐานต่อรายได้และการจ้างงาน

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานมีส่วนช่วยสนับสนุนให้ผลผลิตรวมของประเทศเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และก่อให้เกิดการกระจุกตัวของโรงงานอุตสาหกรรม ภาคที่มีความพร้อมทางด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ การคมนาคมที่เจริญก้าวหน้าจะมีความได้เปรียบในด้านต้นทุนการผลิต การตลาด และมีผลต่อตลาดแรงงาน ระดับค่าจ้าง ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. อุปทานของแรงงาน ซึ่งพิจารณาในด้านปริมาณ (กำลังแรงงานและผู้มีงานทำ) และคุณภาพ ปรากฏว่าในปี 2527-2536 กำลังแรงงานและผู้มีงานทำส่วนใหญ่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือถึงร้อยละ 36.3 ภาคกลาง เนื่องจากแรงงานอพยพเข้ามาอยู่ในภาคกลางตามการขยายตัวของการผลิตในสาขาต่างๆ ทำให้สัดส่วนของแรงงานเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 19.6 เป็นร้อยละ 22.0 ขณะที่ภาคเหนือจะมีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 22.3 เป็นร้อยละ 20.1 สำหรับกรุงเทพมหานครและภาคใต้ กำลังแรงงานจะมีสัดส่วนน้อยกว่าภาคอื่นๆ (ตารางที่ 2.17 และ 2.18)

ทางด้านคุณภาพของแรงงาน ซึ่งพิจารณาจากระดับการศึกษานั้น แรงงานในภูมิภาคส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาในระดับการศึกษาภาคบังคับ กล่าวคือ แรงงานที่ไม่ได้รับการศึกษา หรือศึกษาในระดับต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 4 จะมีสัดส่วนของแรงงานในภูมิภาคสูงกว่าแรงงานในเขตมหานครอย่างเห็นได้ชัด ขณะที่แรงงานที่อยู่ในระดับประถมศึกษาตอนต้นและตอนปลายมีสัดส่วนใกล้เคียงกัน โดยเฉลี่ยผู้ทำงานในอุตสาหกรรมภูมิภาคมีการศึกษาในระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่าถึงร้อยละ 93-94 ส่วนผู้ทำงานในเขตมหานครมีเพียงร้อยละ 6 ส่วนแรงงานในเขตมหานครจะได้รับการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาและระดับอุดมศึกษา ร้อยละ 10-20 (ตารางที่ 2.19) ความแตกต่างของระดับการศึกษาของแรงงานนี้ได้ส่งผลกระทบต่อให้ลูกจ้างได้รับค่าจ้างแตกต่างกันระหว่างกรุงเทพมหานครและภาคต่างๆ

2. ด้านอุปสงค์ของแรงงานในภาคอุตสาหกรรม พบว่า กรุงเทพมหานครและภาคกลางมีโรงงานและอุตสาหกรรมกระจุกตัวสูงกว่าภาคเหนือและภาคใต้ เนื่องจากกระจายกิจกรรมของอุตสาหกรรมไปยังบริเวณรอบนอกกรุงเทพมหานคร ทำให้อุตสาหกรรมต่างๆมีความต้องการแรงงานค่อนข้างสูงกว่าภาคอื่นๆ และส่งผลให้อัตราค่าจ้างอุตสาหกรรมใน 2 ภาคนี้อยู่ในระดับสูงกว่าภาคอื่นๆ

3. ค่าจ้างแรงงานในตลาดแรงงานมีความแตกต่างกันทั้งในระดับภูมิภาคและระหว่างภูมิภาค คือในระหว่างภูมิภาคเดียวกัน ค่าจ้างและรายได้ในสาขาอุตสาหกรรมจะอยู่ในระดับต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับสาขาอื่นๆ และในสาขาอุตสาหกรรมเดียวกันนั้นยังมีแตกต่างกันไปตามภูมิภาคอีกด้วย จากตารางที่ 2.20 จะเห็นได้ว่า ลูกจ้างอุตสาหกรรมในเขตกรุงเทพมหานครและภาคกลางได้รับค่าจ้างสูงกว่าลูกจ้างในภาคอื่นๆ ตลอดช่วงปี 2527-2536 เนื่องจากกำลังแรงงานที่อยู่ในภาคนี้มีจำนวนน้อย ขณะที่ลูกจ้างในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือได้รับค่าจ้างเฉลี่ยต่ำสุด เนื่องจากทั้งสองภาคมีสัดส่วนของแรงงานและมีอัตราการเพิ่มของประชากรสูงทั้งที่อุปสงค์ของแรงงานมีจำกัดและขยายตัวช้า

4. ในทุกภูมิภาคการจ้างงานในสาขาอุตสาหกรรมได้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่เมื่อพิจารณาในภาคต่างๆ ยกเว้นกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ตลาดแรงงานในสาขาเกษตรกรรมจะมีความสำคัญมากกว่า

ตารางที่ 2.17 กำลังแรงงานในแต่ละภาค ตั้งแต่ปี 2527 - 2536

หน่วย : พันคน

	2527	2528	2529	2530	2531	2532	2533	2534	2535	2536
กรุงเทพมหานคร	2,643.6	2,374.2	2,795.9	2,872.5	3,004.0	3,071.7	3,174.0	3,377.9	3,367.0	3,450.8
สัดส่วนต่อรวมทั้งประเทศ	9.9	8.9	10.0	9.7	9.8	9.8	10.0	10.5	10.2	10.5
ภาคกลาง	5,234.5	5,464.2	5,633.8	6,311.9	6,461.5	6,609.0	6,704.5	6,765.7	7,199.6	7,183.1
สัดส่วนต่อรวมทั้งประเทศ	19.6	20.5	20.2	21.4	21.2	21.2	21.1	21.0	21.9	21.9
ภาคเหนือ	5,974.2	5,984.8	6,042.6	6,240.9	6,352.3	6,469.4	6,579.4	6,568.9	6,605.9	6,612.0
สัดส่วนต่อรวมทั้งประเทศ	22.3	22.5	21.7	21.1	20.8	20.7	20.7	20.4	20.1	20.1
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	9,734.2	9,633.0	10,100.4	10,631.9	11,090.0	11,385.1	11,523.6	11,636.2	11,931.4	11,672.1
สัดส่วนต่อรวมทั้งประเทศ	36.4	36.2	36.3	36.0	36.3	36.5	36.3	36.2	36.3	35.5
ภาคใต้	3,156.3	3,177.6	3,262.4	3,494.9	3,604.2	3,674.1	3,767.9	3,794.1	3,802.2	3,927.2
สัดส่วนต่อรวมทั้งประเทศ	11.8	11.9	11.7	11.8	11.8	11.8	11.9	11.8	11.6	12.0
รวมทั้งประเทศ	26,742.8	26,633.8	27,835.1	29,552.1	30,512.0	31,209.3	31,749.4	32,142.8	32,906.1	32,845.2
	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

ตารางที่ 2.18 จำนวนผู้ปฏิบัติงานทำในแต่ละภาค ตั้งแต่ปี 2527 - 2536

หน่วย : พันคน

	2527	2528	2529	2530	2531	2532	2533	2534	2535	2536
กรุงเทพมหานคร	2,536.5	2,550.0	2,664.0	2,700.8	2,858.3	2,978.9	3,107.3	3,262.2	3,305.5	3,395.8
สัดส่วนต่อรวมทั้งประเทศ	9.8	9.9	10.0	9.8	9.7	9.7	10.1	10.5	10.2	10.6
ภาคกลาง	5,070.0	5,270.1	5,379.6	6,052.7	6,276.8	6,450.2	6,516.2	6,593.6	7,073.0	7,074.2
สัดส่วนต่อรวมทั้งประเทศ	19.5	20.4	20.2	21.9	21.3	21.1	21.1	21.3	21.8	22.0
ภาคเหนือ	5,883.1	5,806.7	5,864.7	5,816.2	6,214.7	6,372.5	6,395.6	6,374.6	6,497.0	6,468.0
สัดส่วนต่อรวมทั้งประเทศ	22.6	22.5	22.0	21.0	21.1	20.8	20.7	20.5	20.1	20.1
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	9,453.4	9,200.7	9,631.4	9,687.9	10,590.9	11,230.7	11,165.9	11,145.8	11,801.4	11,364.8
สัดส่วนต่อรวมทั้งประเทศ	36.4	35.6	36.1	35.1	35.9	36.7	36.2	35.9	36.4	35.3
ภาคใต้	3,055.0	3,024.4	3,150.9	3,381.3	3,523.1	3,583.2	3,658.5	3,649.9	3,707.8	3,849.6
สัดส่วนต่อรวมทั้งประเทศ	11.8	11.7	11.8	12.2	12.0	11.7	11.9	11.8	11.4	12.0
รวมทั้งประเทศ	25,998.0	25,851.9	26,690.6	27,638.9	29,463.8	30,615.5	30,843.5	31,026.1	32,384.7	32,152.4
	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

ตารางที่ 2.19 จำนวนผู้มีงานทำ จำแนกตามระดับการศึกษา

: พันคน

	2527		2528		2529		2530		2531	
	มหานคร	ภูมิภาค	มหานคร	ภูมิภาค	มหานคร	ภูมิภาค	มหานคร	ภูมิภาค	มหานคร	ภูมิภาค
ไม่มีการศึกษา	103.5	1,700.0	98.7	1,806.6	90.9	1,489.1	97.2	1,536.2	99.6	1,654.8
สัดส่วนต่อรวมทั้งประเทศ	6.0	8.0	4.7	15.3	4.2	6.6	4.5	14.8	4.3	6.7
ต่ำกว่าป.4	59.6	1,085.7	77.0	1,054.4	55.4	964.1	62.2	926.8	48.8	993.9
สัดส่วนต่อรวมทั้งประเทศ	2.9	5.1	3.6	8.9	2.6	4.3	2.9	8.9	2.1	4.0
ประถมศึกษาตอนต้น	1,108.6	14,216.8	1,052.0	3,977.2	998.5	14,176.6	938.4	1,429.8	980.3	14,662.4
สัดส่วนต่อรวมทั้งประเทศ	53.3	66.9	49.6	33.7	46.7	62.8	43.2	13.8	42.3	59.3
ประถมศึกษาตอนปลาย	282.2	3,232.8	316.8	3,977.2	363.2	4,706.3	391.8	5,078.2	371.5	5,893.0
สัดส่วนต่อรวมทั้งประเทศ	13.6	15.2	14.9	33.7	17.0	20.8	18.0	48.9	16.0	23.9
อาชีวศึกษา	214.4	320.0	223.0	285.2	235.9	390.3	242.1	470.4	283.5	453.3
สัดส่วนต่อรวมทั้งประเทศ	10.3	1.6	10.5	2.4	11.0	1.7	11.1	4.6	12.2	1.8
ระดับปริญญา	177.4	104.4	219.8	120.3	243.8	186.4	254.6	222.0	315.7	238.9
สัดส่วนต่อรวมทั้งประเทศ	8.5	0.5	10.4	1.0	11.4	0.8	11.7	2.1	13.6	1.0
เทคนิคอาชีวศึกษา	55.8	95.6	63.2	109.4	81.8	164.9	101.0	167.2	133.2	278.3
สัดส่วนต่อรวมทั้งประเทศ	2.7	0.4	3.0	0.9	3.8	0.7	4.6	1.6	5.8	1.1
วิทยาลัยครู	59.7	464.6	52.9	434.2	57.3	473.3	67.2	534.6	71.3	500.7
สัดส่วนต่อรวมทั้งประเทศ	2.9	2.2	2.5	3.7	2.7	2.1	3.1	5.1	3.1	2.0
หลักสูตรระยะสั้น	8.3	11.0	10.0	4.6	6.9	3.6	12.6	6.3	7.3	4.1
สัดส่วนต่อรวมทั้งประเทศ	0.4	0.1	0.5	0.0	0.3	0.0	0.8	0.1	0.3	0.0
อื่นๆ	10.2	33.8	8.2	19.3	5.7	19.2	7.5	19.1	5.0	28.1
สัดส่วนต่อรวมทั้งประเทศ	0.5	0.2	0.4	0.2	0.3	0.1	0.3	0.2	0.2	0.1
รวม	2,079.7	21,264.6	2,121.6	11,788.3	2,139.0	22,573.7	2,174.6	10,390.5	2,316.1	24,707.6
	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

ตารางที่ 2.19 (ต่อ) จำนวนผู้มีงานทำ จำแนกตามระดับการศึกษา

	หน่วย : พันคน									
	2532		2533		2534		2535		2536	
	มหานคร	ภูมิภาค	มหานคร	ภูมิภาค	มหานคร	ภูมิภาค	มหานคร	ภูมิภาค	มหานคร	ภูมิภาค
ไม่มีการศึกษา	78.3	1,601.1	84.0	1,588.1	66.7	1,399.3	78.7	1,448.0	69.9	1,324.0
สัดส่วนต่อรวมทั้งประเทศ	3.2	5.8	3.3	6.2	4.3	5.4	2.9	5.4	2.6	5.1
ต่ำกว่าป.4	65.2	986.6	65.0	931.8	28.3	812.8	63.7	879.2	62.2	804.3
สัดส่วนต่อรวมทั้งประเทศ	2.3	3.8	2.2	3.6	2.2	3.2	2.4	3.3	1.9	3.1
ประถมศึกษาตอนต้น	964.6	14,887.8	937.7	14,421.7	477.1	14,904.8	1,063.8	15,099.6	983.2	14,371.3
สัดส่วนต่อรวมทั้งประเทศ	39.9	68.0	36.9	66.2	36.7	68.0	39.4	66.6	36.0	65.1
ประถมศึกษาตอนปลาย	477.3	6,849.2	563.5	7,229.0	281.1	6,968.8	504.2	7,389.6	561.6	7,664.7
สัดส่วนต่อรวมทั้งประเทศ	19.7	26.7	21.8	28.2	21.6	27.1	18.7	27.7	20.6	29.4
อาชีวศึกษา	287.9	435.7	284.6	476.4	116.6	537.0	278.6	541.6	282.8	578.4
สัดส่วนต่อรวมทั้งประเทศ	11.1	1.7	11.2	1.9	9.0	2.1	10.3	2.0	10.4	2.2
ระดับปริญญา	360.1	265.4	391.3	266.1	199.9	300.7	434.8	385.7	549.3	435.5
สัดส่วนต่อรวมทั้งประเทศ	14.9	1.0	15.4	1.0	15.4	1.2	16.1	1.4	20.1	1.7
เทคนิคอาชีวศึกษา	130.0	267.6	162.1	246.6	69.5	289.8	173.6	338.5	171.6	386.3
สัดส่วนต่อรวมทั้งประเทศ	5.4	1.0	6.0	1.0	4.6	1.1	6.4	1.3	6.3	1.5
วิทยาลัยครู	72.6	461.3	77.9	477.5	72.5	494.5	85.9	553.9	66.0	512.4
สัดส่วนต่อรวมทั้งประเทศ	3.0	1.8	3.1	1.9	5.6	1.9	3.2	2.1	2.0	2.0
หลักสูตรระยะสั้น	5.8	10.4	3.3	8.7	7.7	2.1	4.3	3.2	3.2	6.7
สัดส่วนต่อรวมทั้งประเทศ	0.2	0.0	0.1	0.0	0.6	0.0	0.2	0.0	0.1	0.0
อื่นๆ	7.8	20.1	4.8	12.2	1.4	4.4	11.6	19.2	2.4	8.6
สัดส่วนต่อรวมทั้งประเทศ	0.3	0.1	0.2	0.0	0.1	0.0	0.4	0.1	0.1	0.0
รวม	2,419.6	25,665.2	2,544.2	25,648.1	1,299.8	25,704.2	2,899.2	26,668.5	2,732.2	26,092.2
	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี

ตารางที่ 2.20 ค่าจ้างของลูกจ้างอุตสาหกรรมในแต่ละภาค ตั้งแต่ปี 2527 - 2536

หน่วย : บาท

	2527	2528	2529	2530	2531	2532	2533	2534	2535	2536
กรุงเทพมหานคร	29,820	43,268	45,724	46,362	51,030	56,711	66,649	73,890	87,332	103,930
(อัตราเพิ่ม)		45.1	5.7	1.4	10.1	11.1	17.5	10.9	18.2	19.0
ภาคกลาง	32,245	32,681	32,858	35,984	36,001	41,326	47,308	52,639	67,100	68,414
(อัตราเพิ่ม)		1.4	0.5	9.5	0.0	14.8	14.5	11.3	27.5	2.0
ภาคเหนือ	28,183	29,844	24,576	31,252	32,556	29,340	31,844	35,940	51,108	55,668
(อัตราเพิ่ม)		5.9	-17.7	27.2	4.2	-9.9	8.5	12.9	42.2	8.9
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	28,838	29,376	29,376	29,653	27,876	26,100	26,100	40,032	42,202	44,844
(อัตราเพิ่ม)		1.9	0.0	0.9	-6.0	-6.4	0.0	53.4	5.4	6.3
ภาคใต้	32,480	35,784	26,796	36,431	34,848	30,144	33,252	35,719	41,622	43,752
(อัตราเพิ่ม)		10.2	-25.1	36.0	-4.3	-13.5	10.3	7.4	16.5	5.1

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

ตลาดแรงงานในสาขาอุตสาหกรรม เนื่องจากอุตสาหกรรมในแต่ละภาคเป็นอุตสาหกรรมที่มีตลาดแรงงานขนาดเล็กและขยายตัวช้า จึงทำให้สัดส่วนของผู้มีงานทำในสาขาอุตสาหกรรมต่อผู้มีงานทำทั้งหมดในภาคต่าง ๆ มีระดับต่ำ โดยเฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีแรงงานอยู่ในสาขาเกษตรกรรมเป็นจำนวนมาก

5. อัตราการว่างงานในแต่ละภาค (ตารางที่ 2.21) ในช่วงปี 2528-2536 ปรากฏว่า กรุงเทพมหานครและภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีอัตราการว่างงานในระดับสูงกว่าภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคใต้ โดยเฉพาะในปี 2530 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีอัตราการว่างงานสูงถึงร้อยละ 8.7 เนื่องจากประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้แรงงานในชนบทอพยพเข้าสู่แรงงานเมือง สำหรับในช่วงปี 2532-2536 อัตราการว่างงานในภาคต่าง ๆ กลับมีแนวโน้มลดลง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2.21

อัตราการว่างงานในแต่ละภาค ตั้งแต่ปี 2527 - 2536

หน่วย : พันคน

	2527	2528	2529	2530	2531	2532	2533	2534	2535	2536
กรุงเทพมหานคร	4.0	4.6	4.7	5.9	4.8	3.0	2.1	1.3	1.8	1.6
ภาคกลาง	2.6	2.4	3.9	3.4	2.4	1.8	1.6	2.3	1.2	1.1
ภาคเหนือ	1.5	2.4	2.7	5.1	1.9	1.0	2.5	2.0	1.6	1.8
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	2.1	4.5	3.5	8.7	4.0	1.0	2.4	4.0	1.1	1.8
ภาคใต้	2.3	4.4	2.8	2.7	1.7	1.1	2.3	1.0	2.0	0.9

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี

ศูนย์วิทยพัชร์พยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย